

Innst. 233 S

(2012–2013)

Innstilling til Stortinget
fra kontroll- og konstitusjonskomiteen

Dokument 1 (2012–2013)

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens rapport om den årlige revisjon og kontroll for budsjettåret 2011

Innhold

	Side		Side
1. Beretning om revisjonen av statsregnskapet og regnskapet for administrasjonen av Svalbard	7	5. Finansdepartementet	15
1.1 Sammendrag	7	5.1 Sammendrag	15
1.1.1 Revisjonsomfang	7	5.1.1 Innledning	15
1.1.2 Generelle merknader og gjennomgående funn	7	5.1.2 Riksrevisjonen uttaler	15
1.2 Komiteens merknader	9	5.2 Komiteens merknader	15
2. Statsministerens kontor	9	6. Fiskeri- og kystdepartementet	16
2.1 Sammendrag	9	6.1 Sammendrag	16
2.1.1 Innledning	9	6.1.1 Innledning	16
2.1.2 Riksrevisjonen uttaler	10	6.1.2 Riksrevisjonen uttaler	16
2.2 Komiteens merknader	10	6.2 Komiteens merknader	16
3. Arbeidsdepartementet	10	7. Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet	16
3.1 Sammendrag	10	7.1 Sammendrag	16
3.1.1 Innledning	10	7.1.1 Innledning	16
3.1.2 Riksrevisjonen uttaler	10	7.1.2 Riksrevisjonen uttaler	16
3.1.2.1 Regnskaper der Riksrevisjonen har vesentlige merknader	10	7.1.2.1 Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementets styring, måloppnåelse og resultatrapportering til Stortinget	16
3.1.2.1.1 Statens pensjonskasse	10	7.1.2.1.1 Risikostyring ved underliggende virksomheter	16
3.1.2.1.2 Arbeids- og velferdsetaten	10	7.1.2.2 Regnskaper der Riksrevisjonen har vesentlige merknader	17
3.1.2.2 Oppfølging av tidligere rapporterte forhold	11	7.1.2.2.1 Statsbygg	17
3.2 Komiteens merknader	12	7.1.2.3 Oppfølging av tidligere rapporterte forhold	17
4. Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet	12	7.2 Komiteens merknader	17
4.1 Sammendrag	12	8. Forsvarsdepartementet	18
4.1.1 Innledning	12	8.1 Sammendrag	18
4.1.2 Riksrevisjonen uttaler	12	8.1.1 Innledning	18
4.1.2.1 Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementets styring, måloppnåelse og resultatrapportering til Stortinget	13	8.1.2 Riksrevisjonen uttaler	19
4.1.2.1.1 Svakheter på foreldrepengeområdet	13	8.1.2.1 Regnskaper der Riksrevisjonen har vesentlige merknader	19
4.1.2.2 Regnskaper der Riksrevisjonen har vesentlige merknader	13	8.1.2.1.1 Forsvaret	19
4.1.2.2.1 Barne-, ungdoms- og familieetaten	13	8.1.2.1.2 Bruk av FIF 2.0 i Forsvaret	19
4.1.2.2.2 Fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker	14	8.1.2.1.3 Materiellforvaltning	19
4.1.2.2.3 Kontaktutvalget mellom innvandrerbefolkningen og myndighetene	14	8.1.2.1.4 Styrkeproduksjon og operativ virksomhet	19
4.1.2.3 Oppfølging av tidligere rapporterte forhold	14	8.1.2.1.5 Anskaffelser	19
4.2 Komiteens merknader	14	8.1.3 Forsinkelser i investeringsprosjekter	20
		8.1.4 Nye fregatter	20
		8.1.4.1 Oppfølging av tidligere rapporterte forhold	20
		8.2 Komiteens merknader	20

	Side		Side
9. Helse- og omsorgsdepartementet	21	12.1.2.1.2	Risikostyring i underliggende virksomheter 27
9.1 Sammen drag	21	12.1.2.2	Oppfølging av tidligere rapporterte forhold 27
9.1.1 Innledning	21	12.2	Komiteens merknader 27
9.1.2 Riksrevisjonen uttaler	21	13. Kunnskapsdepartementet	27
9.1.2.1 Regnskaper der Riksrevisjonen har vesentlige merknader	21	13.1 Sammen drag	27
9.1.2.1.1 Ikke reviderbart regnskap for Helsedirektoratet	21	13.1.1 Innledning	27
9.1.2.2 Oppfølging av tidligere rapporterte forhold	21	13.1.2 Riksrevisjonen uttaler	28
9.1.2.2.1 Svakheter i styringen av Pasientskadenemnda	21	13.1.2.1 Kunnskapsdepartementets styring, måloppnåelse og resultatrapportering til Stortinget	28
9.2 Komiteens merknader	22	13.1.2.1.1 Samarbeid, arbeidsdeling og konsentrasjon	28
10. Justis- og beredskapsdepartementet	22	13.1.2.1.2 Lønn for vitenskapelig ansatte i universitets- og høyskolesektoren	28
10.1 Sammen drag	22	13.1.2.1.3 Bierverv og eierinteresser til ansatte i virksomheter underlagt Kunnskapsdepartementet	28
10.1.1 Innledning	22	13.1.2.1.4 Videre- og etterutdanning av lærere	29
10.1.2 Riksrevisjonen uttaler	22	13.1.2.2 Regnskaper der Riksrevisjonen har vesentlige merknader	29
10.1.2.1 Justis- og beredskapsdepartementets styring, måloppnåelse og resultatrapportering til Stortinget	22	13.1.2.2.1 Universitetet i Oslo	29
10.1.2.1.1 Departementets oppfølging av Politidirektoratet og av nødnettprosjektet	22	13.1.2.2.2 Norges musikkhøgskole	29
10.1.2.1.2 Straffegjennomføring ved elektronisk kontroll	23	13.1.2.2.3 Norges idrettshøgskole	30
10.1.2.2 Regnskaper der Riksrevisjonen har vesentlige merknader	23	13.1.2.2.4 Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo	30
10.1.2.2.1 Politidirektoratet	23	13.1.2.2.5 Høgskulen i Volda	30
10.1.2.3 Oppfølging av tidligere rapporterte forhold	24	13.1.2.2.6 Senter for internasjonalisering av utdanningen	30
10.2 Komiteens merknader	24	13.1.2.3 Oppfølging av tidligere rapporterte forhold	30
11. Kommunal- og regionaldepartementet	25	13.2 Komiteens merknader	31
11.1 Sammen drag	25	14. Landbruks- og matdepartementet	31
11.1.1 Innledning	25	14.1 Sammen drag	31
11.1.2 Riksrevisjonen uttaler	25	14.1.1 Innledning	31
11.1.2.1 Regnskaper der Riksrevisjonen har vesentlige merknader	25	14.1.2 Riksrevisjonen uttaler	32
11.1.2.1.1 Direktoratet for byggkvalitet	25	14.1.2.1 Styring, måloppnåelse og resultatrapportering til Stortinget i forhold til det årlige budsjettet	32
11.1.2.2 Oppfølging av tidligere rapporterte forhold	26	14.1.2.1.1 Implementering av statlige regnskapsstandarder for instituttsektoren – åpningsbalanse	32
11.2 Komiteens merknader	26	14.1.2.2 Regnskaper der Riksrevisjonen har vesentlige merknader	32
12. Kulturdepartementet	26	14.1.2.2.1 Bioforsk	32
12.1 Sammen drag	26	14.2 Komiteens merknader	32
12.1.1 Innledning	26	15. Miljøverndepartementet	33
12.1.2 Riksrevisjonen uttaler	26	15.1 Komiteens merknader	33
12.1.2.1 Kulturdepartementets styring, måloppnåelse og resultatrapportering til Stortinget	26	15.1.1 Innledning	33
12.1.2.1.1 Budsjettering og regnskapsføring av oppdragsvirksomhet	26	15.1.2 Riksrevisjonen uttaler	33
		15.1.2.1 Budsjett – regnskap	33

	Side		Side		
15.1.2.1.1	Realistisk budsjettering	33	17.1.2.3	Oppfølging av tidligere rapporterte forhold	38
15.1.2.2	Regnskaper der Riksrevisjonen har vesentlige merknader	33	17.2	Komiteens merknader	38
15.1.2.2.1	Direktoratet for naturforvaltning	33	18.	Samferdselsdepartementet	39
15.1.2.2.2	Norsk kulturminnefond	33	18.1	Sammendrag	39
15.1.2.3	Oppfølging av tidligere rapporterte forhold	33	18.1.1	Innledning	39
15.2	Komiteens merknader	34	18.1.2	Riksrevisjonen uttaler	39
16.	Nærings- og handelsdepartementet	34	18.1.2.1	Styring, måloppnåelse og resultatrapportering til Stortinget i forhold til det årlige budsjettet	39
16.1	Sammendrag	34	18.1.2.1.1	Tilskudd til rassikring på fylkesveger	39
16.1.1	Innledning	34	18.1.2.1.2	Tilskudd til miljøvennlig transport	39
16.1.2	Riksrevisjonen uttaler	34	18.1.2.2	Regnskaper der Riksrevisjonen har vesentlige merknader	39
16.1.2.1	Nærings- og handelsdepartementets styring, måloppnåelse og resultatrapportering til Stortinget	34	18.1.2.2.1	Jernbaneverket	39
16.1.2.1.1	Altinn	34	18.1.2.2.2	Regnskapsmessige mangler	40
16.1.2.2	Regnskaper der Riksrevisjonen har vesentlige merknader	35	18.1.2.3	Oppfølging av tidligere rapporterte forhold	41
16.1.2.2.1	Garantiinstituttet for eksportkreditt (GIEK)	35	18.2	Komiteens merknader	41
16.1.2.2.2	Norsk Romsenter	36	19.	Utenriksdepartementet	42
16.2	Komiteens merknader	37	19.1	Sammendrag	42
17.	Olje- og energidepartementet	37	19.1.1	Innledning	42
17.1	Sammendrag	37	19.1.2	Riksrevisjonen uttaler	42
17.1.1	Innledning	37	19.1.2.1	Utenriksdepartementets styring, måloppnåelse og resultatrapportering til Stortinget	42
17.1.2	Riksrevisjonen uttaler	37	19.1.2.1.1	Bistand til Zambia	42
17.1.2.1	Styring, måloppnåelse og resultatrapportering til Stortinget i forhold til det årlige budsjettet	37	19.1.2.2	Oppfølging av tidligere rapporterte forhold	42
17.1.2.1.1	Olje- og energidepartementets etatsstyring	37	19.2	Komiteens merknader	42
17.1.2.2	Regnskaper der Riksrevisjonen har vesentlige merknader	38	20.	Komiteens tilråding	43
17.1.2.2.1	Norges vassdrags- og energidirektorat	38	Vedlegg	44
17.1.2.2.2	Konsesjonsavgiftsfondet	38			

Innst. 233 S

(2012–2013)

Innstilling til Stortinget fra kontroll- og konstitusjonskomiteen

Dokument 1 (2012–2013)

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens rapport om den årlige revisjon og kontroll for budsjettåret 2011

Til Stortinget

1. Beretning om revisjonen av statsregnskapet og regnskapet for administrasjonen av Svalbard

1.1 Sammendrag

1.1.1 Revisjonsomfang

For regnskapsåret 2011 har Riksrevisjonen avgitt 200 avsluttende revisjonsbrev uten merknad og 24 avsluttende revisjonsbrev med merknad. Merknadene er knyttet til det avlagte regnskapet og/eller gjennomføringen av disposisjonene som ligger til grunn for regnskapet. Det avgis ikke avsluttende revisjonsbrev til Statsministerens kontor og departementene. Resultatet av revisjonen for Statsministerens kontor, departementene og de underliggende virksomhetene omtales under del III.

Riksrevisjonen har ikke merknader til forvaltningen og gjennomføringen av budsjettet for Statsministerens kontor, Finansdepartementet og Fiskeri- og kystdepartementet, og det er ikke merknader til regnskapet for administrasjonen av Svalbard. Det har ikke vært vesentlige endringer i antall avsluttende revisjonsbrev med merknad de siste årene.

Det er videre avgitt revisjonsberetning til seks nordiske virksomheter og FN-sambandet. Etter avtale reviderer Riksrevisjonen også bruk av fylkesvegmidler som regnskapsføres av Statens vegvesen, og det er sendt oppsummeringsbrev til 18 fylkesrevisjoner om resultatet av kontrollen. Riksrevisjonen reviderer også de kommunevise skatteregnskapene, som er delregnskaper til skatteetatens samlede regnskap.

1.1.2 *Generelle merknader og gjennomgående funn*

1.1.2 Generelle merknader og gjennomgående funn

Stortinget skal ifølge Grunnloven føre kontroll med regjering og forvaltning, og dette er følgelig en sentral oppgave både konstitusjonelt og politisk. På vegne av Stortinget gjennomfører Riksrevisjonen sine lovpålagte oppgaver, og rapporterer resultatene av sin revisjon og kontroll til Stortinget. Riksrevisjonen har gjentatte ganger rapportert om alvorlige svakheter og mangler på flere samfunnskritiske områder, og ser svært alvorlig på at forvaltningen ikke i større grad har tatt inn over seg omfanget og alvorlighetsgraden i merknadene. Sterkere lederskap og større erkjennelse av svakhetene ville ha bidratt til at påpekte forhold hadde blitt utbedret på et langt tidligere tidspunkt, og således gjort forvaltningen bedre rustet til å takle utfordringer på sentrale områder som samfunnssikkerhet, samhandling, informasjonssikkerhet, anskaffelser mv.

Det er et krav til forvaltningen at det skal etableres en internkontroll som sikrer etterlevelse av gjeldende regelverk og at disposisjonene dokumenteres på en slik måte at de kan etterprøves. Også i år rapporterer Riksrevisjonen om regnskaper som ikke er reviderbare. Dette skyldes i hovedsak at det på grunn av manglende dokumentasjon ikke har vært mulig å gjennomføre de revisjonshandlinger og innhente de bevis som anses nødvendige for å bekrefte at regnskapet ikke inneholder vesentlige feil og mangler. Riksrevisjonen ser alvorlig på at det avlegges regnskaper som er av en slik kvalitet at de ikke lar seg revidere, og spesielt alvorlig blir det når dette gjelder

virksomheter hvor svakheter og mangler er rapportert til Stortinget flere ganger tidligere.

MÅL- OG RESULTATSTYRING

I henhold til bevilgningsreglementet og de grunnleggende bestemmelsene i økonomiregelverket skal mål- og resultatstyring være det overordnede styringsprinsippet i statlig forvaltning. Videre er det stilt krav om at virksomhetene skal etablere risikostyring som en integrert del av mål- og resultatstyringen. På bakgrunn av at Riksrevisjonen gjentatte ganger har rapportert til Stortinget om manglende framdrift i innføringen av risikostyring, har kontroll- og konstitusjonskomiteen bedt departementene vurdere om implementeringen har fungert tilfredsstillende i egne virksomheter. Det rapporteres også i år om virksomheter som ikke har etablert et tilfredsstillende system for å kartlegge og vurdere risikoer som kan true måloppnåelsen. For å sikre at Stortingets vedtak blir gjennomført i samsvar med forutsetningene, er det viktig at det gjennom aktiv ledelse på alle nivåer påses at det vedtatte rammeverket legges til grunn i det operative arbeidet. Riksrevisjonen understreker viktigheten av at departementene ivaretar sitt overordnede ansvar for at underliggende virksomheter innfører styringssystemer i samsvar med nevnte bestemmelser, og forsikrer seg om at disse fungerer.

SAMHANDLING

Velfungerende ikt-løsninger er en betingelse for å kunne bedre samhandlingen mellom de ulike aktørene i forvaltningen, og for å sikre kvaliteten i offentlig saksbehandling. Det rapporteres om at det pågår oppgradering og modernisering av ulike systemer, men at det vil ta flere år før dette arbeidet blir ferdigstilt og får effekt. I påvente av økt funksjonalitet er det i flere tilfeller etablert manuelle og ressurskrevende kontroller for å kompensere for svakhetene. Det stilles imidlertid spørsmål ved om kvaliteten i de kompensierende kontrollene er gode nok til å redusere omfanget av feil og mangler i tilstrekkelig grad. Riksrevisjonen mener derfor det er viktig at departementene og virksomhetene utviser større gjennomføringsevne og påser at de ulike fornyelsesprosjektene har tilfredsstillende framdrift. Dette for å sikre at systemene blir satt i produksjon innen fastsatte frister og at forventede effektiviserings- og samordningsgevinster kan realiseres.

ANSKAFFELSER

Norge er via internasjonale avtaler forpliktet til å følge bestemte framgangsmåter ved offentlige anskaffelser når disse overstiger gjeldende terskelverdier. Når det gjelder innkjøp under disse terskel-

verdiene, er det fastsatt nasjonale regler hvor valgfriheten og fleksibiliteten er større. Det er et grunnleggende prinsipp både i det internasjonale og nasjonale regelverket at anskaffelsene så langt det er mulig skal være basert på konkurranse, og at anskaffelsesprosessen skal ivareta hensynet til forutberegnelighet, gjennomsiktighet og etterprøvbarehet. Etterlevelse av anskaffelsesregelverket er viktig for blant annet å sikre forsvarlig bruk av offentlige midler og forebygge misligheter og korrupsjon. Riksrevisjonen har i en årrekke rapportert om svakheter og mangler på dette området, og konstaterer at det fortsatt er rom for forbedringer – til tross for at det er iverksatt omfattende tiltak de senere årene.

VELFERDSORDNINGER

De aller fleste som lever i Norge har trygg økonomi og høy materiell velferd, og det er etablert velferdsordninger som skal sikre at den som ikke selv kan sørge for sitt livsopphold, skal ha forutsigbar inntektssikring fra det offentlige. Å bevare og utvikle velferdssamfunnet er en krevende oppgave, da forvaltningen må etablere nye systemer og rutiner som skal bidra til forenkling og effektiv ressursbruk, samtidig som brukernes behov skal ivaretas. Det rapporteres om et betydelig omfang av feil i utbetalinger fra flere ytelser innenfor velferdsordningene, og at omfanget overstiger akseptabelt nivå. Videre rapporteres det om usikkerhet med hensyn til om underliggende transaksjoner i regnskapet gir et riktig bilde av utgiftene. Mange av feilene er ikke vesentlige i regnskapssammenheng, men det er alvorlig at brukerne ikke får utbetalt korrekt ytelse, da selv mindre beløp kan ha vesentlig betydning for den enkelte.

OPPFØLGING AV TIDLIGERE SAKER

Tilskudd

I Dokument 1 (2011–2012) rapporterte Riksrevisjonen om at 9 av 13 kontrollerte departementsområder hadde fått merknader vedrørende tilskuddsforvaltning. Årets revisjon har vist at de tiltakene som er iverksatt ikke har gitt nødvendige forbedringer, og flere av sakene kan derfor ikke avsluttes. I tillegg er andre tilskuddsordninger revidert og merknader til disse er omtalt under det enkelte departement i del III. Kontroll- og konstitusjonskomiteen har også foretatt en egen gjennomgang av tilskuddsforvaltningen i samtlige departementer som forvalter tilskuddsordninger. En betydelig del av fellesskapets midler gis som tilskudd, og Riksrevisjonen vil videreføre oppmerksomheten rettet mot dette området slik kontroll- og konstitusjonskomiteen ber om i innstillingen til Dokument 2 (2011–2012) Riksrevisjonens melding om virksomheten.

Informasjonssikkerhet

Riksrevisjonen reviderte i 2009 organisering og styring av ikt-sikkerhet i samtlige departementer og i 34 virksomheter, og rapporterte til Stortinget at det var til dels alvorlige svakheter og mangler innenfor dette området. Året etter ble det rapportert om at det var iverksatt tiltak for å bedre informasjonssikkerheten, men at det ville ta tid før disse fikk ønsket effekt. En oppfølging av den tverrdepartementale kontrollen var planlagt i 2011, men på bakgrunn av at flere departementer og virksomheter fikk en krevende arbeidssituasjon etter terrorangrepet mot regjeringsskvartalet 22. juli 2011, ble dette utsatt. Det er imidlertid foretatt revisjon av informasjonssikkerheten i utvalgte virksomheter, og merknader knyttet til disse er rapportert under de respektive departementsområdene i del III.

1.2 Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jette F. Christensen, Martin Kolberg og Marit Nybakk, fra Fremskrittspartiet, lederen Anders Anundsen, Ulf Erik Knudsen og Øyvind Vaksdal, fra Høyre, Per-Kristian Foss, fra Sosialistisk Venstreparti, Hallgeir H. Langeland, fra Senterpartiet, Per Olaf Lundteigen, fra Kristelig Folkeparti, Geir Jørgen Bekkevold, og fra Venstre, Trine Skei Grande, viser til at Riksrevisjonen har revidert statsregnskapet og regnskapet for administrasjonen av Svalbard. Riksrevisjonens gjennomgang og kontroll er en del av det grunnlovfestede kontrollsystem i norsk forfatning. Likeledes er det tillagt Stortinget å foreta kontroll med den utøvende makt, blant annet gjennom den årlige revisjon av statens regnskaper.

Statsregnskapet for 2011 viser et oljekorrigert underskudd på 79,4 mrd. kroner mot 104,1 mrd. kroner i 2010.

Riksrevisjonen har avgitt 200 revisjonsbrev uten merknad og 24 revisjonsbrev med merknad i 2011, hvilket er omtrent det samme som i 2010.

Gjennomgående fungerer statsforvaltningen i Norge godt, men fortsatt rapporterer Riksrevisjonen om alvorlige svakheter og mangler på flere samfunnskritiske områder. Særlig alvorlig er det at manglene blir påpekt gjentatte ganger uten at de blir rettet opp.

Også i år rapporterer Riksrevisjonen om regnskaper som ikke er reviderbare. Komiteen ser det som svært alvorlig at det avlegges regnskaper av en slik kvalitet at de ikke lar seg revidere.

Komiteen merker seg at det fortsatt er virksomheter som ikke har etablert et tilfredsstillende system for risikostyring som en del av mål- og resul-

tatstyringen. Komiteen viser til at økonomireglementet siden 2003 har stilt krav om at det skal etableres et system for å vurdere og følge opp risiko for manglende måloppnåelse. Manglende risikovurderinger kan medføre at vesentlige avvik knyttet til måloppnåelse ikke identifiseres, forebygges eller korrigeres.

Et gjentakende problem er etterlevelsen av anskaffelsesregelverket som skal sikre forsvarlig bruk av offentlige midler og forebygge misligheter og korrupsjon. Riksrevisjonen har i en årrekke rapportert om svakheter og mangler på dette området. Selv om det er iverksatt omfattende tiltak de senere år, konstaterer komiteen at en ikke er i mål ennå. Det er fremdeles rom for forbedringer. Komiteen ber om at Riksrevisjonen følger opp dette i den kommende revisjonen overfor de virksomheter dette gjelder.

Komiteen har merket seg at Riksrevisjonen rapporterer om et betydelig omfang av feil i utbetalinger av ytelser innenfor velferdsordningene og at dette omfanget overstiger akseptabelt nivå. Komiteen ber om at Riksrevisjonen følger opp dette i den løpende revisjonen.

Komiteen viser til at både Riksrevisjonen og komiteen selv har hatt fokus på departementenes tilskuddsforvaltning de siste årene. I revisjonen for 2010 ble tilskuddsforvaltningen i 13 departementer kontrollert. Riksrevisjonen hadde merknader i 9 tilfeller. Komiteen finner det bekymringsfullt at revisjonen for 2011 har vist at iverksatte tiltak ikke har gitt nødvendige forbedringer. Vinteren 2012 gjennomførte komiteen selv en undersøkelse av departementenes tilskuddsforvaltning, jf. Innst. 47 S (2012–2013). Bakgrunnen var opplysninger i media om irregulære forhold ved tilskuddsforvaltningen i noen departementer. Komiteens undersøkelse viste at det meste fungerer godt, men at mange departementer hadde planer om å forbedre sine rutiner. Ved behandlingen av Innst. 47 S (2012–2013) vedtok Stortinget å be Riksrevisjonen følge opp departementenes tilskuddsforvaltning i sine fremtidige revisjoner.

Komiteen viser før øvrig til at Riksrevisjonen har fulgt opp den tverrdepartementale kontrollen av ikt-sikkerheten i utvalgte departementer, etter at oppfølgingen ble utsatt som følge av terrorangrepet mot regjeringsskvartalet 22. juli 2011.

2. Statsministerens kontor

2.1 Sammendrag

2.1.1 Innledning

Samlet bevilgning til Statsministerens kontor i 2011 utgjorde 335 mill. kroner. Inntektsbevilgningen i 2011 utgjorde 26 mill. kroner. Statsministerens kontor har ansvaret for én virksomhet.

2.1.2 Riksrevisjonen uttaler

Riksrevisjonen har avgitt ett revisjonsbrev uten merknad. Riksrevisjonen har ingen vesentlige merknader til Statsministerens kontors forvaltning og gjennomføring av budsjettet for 2011.

2.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til at det er avgitt ett avsluttende revisjonsbrev uten merknad, samt at det ikke foreligger vesentlige merknader til styring, måloppnåelse eller resultatrapportering for Statsministerens kontor. Det er heller ikke avdekket vesentlige feil eller mangler i regnskapene for Statsministerens kontor eller ved virksomhetsregnskapene. Det er heller ikke avdekket vesentlige feil eller mangler ved de disposisjonene som ligger til grunn for regnskapene.

Komiteen har ikke ytterligere merknader.

3. Arbeidsdepartementet

3.1 Sammendrag

3.1.1 Innledning

Samlet utgiftsbevilgning til Arbeidsdepartementet i 2011 utgjorde 340 595 mill. kroner. Inntektsbevilgningen i 2011 utgjorde 10 444 mill. kroner. Arbeidsdepartementet har ansvaret for ni virksomheter.

3.1.2 Riksrevisjonen uttaler

Riksrevisjonen har avgitt syv revisjonsbrev uten merknad, og to revisjonsbrev med merknad til arbeids- og velferdsetaten og Statens pensjonskasse (SPK).

3.1.2.1 REGNSKAPER DER RIKSREVISJONEN HAR VESENTLIGE MERKNADER

3.1.2.1.1 Statens pensjonskasse

Riksrevisjonen finner svakhetene i SPKs internkontroll på pensjonsområdet kritikkverdige. Svakhetene gjelder avstemming av utbetalingstransaksjoner, regnskapsføring av for mye utbetalt pensjon, refusjoner fra andre tjenestepensjonsordninger, oppbevaring av grunnlag for pensjonsutbetalinger og styringsinformasjon om saksbehandlingsrestanser. God og effektiv internkontroll forebygger styringsvikt, feil og mangler, og bidrar til at ressursene brukes på best mulig måte for å nå hovedmålet om rett pensjon til rett tid. Riksrevisjonen merker seg de tiltakene SPK iverksetter for å styrke internkontrollen, og at departementet vil følge opp blant annet gjennom etatsstyringsmøter.

Riksrevisjonen ser alvorlig på at det fortsatt er svakheter ved informasjonssikkerheten. SPK har ca. 1 million medlemmer, og forvalter viktig informasjon om disse. Dette stiller høye krav til informasjonssikkerhet. SPK fikk for budsjettåret 2009 kritikk for vesentlige svakheter på dette området. Riksrevisjonen merker seg at SPK er i ferd med å etablere et helhetlig styringssystem for informasjonssikkerhet. Riksrevisjonen understreker viktigheten av at departementet følger opp at forutsetningene for god informasjonssikkerhet som forventet er på plass i løpet av 2013.

3.1.2.1.2 Arbeids- og velferdsetaten

Riksrevisjonen ser alvorlig på at arbeids- og velferdsetaten siden etableringen i 2006 har fått vesentlige merknader knyttet til kvaliteten på behandlingen av ulike ytelser etter folketrygdloven. I tillegg kunne heller ikke Riksrevisjonen bekrefte at etatens regnskaper for 2008 og 2009 ikke var uten vesentlige feil og mangler. Arbeids- og velferdsetaten har 2,8 millioner brukere på landsbasis og forvalter om lag 330 mrd. kroner (2011) fordelt på mer enn 50 ulike ytelser og pensjoner i folketrygden.

Revisjonen i 2011 viser at det fremdeles er utfordringer med saksbehandlingskvalitet. Riksrevisjonen ser alvorlig på omfanget av feil og understreker at selv små feil kan ha stor betydning for den enkelte bruker. Saksbehandlingskvaliteten påvirker også kvaliteten på de underliggende transaksjonene til regnskapet. Arbeids- og velferdsetaten har også utfordringer med regnskaps- og økonomiforvaltningen og informasjonssikkerheten. Etaten arbeider systematisk med forbedringer, og tiltakene har effekt over tid. Riksrevisjonen er enig med Arbeidsdepartementet i at det må arbeides langsiktig, men understreker nødvendigheten av forbedringer på kort sikt.

Ytelser etter folketrygdloven som behandles i etatens fylkeslinje

Riksrevisjonen er kritisk til at det er et uakseptabelt nivå av feil i saksbehandlingen av sykepengene, arbeidsavklaringspenger og foreldrepenger. Det er alvorlig at iverksatte tiltak og forbedring av internkontrollen ikke reduserer feilratene til et akseptabelt nivå. Det er derfor viktig at etaten prioriterer å få etablert et kvalitetssystem med klare mål på dette området.

Riksrevisjonen merker seg at målet er å finne en hensiktsmessig balanse mellom saksbehandlingstid og et akseptabelt kontrollnivå. Ikt-moderniseringen, ny kompetansestrategi og jevnlig oppdatering av nøkkelkontrollene må føre til forbedringer, og Riksrevisjonen understreker betydningen av at departementet har en aktiv rolle i dette arbeidet.

Pensjoner

Arbeids- og velferdsetaten har redusert de betydelige utfordringene som oppstod ved innføring av nytt saksbehandlingssystem i 2008, og etaten arbeider med et kvalitetssystem på pensjonsområdet. Det er imidlertid kritikkverdig at Arbeidsdepartementet ikke har tydelige forventninger og gir konkrete føringer for et slikt kvalitetssystem. Departementet har for eksempel ikke definert hvilket omfang av feil som kan aksepteres, og har ikke satt kvalitetsindikatorer for den enkelte pensjonstype.

Riksrevisjonen har vært kritisk til kvaliteten i saksbehandlingen av utenlandssaker over flere år, og ser alvorlig på at iverksatte tiltak for pensjoner med utenlandstilsnitt ikke fører til bedre kvalitet i behandlingen. Det er positivt at Arbeids- og velferdsdirektoratet nå har bedre oversikt over kvaliteten i oppgaveløsningen i Nav Internasjonalt. Det er imidlertid kritikkverdig at arbeidet med forbedringer ikke har kommet lenger, også når det gjelder utenlandsområdet som helhet.

Inntektskontrollen er et effektivt kontrolltiltak som skal sikre at inntektsavhengige ytelser blir beregnet og utbetalt korrekt. Kontrollen er derfor viktig for tilliten til folketrygden. Det er alvorlig at Arbeids- og velferdsdirektoratet på grunn av ressurs-situasjonen ikke har vært i stand til å gjennomføre inntektskontroll for inntektsåret 2010 som forutsatt. Manglende oppfølging av inntektsavvik får konsekvenser, både for pensjonisten og for etatens mulighet til å kreve feilutbetalt beløp tilbake. Riksrevisjonen merker seg at inntektskontrollene for 2011 pågår, og at kontrollen for 2012 skal gjennomføres som planlagt.

Regnskap og økonomiforvaltning

Riksrevisjonen er kritisk til at arbeids- og velferdsetaten ikke har en enhetlig og effektiv saksbehandling av saker som kan være feilutbetalinger. Utfordringene med kvalitet i saksbehandlingen av pensjoner og ytelser fører til at etaten har et stort omfang av slike saker. Det er betydelige restanser på området, og berørte brukere kan få store tilbakebetalingskrav lenge etter at feilutbetalingen ble identifisert. Videre har mange krav blitt foreldet og tapt for staten. Riksrevisjonen tar til etterretning det framlagte lovforslaget om å heve beløpsgrensen for feilutbetalinger som skal kreves tilbake.

Riksrevisjonen ser alvorlig på at etaten også har betydelige utfordringer med regnskapsføringen av mulige feilutbetalinger. Etter at Riksrevisjonen påpekte vesentlige feil og mangler i 2010, har Arbeids- og velferdsdirektoratet gitt disse utfordringene mer oppmerksomhet. Revisjonen i 2011 viser imidlertid at direktoratet mangler relevant og god styringsinformasjon, og at det fremdeles er vesent-

lige utfordringer med saksbehandling, restanser og regnskapsføring. Riksrevisjonen merker seg departementets vurdering om at direktoratet nå har bedre oversikt over utfordringene og iverksetter relevante tiltak, men understreker viktigheten av at departementet legger til rette for at forbedringsarbeidet blir prioritert.

Riksrevisjonen ser svært alvorlig på at 70 000 pensjonister ikke mottok korrekt lønns- og trekkoppgave for 2011. Feil og svakheter i innberetning av pensjoner til skatteetaten har blitt tatt opp over flere år.

Å få til en effektiv økonomiforvaltning og hensiktsmessig regnskapsrapportering for nye virksomheter forutsetter at overordnet departement avklarer det finansielle rammeverket når det etableres.

Riksrevisjonen er, med utgangspunkt i merknader til arbeids- og velferdsetatens regnskap og disposisjoner de siste årene, kritisk til at det har tatt lang tid å få på plass en langsiktig plan for arbeidet med å forbedre regnskaps- og økonomiforvaltningen. Det er fremdeles betydelige utfordringer på dette området. Revisjonen i 2011 viser at Arbeidsdepartementet gir arbeids- og velferdsetatens regnskaps- og økonomiforvaltning mer oppmerksomhet enn tidligere. Riksrevisjonen konstaterer imidlertid at departementet ikke har gitt konkrete føringer i den formelle styringsdialogen utover å slutte seg til etatens eget arbeid. Direktoratet har med betydelig innsats både oppnådd kvalitetsforbedringer og belyst flere problemstillinger som trenger avklaring. Riksrevisjonen har ikke vesentlige merknader til arbeids- og velferdsetatens regnskap for 2011, men understreker betydningen av at departementet tar en aktiv rolle i den videre utviklingen.

Informasjonssikkerhet

Det er kritikkverdig at arbeids- og velferdsetatens informasjonssikkerhet fortsatt er preget av vesentlige mangler. Riksrevisjonen og Datatilsynet har tatt forholdene opp over flere år. Flere grunnleggende forutsetninger for god sikkerhet er ennå ikke på plass.

Det vil ta flere år før det kan forventes forbedringer som følge av ikt-moderniseringen i etaten. Riksrevisjonen merker seg at det fram til at denne er fullført vil bli arbeidet videre med å utvikle styringssystemet og dokumentasjonen innen informasjonssikkerhet for å sikre økt etterlevelse. Riksrevisjonen vil følge opp de konkrete aktivitetene som skal gjennomføres.

3.1.2.2 OPPFØLGING AV TIDLIGERE RAPPORTERTE FORHOLD

Det er rapportert særskilt om Arbeidsdepartementets manglende avklaring av Arbeids- og vel-

ferdsdirektoratets rammebetingelser for regnskap og økonomiforvaltning, og at arbeids- og velferdsetaten fortsatt ikke har oppnådd en tilfredsstillende informasjonssikkerhet. Sakene er omtalt under punkt 2.2.4 og 2.2.5.

Følgende saker vil også bli fulgt opp i den løpende revisjonen:

- Pensjonstrygden for sjømenn
- Informasjonssikkerhet
- Nav
- Barnebidrag

3.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til Riksrevisjonens revisjon og kontroll av Arbeidsdepartementet og underliggende virksomheter. Komiteen har merket seg at det også i år er avgitt sju revisjonsbrev uten merknader og to med merknader. Riksrevisjonen påpeker svakheter ved internkontroll på pensjonsområdet og informasjonssikkerhet i Statens pensjonskasse. Komiteen ser i likhet med Riksrevisjonen alvorlig på at det fortsatt er svakheter på området informasjonssikkerhet.

Komiteen vil innledningsvis vise til Innst. 66 S (2012–2013), jf. Dokument 3:16 (2011–2012) Riksrevisjonens undersøkelse av partnerskapet mellom staten og kommunen i Nav. Komiteen viser til at driftsbudsjettet til arbeids- og velferdsetaten er blitt styrket betydelig, for å bidra til god gjennomføring av hovedprioriteringene innenfor arbeids- og velferdspolitikken, herunder bedret kapasitet og kompetanse.

Videre har Arbeids- og velferdsetaten fått merknad om mangler ved saksbehandlingen av ulike folketrygdytelse. Komiteen er klar over hvor komplisert ytelsesforvaltningen er og understreker hvor viktig etatens arbeid med forbedringer er. Komiteen vil peke på at etaten har eller skal sette i gang saksbehandling med nytt regelverk på alle de største ytelsesområdene. Dette fordrer ytterligere tiltak for å redusere feilraten. Komiteen antar at selve utformingen av regelverk kan bidra til kompliserende forhold og mener det derfor er nødvendig med systematisk gjennomgang også med dette perspektiv for øye.

Komiteen har merket seg at Riksrevisjonen har vært kritisk til kvaliteten i saksbehandlingen av utenlandssaker over flere år. Komiteen ser med bekymring på at tiltak ikke fører til bedre kvalitet. Med økt mobilitet og høy arbeidsinnvandring vil utfordringer framover gjelde kvalitet, effektivitet og tilgjengelighet. Komiteen legger vekt på at direktoratet ved brev av 30. mars 2012 har tatt tak i strategiske valg og prioriteringer for Nav Internasjonal.

Komiteen er klar over omfanget i saksbehandlingen og at feil må forekomme. Feilraten i de undersøkte områdene var på mellom 11 og 21 pst. av sakene og utgjorde fra 0,45 til 2,3 pst. av samlet utbetalt beløp. Riksrevisjonen kritiserer at det ikke er satt måltall for akseptable feilrater eller kvalitetsindikatorer for den enkelte ytelse.

Komiteen viser til departementets brev av 12. februar 2013 der det blant annet framgår at arbeidet med konkrete mål for akseptable feilandeler for ytelser er krevende, og at erfaringer fra tester har vist at det ikke har vært tilstrekkelig godt metodisk grunnlag for å operere med mål for akseptable feilandeler av god nok kvalitet. Komiteen viser til at det fortsatt vil ta noe tid før kvaliteten på slike målinger vurderes som tilstrekkelig gode, men legger vekt på at dette arbeidet følges opp.

Komiteen er enig i at etatens kontrollstrategi må vektlegge både høy kvalitet og rask behandling. Komiteen viser til at også slike prioriteringer alltid må ta utgangspunkt i brukerperspektivet, og mener det var meget bra at beløpsgrensen for å unnlate å tilbakekreve feilutbetalinger ble hevet ved vedtakelse av Innst. 396 L (2011–2012) fra arbeids- og sosialkomiteen om endringer i folketrygdloven og arbeidsmiljøloven.

Komiteen er klar over at ikt-forbedringer og moderniseringer må foregå over mange år og i stort omfang. Dette vil gi bedre informasjonssikkerhet og minske feilrisiko. Komiteen legger vekt på at store ikt-investeringer kan frigjøre kapasitet til ytterligere kvalitet i brukeropfølgingen på lengre sikt. Komiteen ser fram til at Riksrevisjonen følger opp de konkrete aktiviteter som skal gjennomføres.

4. Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet

4.1 Sammendrag

4.1.1 Innledning

Samlet utgiftsbevilgning til Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet i 2011 utgjorde 47 153 mill. kroner. Inntektsbevilgningen i 2011 utgjorde 1 270 mill. kroner. Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet har ansvaret for ti virksomheter.

4.1.2 Riksrevisjonen uttaler

Riksrevisjonen har avgitt sju avsluttende revisjonsbrev uten merknad, og tre avsluttende revisjonsbrev med merknad til henholdsvis barne-, ungdoms- og familieetaten, Fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker og Kontaktutvalget mellom innvandrerbefolkningen og myndighetene.

4.1.2.1 BARNE-, LIKESTILLINGS- OG INKLUDERINGS-DEPARTEMENTETS STYRING, MÅLOPPNÅELSE OG RESULTATRAPPORTERING TIL STORTINGET

4.1.2.1.1 Svakheter på foreldrepengeområdet

Riksrevisjonen ser alvorlig på at det er et uakseptabelt høyt nivå av feil i saksbehandlingen av foreldrepenger. Feil i beregning og utbetaling kan ha stor betydning for foreldre i forbindelse med svangerskap, fødsel og adopsjon. Mange av feilene har sammenheng med komplekst regelverk og fortolkninger. Riksrevisjonen har merket seg at departementet har satt i gang arbeid med forbedring og forenkling på dette området i dialog med Arbeidsdepartementet og arbeids- og velferdsetaten. Riksrevisjonen er kritisk til at tiltakene er lite forpliktende og at det ikke er satt konkrete mål for når tiltakene skal tre i kraft. Riksrevisjonen vil understreke viktigheten av at dette arbeidet gis høy prioritet.

4.1.2.2 REGNSKAPER DER RIKSREVISJONEN HAR VESENTLIGE MERKNADER

4.1.2.2.1 Barne-, ungdoms- og familieetaten

Bufetat ble etablert som statlig virksomhet i 2004. Riksrevisjonen har hvert år hatt merknader til Bufetats gjennomføring av primær oppgaver. Riksrevisjonen er bekymret for at kvaliteten på tjenester til barn, unge og familier i sårbare situasjoner ikke er i samsvar med fastsatte mål og gjeldende regelverk.

Bufetat får revisjonsbrev med merknad for følgende forhold:

Svakheter i meklingsordningen i familievernnet

Riksrevisjonen ser alvorlig på at meklingsordningen i familievernnet på mange områder ikke fungerer som forutsatt. Meklingen er obligatorisk ved samlivsbrudd når foreldre har felles barn under 16 år. Meklingen skal sikre enighet om foreldreansvar, barnets bosted og omfang av samvær. Barnets beste skal være utgangspunktet for avtalen.

Riksrevisjonen er kritisk til de store forskjellene i tilbudet innad og mellom regionene. Det er blant annet manglende overholdelse av ventetid, ulike prosedyrer og metodikk i arbeidet med høykonfliktsaker og forskjeller i bemanning og produktivitet. Som følge av dette kan ivaretagelsen av barnas beste bli tilfeldig.

Riksrevisjonen merker seg at departementet tar kritikken alvorlig, og Riksrevisjonen ser positivt på ulike tiltak med sikte på å etablere en felles tjenestemodell som utjevner forskjellene. Riksrevisjonen stiller imidlertid spørsmål ved om de skisserte tiltakene er tilstrekkelig målrettede og effektive til å gi et geografisk likeverdig familievern tilbud innen rimelig tid.

Riksrevisjonen konstaterer at familievernnet fortsatt ikke klarer å overholde ventetiden, men merker seg at ventetiden i første tertial 2012 er redusert. Riksrevisjonen er videre kritisk til at det har vært liten utvikling i familievernkontorenes samarbeid med domstolsapparatet i høykonfliktsaker. Tiltak på dette området framstår som lite konkrete.

Riksrevisjonen vil peke på at kvaliteten i Bufetats mål- og resultatstyring er svak. Konsekvensen er at verken direktorat eller departement får den informasjonen som er nødvendig for å iverksette riktige tiltak som vil bedre måloppnåelsen. Riksrevisjonen merker seg at departementet vil iverksette tiltak som skal styrke mål- og resultatstyringen, og forutsetter at disse følges opp.

Riksrevisjonen vil også peke på at embetsoppdraget til Fylkesmannen ikke er tydelig nok og er spørrende til om tilsynsrapportene tilfredsstiller departementets behov for styringsinformasjon. Riksrevisjonen merker seg at departementet vil vurdere behov for endringer i retningslinjer og embetsoppdrag.

TTA – System for administrasjon av turnus og beregning av arbeidstimer i barnevernsinstitusjoner

Riksrevisjonen ser alvorlig på at det er flere brudd på arbeidsmiljøloven og hovedtariffavtalen i staten. Det er blant annet brudd på arbeidsmiljølovens bestemmelser om arbeidstid per døgn, lengden på sammenhengende vakter og for korte friperioder mellom vakter. I tillegg er det feil i utbetaling av godtgjørelser i henhold til hovedtariffavtalen. Systemet er lite brukervennlig, og Bufetat benytter i liten grad kontrollmuligheter som kunne ha avdekket brudd.

Riksrevisjonen ser positivt på at Bufetat og departementet vil iverksette flere konkrete tiltak og merker seg at departementet vil følge opp i styringsdialogen at tiltakene gjennomføres og får ønsket effekt.

Lav kapasitetsutnyttelse i Multifunksjonell behandling i institusjon og nærmiljø

Riksrevisjonen ser alvorlig på at Bufetat fortsatt ikke klarer å utnytte kapasiteten i det spesialiserte tilbudet Multifunksjonell behandling i institusjon og nærmiljø (MultifunC) for ungdom i aldersgruppen 14–18 år med alvorlige atferdsvansker. I 2011 utgjorde belegget i institusjonene 72 prosent av plasskapasiteten, og dette var uendret fra 2010. I oppfølgingsdelen var det en utnyttelse på 27 prosent. Det er vesentlig under resultatkravet om en samlet kapasitetsutnyttelse på 92 prosent.

Riksrevisjonen konstaterer at Bufdirs tiltak fortsatt ikke har hatt effekt. Riksrevisjonen merker seg at dersom tjenesten fortsatt har for lav kapasitetsutnyt-

telse i 2012, vil Bufdir bli pålagt å redusere kapasiteten slik at den blir tilpasset det reelle behovet.

4.1.2.2.2 Fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker

Lang saksbehandlingstid i Fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker

Riksrevisjonen har siden 2008 hatt merknader til urovekkende lang saksbehandlingstid i Fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker i vedtak om plassering av barn og unge utenfor hjemmet. Antall saker som ikke behandles innen de fire ukene som er satt som mål i barnevernloven, har økt fra 89 prosent i 2008 til 91 prosent i 2011.

Kontroll- og konstitusjonskomiteen har uttalt at lang saksbehandlingstid i Fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker ser ut til å være et tilbakevendende tema. Selv om departementet har iverksatt tiltak for å redusere saksbehandlingstiden, slik som tilføring av ekstra ressurser, ressursutveksling og rutiner for god saksstyring og omorganisering, har de forventede effektene uteblitt. Komiteen mener at departementet må forsterke innsatsen og ha en aktiv oppfølging på feltet.

Riksrevisjonen ser alvorlig på at det ikke har vært forbedringer i perioden og vil peke på at den lange saksbehandlingstiden over flere år er uakseptabel. Riksrevisjonen merker seg departementets svar om at tilførte ressurser og effektivisering av rutiner vil redusere saksbehandlingstiden, og at det er en positiv utvikling i første tertial 2012. Riksrevisjonen minner om at det fortsatt er langt igjen til at saksbehandlingstiden er i tråd med lovens intensjon om barnets beste. Riksrevisjonen understreker viktigheten av at departementet aktivt følger opp effektiviseringstiltakene og også vurderer behovet for andre typer tiltak.

4.1.2.2.3 Kontaktutvalget mellom innvandrerbefolkningen og myndighetene

Riksrevisjonen finner det kritikkverdig at arkivfunksjonen i Kontaktutvalget mellom innvandrerbefolkningen og myndighetene (KIM) har mangler og svakheter som gjør at det ikke er mulig å etterprøve om virksomhetens primær oppgaver er tilfredsstillende gjennomført.

Riksrevisjonen konstaterer at departementets oppfølging av KIM ikke har vært tilstrekkelig til å få på plass en forsvarlig arkivfunksjon. Riksrevisjonen merker seg at departementet vil følge opp gjennom styringsdialogen at arkivfunksjonen i KIM tilfredsstiller kravene som framgår av arkivforskriften og god forvaltningsskikk.

4.1.2.3 OPPFØLGING AV TIDLIGERE RAPPORTERTE FORHOLD

Følgende forhold vil bli fulgt opp i den løpende revisjonen:

- utfordringer i fastsettelsen av barnebidrag
- svakheter i budsjettering og forvaltning av bevilgninger til Norsk senter for studier av problematferd og innovativ praksis AS
- brudd på anskaffelsesregelverket i barne-, ungdoms- og familieetaten
- svakheter i styringen av forvaltningsorganer med særskilte fullmakter

Av tidligere rapporterte forhold er følgende avsluttet:

- utfordringer i region nord

4.2 Komiteens merknader

Komiteen merker seg at Riksrevisjonen har avgitt syv avsluttende revisjonsbrev uten merknad, og tre avsluttende revisjonsbrev med merknad til henholdsvis barne-, ungdoms- og familieetaten, Fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker og Kontaktutvalget mellom innvandrerbefolkningen og myndighetene.

Komiteen viser til at den i brev av 31. januar 2013 til Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet stilte spørsmål om foreldrepenger og Bufetat. Statsråden svarte i brev av 11. februar 2013. Brevet følger som vedlegg til innstillingen.

Komiteen viser til at Riksrevisjonens rapport avdekker betydelige svakheter på foreldrepengeområdet. Det fremkommer et uakseptabelt høyt nivå av feil i saksbehandlingen. Feil i beregning og utbetaling kan ha stor betydning for foreldre i forbindelse med svangerskap, fødsel og adopsjon. Komiteen ser dette som alvorlig.

Mange av feilene har sammenheng med komplekst regelverk og fortolkninger. Riksrevisjonen har merket seg at departementet har satt i gang arbeid med forbedring og forenkling på dette området i dialog med Arbeidsdepartementet og arbeids- og velferdsetaten. Komiteen ser positivt på dette, og viser til at departementet nylig har sendt forslag til endringer i regelverket for foreldrepenger på høring. Komiteen understreker viktigheten av at dette arbeidet gis høy prioritet.

Barne-, ungdoms- og familieetaten (Bufetat) ble etablert som en statlig virksomhet i 2004. Riksrevisjonen har hvert år hatt merknader til Bufetats gjennomføring av primær oppgaver. Riksrevisjonen uttrykker at man er bekymret for at kvaliteten på tjenestene ikke er i samsvar med fastsatte mål og gjeldende regelverk. Komiteen deler dette syn.

Komiteen viser til revisjonsbrev med merknader om svakheter i meklingsordningen i familievernet og de store forskjellene i tilbudet innad og mellom regionene. Komiteen merker seg at departementet tar kritikken alvorlig, og ser positivt på ulike tiltak med sikte på å etablere en felles tjenestemodell som utjevner forskjellene. Komiteen merker seg at også på dette felt stiller Riksrevisjonen spørsmål ved om de skisserte tiltakene er tilstrekkelig målrettede og effektive for å oppnå målene innen rimelig tid.

Komiteen merker seg videre at Riksrevisjonen er kritisk til at det har vært liten utvikling i familievernkantorenes samarbeid med domstolsapparatet i høykonfliktsaker.

Multifunksjonell behandling i institusjon og nærmiljø er en gjenganger i Riksrevisjonens rapporter og i komiteens merknader. Komiteen ser alvorlig på at Bufetat fortsatt ikke klarer å utnytte kapasiteten i det spesialiserte tilbudet Multifunksjonell behandling i institusjon og nærmiljø (MultifunC) for ungdom i aldersgruppen 14–18 år med alvorlige atferdsvansker. I 2011 utgjorde belegget i institusjonene 72 prosent av plasskapasiteten, og dette var uendret fra 2010. I oppfølgingsdelen var det en utnyttelse på 27 prosent. Det er vesentlig under resultatkravet om en samlet kapasitetsutnyttelse på 92 prosent.

Komiteen merker seg at Riksrevisjonen konstaterer at Bufdirs tiltak fortsatt ikke har hatt effekt. Komiteen merker seg at dersom tjenesten fortsatt har for lav kapasitetsutnyttelse i 2012, vil Bufdir bli pålagt å redusere kapasiteten slik at den blir tilpasset det reelle behovet.

Når det gjelder Fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker, har Riksrevisjonen helt siden 2008 hatt merknader om lang saksbehandlingstid. Riksrevisjonen omtaler forholdet som «urovekkende». Antall saker som ikke behandles innen de fire ukene som er satt som mål i barnevernloven, har økt fra 89 prosent i 2008 til 91 prosent i 2011.

Komiteen viser til at den tidligere har påpekt at lang saksbehandlingstid i fylkesnemndene ser ut til å være et tilbakevendende tema. Selv om departementet har iverksatt tiltak for å redusere saksbehandlingstiden, slik som tilføring av ekstra ressurser, ressursutveksling og rutiner for god saksstyring og omorganisering, har de forventede effektene uteblitt. Komiteen vil derfor gjenta og understreke at departementet må forsterke innsatsen og ha en aktiv oppfølging på feltet. Komiteen ser svært alvorlig på forholdet.

Komiteen har i likhet med Riksrevisjonen merket seg departementets svar om at tilførte ressurser og effektivisering av rutiner vil redusere saksbehandlingstiden, og at det er en positiv utvikling i første tertial 2012. Komiteen vil dog slutte seg til Riksrevisjonens påminnelse om at det fortsatt er

langt igjen til saksbehandlingstiden er i tråd med lovens intensjon om barnets beste. Komiteen understreker viktigheten av at departementet aktivt følger opp effektiviseringstiltakene og også vurderer behovet for andre typer tiltak.

Komiteen merker seg at Riksrevisjonen finner det kritikkverdig at arkivfunksjonen i Kontaktutvalget mellom innvandrerbefolkningen og myndighetene (KIM) har mangler og svakheter som gjør at det ikke er mulig å etterprøve om virksomhetens primæroppgaver er tilfredsstillende gjennomført. Komiteen merker seg at departementet vil følge opp dette.

Komiteen merker seg for øvrig at Riksrevisjonen vil følge opp en rekke forhold i den løpende revisjonen. Komiteen vil her særlig peke på behovet for å følge opp utfordringer i fastsettelsen av barnebidrag og brudd på anskaffelsesregelverket i barne-, ungdoms- og familieetaten.

5. Finansdepartementet

5.1 Sammendrag

5.1.1 Innledning

Samlet utgiftsbevilgning til Finansdepartementet i 2011 utgjorde 441 744 mill. kroner. Inntektsbevilgningen i 2011 utgjorde 1 090 868 mill. kroner. Finansdepartementet har ansvaret for seks virksomheter, fem fond og tre særlovsselskaper.

5.1.2 Riksrevisjonen uttaler

Riksrevisjonen har avgitt sju revisjonsbrev uten merknad. Riksrevisjonen har ingen vesentlige merknader til Finansdepartementets forvaltning og gjennomføring av budsjettet for 2011. Riksrevisjonen har innrettet revisjonen av Statens pensjonsfond utland (SPU) og Statens pensjonsfond Norge (SPN) i samsvar med Stortingets forutsetninger. Riksrevisjonen har i samsvar med dette ikke utført kontroller hos Norges Bank eller Folketrygdfondet.

5.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til at Riksrevisjonen har avgitt syv revisjonsbrev uten merknad.

Komiteen har merket seg at Finansdepartementet mener det er grunnlag for å presisere enkelte deler av regelverket for kompensasjonsordningen for merverdiavgift, og at dette er fulgt opp i Prop. 112 L (2011–2012), jf. Innst. 370 L (2011–2012). Videre er skatteetaten bedt om å arbeide med å redusere omfanget av feilutbetalinger. Komiteen legger til grunn at iverksatte tiltak vil gi mindre feil framover og er tilfreds med at Riksrevisjonen vil følge saken videre i den løpende revisjon. Komiteen har merket seg at

de øvrige punktene i gjennomgangen av tidligere rapporterte forhold er avsluttet.

Riksrevisjonens har gjennomført kontroll og oppfølging av Statens pensjonsfond i tråd med Stortingets forutsetninger i Innst. 436 S (2010–2011) og Innst. 211 S (2011–2012). Komiteen registrerer at det er uenighet mellom Riksrevisjonen og Finansdepartementet om presentasjonen av overskuddet i Statens pensjonsfond i statsregnskapets tabell 1.2. Komiteen er enig i at over 50 års praksis med at tabellen i statsregnskapet har samme oppsett som budsjettdokumentene til Stortinget, videreføres.

6. Fiskeri- og kystdepartementet

6.1 Sammendrag

6.1.1 Innledning

Samlet utgiftsbevilgning til Fiskeri- og kystdepartementet i 2011 utgjorde 5 374 mill. kroner. Inntektsbevilgningen i 2011 utgjorde 1 306 mill. kroner. Fiskeri- og kystdepartementet har ansvaret for fire virksomheter og to selskaper.

6.1.2 Riksrevisjonen uttaler

Riksrevisjonen har avgitt fire avsluttende revisjonsbrev uten merknad. Riksrevisjonen har ingen vesentlige merknader til departementets forvaltning og gjennomføring av budsjettet for 2011.

6.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til Riksrevisjonens kontroll av Fiskeri- og kystdepartementets forvaltning og gjennomføring av budsjettet for 2011. Komiteen er fornøyd med at det er avgitt fire revisjonsbrev uten merknad, og at det ikke er behov for oppfølging av tidligere rapporterte forhold vedrørende Fiskeri- og kystdepartementet.

Komiteen merker seg at Riksrevisjonen påpeker at det er merutgifter og mindreinntekter under enkelte poster, men ser også at Riksrevisjonen er tilfreds med departementets redegjørelse for dette i forklaringene til statsregnskapet. Riksrevisjonen har ikke avdekket vesentlige feil eller mangler ved departementets styring, måloppnåelse og resultatrapportering. Det gjelder også regnskapene for de virksomhetene departementet har ansvar for.

Komiteen mener det er positivt at departementet i sitt svar til Riksrevisjonen skriver at de vil ta med forhold som Riksrevisjonen har påpekt i sitt videre arbeid.

7. Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet

7.1 Sammendrag

7.1.1 Innledning

Samlet utgiftsbevilgning til Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet i 2011 utgjorde 9 072 mill. kroner. Inntektsbevilgningen i 2011 utgjorde 1 283 mill. kroner. Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet har ansvaret for 42 virksomheter, fire fond og ett særlovsselskap.

7.1.2 Riksrevisjonen uttaler

Riksrevisjonen har avgitt 43 avsluttende revisjonsbrev uten merknad, og ett avsluttende revisjonsbrev med merknad til Statsbygg.

7.1.2.1 FORNYINGS-, ADMINISTRASJONS- OG KIRKEDEPARTEMENTETS STYRING, MÅLOPPNÅELSE OG RESULTATRAPPORTERING TIL STORTINGET

7.1.2.1.1 Risikostyring ved underliggende virksomheter

Riksrevisjonen finner det kritikkverdig at Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet ennå ikke har sørget for at alle underliggende virksomheter har gjennomført risikostyring i tråd med regelverket.

Økonomireglementet har siden 2003 stilt krav om at det skal etableres et system for å vurdere og følge opp risiko for manglende måloppnåelse. Manglende risikovurderinger kan medføre at vesentlige avvik knyttet til måloppnåelse ikke identifiseres, forebygges eller korrigeres.

Riksrevisjonen har i flere år omtalt svakheter ved departementets styring av fylkesmannsembetene. Mangelfull oppfølging av risikostyring for embetene kan føre til variasjoner i hvordan oppgaver prioriteres og løses, og at viktige nasjonalpolitiske mål blir ivaretatt i varierende grad. Videre har Riksrevisjonen i flere år omtalt svakheter ved departementets styring av Opplysningsvesenets fond (Ovf) og at Ovf har hatt manglende helhetlig risikostyring av datterselskapene.

Revisjonen viser at heller ikke Statsbygg og Datatilsynet kan dokumentere tilfredsstillende overordnet risikoanalyse. Videre mangler Departementenes servicesenter risikoanalyser av viktige kjerneområder. For bispedømmerådene er det store variasjoner i tilnærmingen til hvordan risiko vurderes, om risikovurderinger er grunnlaget for iverksatte tiltak og om disse er integrert i virksomhetsstyringen.

Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet viser til at tiltak som er iverksatt for fylkesmannsembetene, blant annet utvikling av metodikk

for risikostyring, har overføringsverdi for øvrige underliggende virksomheter. Riksrevisjonen forutsetter at departementet sørger for å utnytte overføringsverdien på best mulig måte.

Videre viser departementet til at kravene til risikostyring er tydeliggjort i en ny felles mal for virksomhets- og økonomiinstruks, som departementet startet arbeidet med høsten 2011. Departementet opplyser at risikostyring i underliggende virksomheter vil bli fulgt tett opp og være en sentral del av styringsdialogen. I oppfølgingen vil departementet sikre at alle underliggende virksomheter har etablert gode prosesser for håndtering av risiko, og at risikostyringen framover faktisk blir i samsvar med anerkjent metodikk. Departementet vil også sende likelydende brev til alle underliggende virksomheter for å sikre at håndteringen av risiko i mål- og resultatstyringen er tilstrekkelig dokumentert i henhold til økonomiregelverkets krav. Et helhetlig system for risikostyring i Ovf skal være på plass i 2012, og departementet vil vurdere å be Ovf rapportere mer systematisk om datterselskapene.

Riksrevisjonen forutsetter at departementet iverksetter nødvendige tiltak for å sikre at underliggende virksomheter faktisk gjennomfører risikostyring i tråd med regelverket, som ble fastsatt i 2003.

7.1.2.2 REGNSKAPER DER RIKSREVISJONEN HAR VESENTLIGE MERKNADER

7.1.2.2.1 Statsbygg

Grunnlag for revisjonen

Riksrevisjonen mener det er kritikkverdig at Statsbygg ikke har tilpasset systemene slik at Riksrevisjonen kan utføre en effektiv og målrettet revisjon.

Virksomheter som er omfattet av Riksrevisjonens revisjon og kontroll, skal legge forholdene til rette slik Riksrevisjonen finner det hensiktsmessig for å foreta de revisjons- og kontrolloppgaver revisjonen anser nødvendig.

Revisjonen viser at Statsbygg – med den informasjonen som var tilgjengelig i hovedbok og andre systemer – ikke effektivt kunne skaffe en korrekt oversikt som viser alle utbetalinger per kontrakt, og heller ikke effektivt skaffe en oversikt over hvilke avtaler som leverandørene har eller har hatt med Statsbygg.

Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet opplyser at Statsbygg har planlagt å implementere nye datasystemer som vil forbedre informasjonflyt og sporbarhet i løpet av 2014. Departementet opplyser videre at Statsbygg i påvente av nye systemer har foretatt endringer i eksisterende systemer for å etablere elektronisk sporbarhet mellom kontrakt og utbetalinger. Det er også utarbeidet ny arkivstruktur for administrative anskaffelser. Riksrevisjonen

har merket seg at iverksatte tiltak skal kunne gi grunnlag for en effektiv revisjon allerede for 2012-revisjonen.

Risikostyring i Statsbygg

Riksrevisjonen ser alvorlig på at Statsbygg har brukt lang tid på å få på plass et system for risikostyring i tråd med regelverket og god praksis.

Økonomireglementet har siden 2003 stilt krav om at det skal etableres et system for å vurdere og følge opp risiko for manglende måloppnåelse. Manglende risikovurderinger kan medføre at vesentlige avvik knyttet til måloppnåelse ikke identifiseres, forebygges eller korrigeres. Statsbyggs prosess for risikostyring er ikke i tråd med anerkjent metodikk.

Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet opplyser at Statsbygg i ettertid har innsett at prosessen for 2011 – og dokumentasjon av denne – kan forbedres, og viser til at Statsbygg etter revisjonen har gjennomført justeringer. Departementet opplyser videre at prosessene vil bli gjennomført og dokumentert i tråd med anerkjent metodikk, og at dette vil bli fulgt opp i styringsdialogen med Statsbygg.

7.1.2.3 OPPFØLGING AV TIDLIGERE RAPPORTERTE FORHOLD

Av tidligere rapporterte forhold er følgende saker avsluttet:

- internkontroll i Opplysningsvesenets fond
- manglende måloppnåelse for offentlig elektronisk postjournal

Følgende forhold vil bli fulgt opp i den løpende revisjonen:

- anskaffelser i Departementenes servicesenter
- informasjonssikkerhet i Departementenes servicesenter
- forvaltning av ikt i Opplysningsvesenets fond

Videre oppfølging av følgende saker vil bli rapportert særskilt til neste år:

- risikostyring ved fylkesmannsembetene
- risikostyring, styring og oppfølging av datterselskaper i Opplysningsvesenets fond

7.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til at det er avgitt 43 avsluttende revisjonsbrev uten merknad, og ett avsluttende revisjonsbrev med merknad til Statsbygg.

Komiteen merker seg at Riksrevisjonen finner det kritikkverdig at Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet ennå ikke har sørget for at alle

underliggende virksomheter har gjennomført risikostyring i tråd med regelverket. Komiteen viser til at økonomireglementet siden 2003 har stilt krav om at det skal etableres et system for å vurdere og følge opp risiko for manglende måloppnåelse. Manglende risikovurderinger kan medføre at vesentlige avvik knyttet til måloppnåelse ikke identifiseres, forebygges eller korrigeres.

Komiteen viser til at den i brev av 31. januar 2013 til fornyings-, administrasjons- og kirkeministeren stilte spørsmål om hva departementet har gjort for å sikre at underliggende etater har gjennomført nødvendige tiltak og fått på plass systemer som sikrer risikostyring i tråd med økonomireglementet. Statsråden svarte i brev av 11. februar 2013. Brevet følger som vedlegg til innstillingen.

Komiteen har merket seg at departementet har pålagt alle underliggende virksomheter å etablere systemer og rutiner for risikostyring som tilfredsstiller kravene i økonomireglementet, og at pålegget vil bli tatt opp i etatsstyringsmøter med den enkelte virksomhet. Komiteen har også merket seg at risikostyring vil bli tatt opp i ledersamtaler med topplederne i virksomhetene dette gjelder.

Komiteen merker seg at Riksrevisjonen i flere år har omtalt svakheter ved departementets styring av fylkesmannsembetene. Mangelfull oppfølging av risikostyring for embetene kan føre til variasjoner i hvordan oppgaver prioriteres og løses, og at viktige nasjonalpolitiske mål blir ivaretatt i varierende grad.

Komiteen har også merket seg at Riksrevisjonen i flere år har omtalt svakheter ved departementets styring av Opplysningsvesenets fond (Ovf) og at Ovff har hatt manglende helhetlig risikostyring av datterselskapene. Revisjonen har også påpekt at heller ikke Statsbygg og Datatilsynet kan dokumentere tilfredsstillende overordnet risikoanalyse. Videre mangler Departementenes servicesenter risikoanalyser av viktige kjerneområder.

Komiteen viser til svarbrevet til Riksrevisjonen fra Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet, som viser til at tiltak som er iverksatt for fylkesmannsembetene, blant annet utvikling av metodikk for risikostyring, har overføringsverdi for øvrige underliggende virksomheter. Komiteen sier seg enig med Riksrevisjonen i at man må forutsette at departementet sørger for å utnytte overføringsverdien på best mulig måte.

Komiteen ser positivt på at departementet vil tydeliggjøre kravene til risikostyring i en ny felles mal for virksomhets- og økonomiinstrukser. Departementet opplyser at risikostyring i underliggende virksomheter vil bli fulgt tett opp og være en sentral del av styringsdialogen. I oppfølgingen vil departementet sikre at alle underliggende virksomheter har etablert gode prosesser for håndtering av risiko, og at risi-

kostyringen fremover faktisk blir i samsvar med anerkjent metodikk.

Komiteen forutsetter at departementet iverksetter nødvendige tiltak for å sikre at underliggende virksomheter faktisk gjennomfører risikostyring i tråd med regelverket, som ble fastsatt i 2003.

Komiteen merker seg at Riksrevisjonen har vesentlige merknader til Statsbyggs regnskap. Riksrevisjonen mener det er kritikkverdig at Statsbygg ikke har tilpasset systemene slik at Riksrevisjonen kan utføre en effektiv og målrettet revisjon.

Komiteen vil understreke at virksomheter som er omfattet av Riksrevisjonens revisjon og kontroll skal legge forholdene til rette slik Riksrevisjonen finner det hensiktsmessig for å foreta de revisjons- og kontrolloppgaver revisjonen anser nødvendig.

Revisjonen viser at Statsbygg – med den informasjonen som var tilgjengelig i hovedbok og andre systemer – ikke effektivt kunne skaffe en korrekt oversikt som viser alle utbetalinger per kontrakt, og heller ikke effektivt skaffe en oversikt over hvilke avtaler som leverandørene har eller har hatt med Statsbygg. Departementet opplyser at Statsbygg har planlagt å implementere nye datasystemer som vil forbedre informasjonsflyt og sporbarhet i løpet av 2014. Departementet opplyser videre at Statsbygg i påvente av nye systemer har foretatt endringer i eksisterende systemer for å etablere elektronisk sporbarhet mellom kontrakt og utbetalinger. Det er også utarbeidet ny arkivstruktur for administrative anskaffelser.

Komiteen har, i likhet med Riksrevisjonen, merket seg at iverksatte tiltak skal kunne gi grunnlag for en effektiv revisjon allerede for 2012-revisjonen. Komiteen vil dog påpeke at man ser svært alvorlig på at Statsbygg har brukt lang tid på å få på plass et system for risikostyring i tråd med regelverket og god praksis.

Komiteen har merket seg at en rekke viktige forhold vil bli fulgt opp av Riksrevisjonen. Dette gjelder forhold vedrørende Departementenes servicesenter (anskaffelser og informasjonssikkerhet) og forhold vedrørende Opplysningsvesenets fond og risikostyring ved fylkesmannsembetene. Komiteen er tilfreds med dette.

8. Forsvarsdepartementet

8.1 Sammendrag

8.1.1 Innledning

Samlet utgiftsbevilgning til Forsvarsdepartementet i 2011 utgjorde 42 871 mill. kroner. Inntektsbevilgningen i 2011 utgjorde 5 336 mill. kroner. Forsvarsdepartementet har ansvaret for fire virksomheter og ett selskap.

8.1.2 Riksrevisjonen uttaler

Riksrevisjonen har avgitt tre avsluttende revisjonsbrev uten merknad, og ett revisjonsbrev med merknad til Forsvaret.

8.1.2.1 REGNSKAPER DER RIKSREVISJONEN HAR VESENTLIGE MERKNADER

8.1.2.1.1 Forsvaret

Riksrevisjonen ser alvorlig på at flere av de forholdene som tas opp under Forsvaret også har gitt grunnlag for merknad tidligere år.

8.1.2.1.2 Bruk av FIF 2.0 i Forsvaret

Riksrevisjonen har tatt opp kritikkverdige forhold rundt Forsvarets bruk av FIF 2.0 flere ganger de siste årene. Riksrevisjonen ser alvorlig på at nær halvparten av Forsvarets driftsanskaffelser i 2011, nær tre år etter at FIF 2.0 ble innført, ikke fulgte hovedprosessen i systemet. Riksrevisjonen vil peke på at det er viktig at hovedprosessen benyttes for anskaffelser for at bruken av budsjettmidler skal fanges opp i forpliktelsesregnskapet. Mangelfull bruk går ut over kvaliteten på budsjettprognosene, noe som igjen kan påvirke Forsvarets muligheter for å utøve effektiv økonomistyring.

Riksrevisjonen viser til Innst. 211 S (2011–2012) til Dokument 1 (2011–2012) og Innst. 101 S (2011–2012) til Dokument 3:9 (2010–2011), hvor kontroll- og konstitusjonskomiteen særlig hadde merket seg at IT-forvaltningssystemet SAP i så liten grad ble brukt i anskaffelsesprosesser. Komiteen viste til at et avansert økonomi- og regnskapssystem (FIF 2.0), ikke i større grad har bidratt til å bedre kvaliteten på budsjettprognosene og den økonomiske styringen. Komiteen forventet at Forsvarsdepartementet sørget for at Forsvaret svært raskt iverksatte tiltak for å rette opp i dette.

Riksrevisjonen har merket seg departementets opplysning om at hovedprosessen ble fulgt i 80 prosent av tilfellene i mai 2012, og at planen er å øke måltallet til minimum 90 prosent i løpet av kommende langtidsplanperiode. Riksrevisjonen forutsetter at departementet følger opp forholdet særskilt i styringsdialogen med Forsvaret.

8.1.2.1.3 Materiellforvaltning

Riksrevisjonen finner det kritikkverdig at betydelige mengder materiell ikke var regnskapsført i FIF 2.0 som forutsatt. Riksrevisjonen har de siste årene tatt opp flere forhold rundt etablering av et komplett, sentralt materiellregnskap i FIF 2.0. Forsvarsdepartementet opplyste i svaret til Dokument 1 for 2010 at det fortsatt sto igjen arbeid med å få etablert et komplett, sentralt materiellregnskap.

Riksrevisjonen merker seg at Forsvarsdepartementet viser til at forsvarssjefen har informert om at Forsvaret har god regnskapsmessig kontroll over materiellbeholdningene. Riksrevisjonen registrerer at Forsvarsdepartementet opplyser videre å være kjent med at det finnes materiell som ikke er kodifisert og lagt inn i materiellregnskapet, og at dette regnskapsføres lokalt i påvente av overføring til sentralt register.

Riksrevisjonen er kritisk til at det ikke ble ført ammunisjonsregnskap i godkjent regnskapssystem lokalt ved avdelingene i sjø- og luftforsvaret. Mangelfull regnskapsføring av ammunisjon er tatt opp tidligere av Riksrevisjonen, senest for revisjonen av 2009-regnskapet. I svaret til Dokument 1 for 2010 presiserte statsråden at et komplett og sentralt materiellregnskap skal være på plass så snart som mulig, og at dette også inkluderer lokale beholdninger av ammunisjon.

Riksrevisjonen har merket seg at Forsvarsdepartementet vil følge opp materiellforvaltningen løpende gjennom styringsdialogen med Forsvaret, og at beholdningene av ammunisjon ved lokale avdelinger legges inn i SAP i løpet av 2012.

8.1.2.1.4 Styrkeproduksjon og operativ virksomhet

Riksrevisjonen konstaterer at Forsvaret har kompetanse- og kapasitetsutfordringer på flere sentrale områder innen støttevirksomhet for logistikk, og at dette tidvis har fått følger for flere forsvarsgreners tilgang på viktig materiell og mulighet for å drive nødvendig øving og trening.

Forsvarsdepartementet vedgår at Forsvaret har kompetansemessige utfordringer, og at det på flere områder er behov for bedre og riktigere sammensatt kompetanse.

Riksrevisjonen vil minne om at et nytt system for å forbedre og effektivisere kompetansestyringen i Forsvaret har vært varslet i flere årlige budsjettproposisjoner siden 2008, og senest i Prop.1 S (2010–2011) hvor det framgår at det i 2011 fortsatt skulle være fokus på arbeidet med å få på plass et system for kompetansestyring. Riksrevisjonen er kritisk til at et slikt kompetansestyringssystem fortsatt ikke er etablert, men merker seg at kompetansesituasjonen som helhet vil bli tatt opp i en egen stortingsmelding.

8.1.2.1.5 Anskaffelser

Riksrevisjonen ser alvorlig på at det fortsatt avdekkes mangler ved etterlevelse av regelverket for offentlige anskaffelser, og at det avdekkes mangler i internkontrollen. Svakheter i anskaffelsesprosessene har vært tatt opp av Riksrevisjonen gjennom mange

år, og de tiltakene som har blitt iverksatt har ikke hatt forventet effekt.

Riksrevisjonen merker seg Forsvarsdepartementets opplysninger om at det i 2011 og 2012 er iverksatt en rekke tiltak for bedre etterlevelse av anskaffelsesregelverket, for eksempel rekruttering av personell med riktig kompetanse.

8.1.3 *Forsinkelser i investeringsprosjekter*

Riksrevisjonen ser alvorlig på at nær halvparten av 42 mellomstore investeringsprosjekter som er revidert, var forsinket med ett år eller mer i forhold til opprinnelige planer. Åtte av disse var forsinket med minst tre år. Revisjonen omfattet ikke store investeringsprosjekter. Riksrevisjonen mener å kunne dokumentere at forsinkelsene i de reviderte mellomstore prosjekter i stor grad skyldes ressursituasjonen i FLO. Riksrevisjonen merker seg at departementet viser til leverandørforsinkelser som hovedårsak til forsinkelser i flere store investeringsprosjekter.

Riksrevisjonen vil peke på at forsinkelser i leveranser av materiell over tid kan svekke den operative evnen.

Riksrevisjonen registrerer at det er iverksatt tiltak for å styrke kompetansen og gjennomføringskapasiteten innenfor Forsvarets investeringsvirksomhet. Riksrevisjonen har også merket seg at departementet gjennom styringsdialogen med Forsvaret vil gi klare prioriteringer knyttet til investeringsporteføljen.

8.1.4 *Nye fregatter*

Riksrevisjonen ser alvorlig på utfordringene med bemanning av teknisk personell om bord på fregattene. Riksrevisjonen vil peke på at fregattene er komplekse systemer som stiller høye krav til kompetanse. Mangel på kvalifisert personell for gjennomføring av daglig drift og periodisk vedlikehold kan føre til problemer med å holde fartøyene i operativ stand. Riksrevisjonen har merket seg Forsvarsdepartementets opplysninger om en anstrengt personellsituasjon innenfor de deler av FLO som skal understøtte Sjøforsvarets operative struktur, og at det vil ta noe tid før iverksatte tiltak gir nødvendig effekt.

Forsvarsdepartementet har ikke svart på hvordan planene for å sikre bemanning til fregattene – som departementet opplyste om i forbindelse med revisjonen for 2006, jf. Dokument nr. 1 (2007–2008) – er fulgt opp, og hvordan resultatet er evaluert. Riksrevisjonen merker seg departementets opplysning om at seilingsaktiviteten for 2011 var oppe på det nivået som var planlagt for utløpet av langtidsplanperioden, men at departementet likevel følger utviklingen nøye.

8.1.4.1 *OPPFØLGING AV TIDLIGERE RAPPORTERTE FORHOLD*

Av tidligere rapporterte forhold er følgende saker avsluttet:

- anskaffelse av feltsykehus
- krav til effektivisering
- informasjonssikkerhet

Følgende saker vil bli fulgt opp i den løpende revisjonen:

- etatsstyring av Forsvarsbygg
- materiellforvaltning
- driftsanskaffelser
- regnskaps- og årsavslutning – betaling før fallsdato
- forsinkelser i investeringsprosjekter
- styrkeproduksjon og operativ virksomhet
- virksomhetsstyring
- LOS-programmet
- forvaltning av forsvarssektorens eiendom, bygg og anlegg

8.2 *Komiteens merknader*

Komiteen viser til at Riksrevisjonen har avgitt tre avsluttende revisjonsbrev uten merknad, og ett avsluttende revisjonsbrev med merknad til Forsvaret.

Komiteen viser videre til at Riksrevisjonen har vesentlige merknader knyttet til regnskapene for Forsvarets materiellforvaltning, til styrkeproduksjon og operativ virksomhet, til anskaffelser, til forsinkelser i investeringsprosjekter og til regnskapet for de nye fregattene.

Komiteen vil vise til at Riksrevisjonen ser alvorlig på at nær halvparten av Forsvarets driftsanskaffelser i 2011, nær tre år etter at FIF 2.0 ble innført, ikke fulgte hovedprosessen i systemet, da hovedprosessen skal brukes for anskaffelser for at bruken av budsjettmidler skal fanges opp i forpliktelsesregnskapet, og dermed forbedre Forsvarets muligheter for å utøve effektiv økonomistyring. Komiteen registrerer at hovedprosessen ble fulgt i 80 prosent av tilfellene i mai 2012. Komiteen forutsetter i likhet med Riksrevisjonen at departementet i styringsdialogen med Forsvaret særskilt følger opp dette forholdet.

Komiteen merker seg i likhet med Riksrevisjonen at Forsvarsdepartementet vil følge opp materiellforvaltningen løpende gjennom styringsdialogen med Forsvaret, og legger til grunn at beholdningene av ammunisjon ved lokale avdelinger ble lagt inn i IT-forvaltningssystemet SAP i løpet av 2012.

Komiteen merker seg videre at Forsvarsdepartementet vedgår at Forsvaret har kompetansemessige utfordringer, og at det på flere områder er behov for

bedre og riktigere sammensatt kompetanse. Komiteen venter at kompetansesituasjonen i Forsvaret i sin helhet vil bli tatt opp i en egen, kommende stortingsmelding.

Komiteen konstaterer at Riksrevisjonen fastslår at tiltak som har blitt iverksatt for å møte svakheter i anskaffelsesprosesser ikke har hatt forventet effekt, men at Forsvarsdepartementet for eksempel arbeider for å rekruttere personell med riktig kompetanse.

Komiteen merker seg at Riksrevisjonen ser alvorlig på at nær halvparten av 42 mellomstore investeringsprosjekter som er revidert, var forsinket med ett år eller mer i forhold til opprinnelige planer, og at åtte av disse var forsinket med minst tre år. Ifølge Riksrevisjonen kan disse forsinkelsene i stor grad komme av ressursituasjonen i Forsvarets logistikkorganisasjon (FLO). Komiteen vil vise til at Stortinget tidligere ved flere anledninger har kritisert store forsinkelser i Forsvarets investeringsprosjekter. Komiteen merker seg at Forsvarsdepartementet gjennom styringsdialogen med Forsvaret vil gi klare prioriteringer knyttet til investeringsporteføljen.

Komiteen registrerer at Riksrevisjonen ser alvorlig på utfordringene med bemanning av teknisk personell om bord på fregattene. Fregattene er komplekse systemer som stiller høye krav til kompetanse. Komiteen merker seg at Forsvarsdepartementet medgir at det vil ta noe tid før iverksatte tiltak innenfor deler av FLO, som skal understøtte Sjøforsvarets operative struktur, vil gi nødvendig effekt. Komiteen vil understreke viktigheten av at arbeidet med å sikre høy operativ evne for fregattene prioriteres av Forsvarsdepartementet. Komiteen merker seg departementets opplysning om at seilingsaktiviteten for 2011 var oppe på det nivået som var planlagt for utløpet av langtidsperioden 2009–2012.

Komiteen merker seg til slutt at tidligere rapporterte forhold knyttet til anskaffelse av feltsykehus, krav til effektivisering og informasjonssikkerhet er avsluttet av Riksrevisjonen, mens blant annet materiellforvaltning, driftsanskaffelser, forsinkelser i investeringsprosjekter og forvaltning av forsvarssektorens eiendom, bygg og anlegg er av de sakene som Riksrevisjonen vil følge opp i den løpende revisjonen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til at Riksrevisjonen registrerer at det er avvik mellom styrkestrukturens behov for logistisk understøttelse og støtteapparatets kapasitet og evne til å dekke dette behovet. Dette påvirker Forsvarets operative evne ved at avdelinger ikke får nødvendig trening og øving.

Disse medlemmer merker seg at det har vært varslet at Forsvaret skal iverksette et strategisk arbeid for å gjøre noe med sektorens kompetanseutfordringer, i budsjettproposisjonene for 2008, 2009, 2011 og 2012 og forventer at Forsvaret nå gir dette arbeidet prioritet.

9. Helse- og omsorgsdepartementet

9.1 Sammendrag

9.1.1 Innledning

Samlet utgiftsbevilgning til Helse- og omsorgsdepartementet i 2011 utgjorde 136 192 mill. kroner. Inntektsbevilgningen i 2011 utgjorde 4 066 mill. kroner. Helse- og omsorgsdepartementet har ansvaret for 12 virksomheter, fire regionale helseforetak, 26 underliggende helseforetak, ett statsforetak, ett deleid aksjeselskap og ett særlovsselskap.

9.1.2 Riksrevisjonen uttaler

Riksrevisjonen har avgitt elleve avsluttende revisjonsbrev uten merknad, og ett avsluttende revisjonsbrev med merknad til Helsedirektoratet.

9.1.2.1 REGNSKAPER DER RIKSREVISJONEN HAR VESENTLIGE MERKNADER

9.1.2.1.1 Ikke reviderbart regnskap for Helsedirektoratet

Riksrevisjonen mener det er svært alvorlig at Helsedirektoratet for tredje år på rad ikke har et reviderbart regnskap. Det er ikke mulig å gjennomføre revisjonshandlinger og innhente bevis som anses nødvendig for å bekrefte at den delen av regnskapet som gjelder Helseøkonomiforvaltningen (HELFO) ikke inneholder vesentlige feil eller mangler. Svakhete knytter seg til manglende sporbarhet og mangelfulle avstemminger mellom fagsystemer og økonomisystemet. Av direktoratets totale regnskap på 36 mrd. kroner utgjør HELFO 26 mrd. kroner. Riksrevisjonen merker seg at Helse- og omsorgsdepartementet i påvente av utvikling av nye elektroniske fag- og økonomisystemer i HELFO, vil følge opp direktoratets arbeid med etablering av kompenserende, manuelle kontroller. Riksrevisjonen understreker betydningen av at departementet sikrer seg at tiltakene har en kvalitet og får en effekt som gjør at Helsedirektoratet kan avlegge et reviderbart regnskap for 2012.

9.1.2.2 OPPFØLGING AV TIDLIGERE RAPPORTERTE FORHOLD

9.1.2.2.1 Svakheter i styringen av Pasientskadenemnda

Riksrevisjonen ser alvorlig på at det har vært en negativ utvikling i saksbehandlingstiden ved Pasient-

skadenemnda de to siste årene. Målet som ble satt for saksbehandlingstid i tildelingsbrevet for 2011, ble ikke nådd.

Pasientskadenemnda er klageorgan for saker behandlet hos Norsk pasientskadeerstatning. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for brukere som anker erstatningssaker inn for Pasientskadenemnda er 3,2 år. Lang saksbehandlingstid kan få økonomiske konsekvenser, samt innebære en betydelig tilleggsbelastning for den enkelte søker. Kontroll- og konstitusjonskomiteen uttalte i Innst. 104 S (2009–2010) at tre til fire års behandlingstid for søknader om erstatning er for lang tid, og at arbeidet må tilrettelegges for å redusere saksbehandlingstiden betydelig.

Riksrevisjonen merker seg at departementet viser til flere tiltak som det arbeides med for å redusere saksbehandlingstiden hos Pasientskadenemnda. Budsjettrammen er økt, og det er foreslått endringer av nemndsammensetninger og utvidede fullmakter for nemndene. Riksrevisjonen forutsetter at Helse- og omsorgsdepartementet følger opp at tiltakene som forventet reduserer den samlede ventetiden for brukerne til et akseptabelt nivå.

Videre oppfølging av saken rapporteres særskilt til neste år.

Følgende sak vil bli fulgt opp i den løpende revisjonen:

- styring og intern kontroll av tilskuddsforvaltning i Helsedirektoratet

Av tidligere rapporterte forhold er følgende avsluttet:

- anskaffelser i Helsedirektoratet

9.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til Riksrevisjonens revisjon av Helse- og omsorgsdepartementet hvor det er avgitt elleve avsluttende revisjonsbrev uten merknad og ett avsluttende revisjonsbrev med merknad til Helsedirektoratet.

Komiteen ser i likhet med Riksrevisjonen alvorlig på at Helsedirektoratet for tredje år på rad ikke har levert et reviderbart regnskap. HELFOs regnskap har mangler for sporbarhet og avstemninger mellom fagsystemer og økonomisystemer. Helsedirektoratet har igangsatt et omfattende, flerårig prosjekt for utvikling av elektroniske systemer. Komiteen er klar over at dette må ta tid, men understreker viktigheten av kompensierende tiltak i mellomtiden. Komiteen har merket seg at departementet vil følge opp for å få på plass avstemmingrutiner nå og utviklingsarbeidet med ny IT-plattform,

herunder resursmessige konsekvenser knyttet til systemmessige og manuelle tilpassinger.

Komiteen har videre merket seg Riksrevisjonens påpeking av svakheter ved styringen av Pasientskadenemnda. Komiteen viser til at Riksrevisjonen konstaterer at den samlede ventetid for brukerne ikke er på et akseptabelt nivå. Komiteen er klar over at det vil ta tid å bygge opp saksbehandlingsskapitet som står i rimelig forhold til vekst i antall saker. Komiteen viser til at departementet har iverksatt økonomiske tiltak samt nemndstrukturtiltak og at det også vurderes utvidede delegasjoner. Komiteen mener det er viktig at den samlede innsatsen fører til redusert ventetid, og legger til grunn at departementet følger opp dette. Komiteen slutter seg til at saken rapporteres særskilt til neste år.

Komiteen har i 2012 hatt en særskilt og omfattende gjennomgang av departementenes tilskuddsforvaltning, jf. Innst. 47 S (2012–2013). Komiteen slutter seg til at Riksrevisjonen supplerer denne med løpende revisjon med hensyn til styring og internkontroll av tilskuddsforvaltningen i Helsedirektoratet.

10. Justis- og beredskapsdepartementet

10.1 Sammendrag

10.1.1 Innledning

Samlet utgiftsbevilgning til Justis- og beredskapsdepartementet i 2011 utgjorde 27 326 mill. kroner. Inntektsbevilgningen i 2011 utgjorde 2 925 mill. kroner. Justis- og beredskapsdepartementet har ansvaret for 18 virksomheter.

10.1.2 Riksrevisjonen uttaler

Riksrevisjonen har avgitt 18 avsluttende revisjonsbrev uten merknad, og ett avsluttende revisjonsbrev med merknad til Politidirektoratet.

10.1.2.1 JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENTETS STYRING, MÅLOPPNÅELSE OG RESULTATRAPPORTERING TIL STORTINGET

10.1.2.1.1 Departementets oppfølging av Politidirektoratet og av nødnettprosjektet

Riksrevisjonen har hatt merknader til departementets styring av Politidirektoratet i årene 2006 og 2007, og vesentlige merknader til Politidirektoratets regnskap for årene 2005, 2008, 2009, 2010 og 2011. For Politidirektoratet har merknadene blant annet vært knyttet til:

- ikt-forvaltning
- informasjonssikkerhet
- bemanning
- måloppnåelse
- anskaffelser

- våpenforvaltning
- avstemming av gebyrinntekter

Riksrevisjonen har videre hatt merknader til departementets og Direktoratet for nødkommunikasjons styring og gjennomføring av nødnettprosjektet i både 2008, 2009 og 2010. Merknadene har særlig berørt framdrift i prosjektet, kostnadskontroll, teknologivalg og prosjektstyring.

Det forutsettes at de svakhetene som Riksrevisjonen har påpekt blir tatt hensyn til i departementets oppfølging av 22. juli-kommisjonens rapport.

10.1.2.1.2 *Straffegjennomføring ved elektronisk kontroll*

Riksrevisjonen er kritisk til departementets oppfølging av prosjektet om straffegjennomføring med elektronisk kontroll (EK). Det har så langt vært svak oppnåelse av de målene som er satt for utnyttelse av kapasiteten i straffegjennomføring med EK, noe Kriminalomsorgens sentrale forvaltning (KSF) og departementet heller ikke er fornøyd med. Straffegjennomføring med EK ble innført som et prøveprosjekt i seks fylker i 2008. Ordningen er utvidet til ti fylker og en total kapasitet på 215 plasser i 2012. Prøveprosjektet er forlenget til 2014. Riksrevisjonen har merket seg at det i 2012 er vedtatt lovendringer som vil kunne øke antallet EK-sonere.

Riksrevisjonen er videre kritisk til at det i løpet av prøveprosjektet ikke er etablert tilfredsstillende rutiner til å sikre god kvalitet på tallmaterialet som rapporteres. Det har i hele perioden vært usikkerhet om kvaliteten på tallene som regionene rapporterer til KSF om EK, men Riksrevisjonen merker seg at Kriminalomsorgens IT-tjeneste i 2012 har tatt i bruk et nytt ikt-basert rapportsystem som vil kunne ivareta dette.

Riksrevisjonen er også kritisk til at KSF ikke har innført en felles rutine for å sikre kontroll og oversikt over utgiftene til EK-prosjektet i prøveperioden. Regionene har i prøveperioden hatt ulik tilnærming til bokføring og sporing av EK-relaterte kostnader i regnskapene. Riksrevisjonen merker seg at KSF mener at pilotdriften så langt har vært kostnadskrevende, men at dette har vært forventet. Riksrevisjonen konstaterer at departementet ikke har svart på spørsmål om hvilken betydning dårlig kvalitet i rapporteringen, og manglende oversikt over kostnadene, har hatt på styringen av EK-prosjektet.

10.1.2.2 REGNSKAPER DER RIKSREVISJONEN HAR VESENTLIGE MERKNADER

10.1.2.2.1 *Politidirektoratet*

Riksrevisjonen finner det alvorlig at Politidirektoratet har fått avsluttende revisjonsbrev med merknader flere år på rad.

Informasjonssikkerhet i politi- og lensmannsetaten

Riksrevisjonen ser det som svært kritikkverdig at det fortsatt er svakheter ved informasjonssikkerheten i politi- og lensmannsetaten. Det har gått tre år siden forrige revisjon av informasjonssikkerheten, og selv om flere tiltak er gjennomført, gjenstår det betydelig arbeid før informasjonssikkerheten er tilfredsstillende. Riksrevisjonen har merket seg at departementet mener at en ny oppgradert ikt-infrastruktur og utvikling av nye straffesakssystemer vil bidra til å bedre informasjonssikkerheten. Riksrevisjonen er kritisk til at dette arbeidet har tatt uforholdsmessig lang tid, og til at det fortsatt vil gå flere år før tilfredsstillende løsninger er på plass. Riksrevisjonen har imidlertid merket seg at politidirektøren vil opprette en ny avdeling for ikt og teknologi, for å øke kompetansen i direktoratet og forsterke styringen av ikt-området i politiet.

Riksrevisjonen ser alvorlig på at oppfølgingen og gjennomføringen av sentrale vedtak, policyer og instruksjoner om informasjonssikkerhet har vært mangelfull i politidistriktene. Riksrevisjonen er bekymret for utfordringene knyttet til oppbevaring av elektronisk informasjon i form av elektroniske bevis og avhør med lyd og bilde. Etter Riksrevisjonens oppfatning er informasjonssikkerhet et viktig element i straffesaksbehandlingen, men konstaterer at dette nesten ikke er berørt i de instruksjoner og regler som regulerer straffesaksbehandlingen. Riksrevisjonen har merket seg at Politidirektoratet er av den oppfatning at krav til informasjonssikkerhet er en naturlig del av lokale straffesaksinstruksjoner, og at direktoratet sammen med Riksadvokaten vil vurdere på hvilken måte dette skal ivaretas. Riksrevisjonen har videre merket seg at departementet er enig i at det er behov for å vurdere en revisjon av gjeldende instruks om behandling av beslag i straffesaker med tanke på ny teknologi for oppbevaring av informasjon.

Både Politidirektoratet og departementet viser til at innføring av de nye straffesakssystemene vil løse mange av utfordringene innen informasjonssikkerhet. Imidlertid vil disse systemene trolig ikke være på plass før i 2016. Riksrevisjonen finner grunn til å understreke at det også må settes inn andre tiltak for bedre praktisering av allerede vedtatte instruksjoner og rutiner for informasjonssikkerheten. Dette gjelder både i politidistriktene, særorganene og for den enkelte tjenestemann.

Ansettelse av nyutdannede politihøgskolestudenter og bemanningsutvikling i politiet

Riksrevisjonen konstaterte i revisjonen av regnskapet for 2010 at det var misforhold mellom registrerte hendelser i helgene og antall tjenestemenn i politiet som da var på vakt. Riksrevisjonen var kritisk til at det manglet en klar strategi for å nå bemannings-

målene i rapporten Politiet mot 2020 – Bemannings- og kompetansebehov i politiet.

De siste års økte opptak av studenter til Politihøgskolen vil gi større uteksaminerte studentkull. Riksrevisjonen er bekymret for at økonomiske og ressursmessige utfordringer i politi- og lensmannsetaten kan føre til at nyutdannede politihøgskolestudenter ikke vil få politifaglig jobb. Den gjennomsnittlige politidekningen på landsbasis gikk noe ned fra 2010 til 2011. Dette til tross for at det for budsjettåret 2011 ble bevilget øremerkede midler til ansettelse av 108 nye årsverk i politi- og lensmannsetaten. Riksrevisjonen ser at det kan bli vanskelig å oppnå regjeringens mål om en bemanning på to polititjenestemenn per 1000 innbyggere innen 2020. Riksrevisjonen har merket seg departements vektlegging av at den videre befolkningsutviklingen, opptaket ved Politihøgskolen og det å legge til rette for at nyutdannede får jobb i etaten, er av stor betydning for å kunne nå målsettingen om politidekning i 2020.

Revisjon av oppklaringsprosenten i straffesaksstatistikken for 2011

Oppklaringsprosenten er et sentralt mål for effektiv straffesaksbehandling og rapporteres årlig til Stortinget i Prop 1 S. Riksrevisjonen er kritisk til at politiets rapporterte oppklaringsprosent er presentert slik at den ikke er klar og forståelig, og at oppklaringsprosentene derfor i flere tilfeller ikke gir et fullstendig bilde av de oppnådde resultatene. Det er videre kritikkverdige at mangelfulle definisjoner av hvordan enkelte saker skal deles og henlegges, har resultert i ulik kodepraksis i politidistriktene. Riksrevisjonen har merket seg at departementet i rapporteringen for 2012 vil be Politidirektoratet om å definere tydelig hva som ligger til grunn for oppklaringsprosenten, blant annet spesifisere hva som regnes som oppklarte saker.

Gebyrinntekter i politi- og lensmannsetaten

Riksrevisjonen har i over ti år vært kritisk til svakheter ved politidistriktenes håndtering av pass-, våpen- og utlendingsgebyrer. Riksrevisjonen er fortsatt kritisk til at problemene med avstemming av utlendingsgebyrer ikke er løst. Dette gjelder særlig for Oslo politidistrikt. Riksrevisjonen kan ikke se at tidligere svakheter i avstemningsmulighetene mot datasystemet for utlendings- og flyktningsaker (DUF) er rettet opp. Det oppstod også nye avstemningsutfordringer for innbetalte gebyrer etter innføring av den elektroniske løsningen «Søknad på nett». Riksrevisjonen har merket seg at departementet henviser til at Politidirektoratet og Utlendingsdirektoratet i november 2012 vil levere nye løsninger i DUF for avstemming av gebyrinntekter for utlendingsgebyrer i politi- og lensmannsetaten.

10.1.2.3 OPPFØLGING AV TIDLIGERE RAPPORTERTE FORHOLD

Følgende saker vil bli fulgt opp i den løpende revisjonen:

- departementets tilskuddsforvaltning
- lønnsrevisjon i politidistrikter og særorganer
- den sivile rettspleien på grunnplanet
- aktivitetstilbudet til domfelte i kriminalomsorgen

10.2 Komiteens merknader

Komiteen har merket seg at Riksrevisjonen har avgitt 18 avsluttende revisjonsbrev uten merknader og ett avsluttende revisjonsbrev med merknader til Politidirektoratet.

Komiteen viser til at Politidirektoratet i flere år har fått revisjonsbrev med merknader. Merknadene har bl.a. vært knyttet til ikt-forvaltning, informasjonssikkerhet, bemanning, måloppnåelse, anskaffelser, våpenforvaltning og avstemming av gebyrinntekter. Komiteen er lite tilfreds med at Politidirektoratet får slike merknader fra Riksrevisjonen hvert år, og forventer at det blir iverksatt tiltak for å forbedre de forhold som påpekes.

Komiteen vil peke på at noen av de forhold Riksrevisjonen har tatt opp de senere årene også er trukket fram i 22. juli-kommisjonens rapport og blir også kommentert i komiteens innstilling til saken om redegjørelsene til statsministeren og justis- og beredskapsministeren om kommisjonsrapporten, jf. Innst. 210 S (2012–2013). Komiteen forventer at regjeringen vil komme tilbake til tiltak og oppfølging i stortingsmeldingen som skal fremlegges våren 2013.

Komiteen slutter seg til Riksrevisjonens kritikk av at det fortsatt er svakheter ved informasjonssikkerheten i politi- og lensmannsetaten. Selv om flere tiltak er gjennomført, gjenstår det betydelig arbeid før informasjonssikkerheten er tilfredsstillende. Siden det fortsatt vil være flere år før arbeidet med nye ikt-løsninger er slutført, mener komiteen det bør vurderes om det i mellomtiden kan være nødvendig å iverksette midlertidige tiltak.

Komiteen har merket seg at Riksrevisjonen igjen påpeker misforhold mellom registrerte hendelser i helgene og antall tjenestemenn i politiet som da er på vakt. Komiteen vil igjen understreke hvor viktig det er for befolkningens trygghet at det er tilstrekkelig antall mannskaper på plass også i helgene og etter kontortid. Komiteen vil understreke målet om to polititjenestemenn pr. 1000 innbyggere i 2020. Fra 2010 til 2011 var det en svak nedgang i antallet pr. 1000 innbyggere. Dette viser at det er viktig å ha et bredt spekter av tiltak for å øke bemanningen i politi- og lensmannsetaten. Dette vil vanskelig la seg

løse ved siden av andre påkrevde tiltak som krever store ressurser, uten økte bevilgninger.

Komiteen viser til at oppklaringsprosenten er et av flere parametere Justis- og beredskapsdepartementet har valgt å prioritere i sin styring av politi- og lensmannsetaten. Riksrevisjonen er kritisk til at politiets rapporterte oppklaringsprosent presenteres på en slik måte at den ikke er klar og forståelig og derfor ikke alltid gir et klart bilde av resultatene som er oppnådd. Mangelfulle definisjoner av hvordan enkelte saker skal deles og henlegges har også resultert i ulik kodepraksis i politidistriktene. Komiteen har merket seg at departementet nå har bedt Politidirektoratet ta fatt i dette og gi klarere og tydeligere definisjoner for hva som ligger til grunn for oppklaringsprosenten.

Komiteen har videre merket seg at Riksrevisjonen fortsatt er kritisk til at problemene med avstemming av utlendingsgebyrer ikke er løst, særlig i Oslo politidistrikt. Riksrevisjonen påpeker at tidligere påviste svakheter ikke er rettet opp. Komiteen forventer at dette nå blir tatt fatt i og rettet opp.

Komiteen vil peke på at Riksrevisjonen også retter kritikk mot departementet når det gjelder oppfølgingen av prosjektet om straffegjennomføring med elektronisk kontroll. Så langt er det svak oppnåelse av de mål som er satt for utnyttelse av kapasiteten i straffegjennomføring med elektronisk kontroll. Riksrevisjonen trekker også fram at det ikke i løpet av prøveprosjektet er etablert tilfredsstillende rutiner for å sikre god kvalitet på tallmaterialet som rapporteres. Det er heller ikke innført rutiner for å sikre kontroll og oversikt over utgiftene til prosjektet. Komiteen legger til grunn at departementet vil følge opp kritikken og påpekningene fra Riksrevisjonen slik at forbedringer skjer.

11. Kommunal- og regionaldepartementet

11.1 Sammendrag

11.1.1 Innledning

Samlet utgiftsbevilgning til Kommunal- og regionaldepartementet i 2011 utgjorde 157 631 mill. kroner. Inntektsbevilgningen i 2011 utgjorde 13 421 mill. kroner. Kommunal- og regionaldepartementet har ansvaret for fire virksomheter og ett selskap.

11.1.2 Riksrevisjonen uttaler

Riksrevisjonen har avgitt tre avsluttende revisjonsbrev uten merknad, og ett avsluttende revisjonsbrev med merknad til Direktoratet for byggkvalitet.

11.1.2.1 REGNSKAPER DER RIKSREVISJONEN HAR VESENTLIGE MERKNADER

11.1.2.1.1 Direktoratet for byggkvalitet

Tilsynsvirksomhet

Tilsyn med byggevaremarkedet

Revisjonen har avdekket at byggevarer i liten grad har vært underlagt tilsyn. Riksrevisjonen finner det kritikkverdig at direktoratet ikke har utarbeidet mål eller planer for produkt- og markedstilsyn, samt at det ikke har vurdert oppfølging på et faglig og risikobasert grunnlag. Riksrevisjonen registrerer at det er foretatt omorganisering internt i direktoratet for å styrke markedstilsynet, og at departementet mener iverksatte tiltak vil føre til forbedring av tilsyn med byggevarer. Riksrevisjonen merker seg at departementet vil følge opp direktoratets arbeid med produkt- og markedstilsyn i styringsdialogen og vurdere flere tiltak knyttet til krav som følger av byggevareforordningen.

Riksrevisjonen merker seg også at Kommunal- og regionaldepartementet er enig med Riksrevisjonen i at aktivitetsnivået for tilsyn med byggevaremarkedet bør styrkes. Videre har departementet forpliktet seg til sammen med direktoratet å vurdere hva som er et akseptabelt aktivitetsnivå framover.

Sentral godkjenning av foretak

Riksrevisjonen ser alvorlig på at nesten alle tilsyn som er gjennomført med sentralt godkjente foretak de senere årene, avdekker feil og mangler, og at om lag 25 prosent av de stedlige tilsynene resulterer i at godkjenning blir trukket tilbake. Riksrevisjonen er kritisk til at direktoratet kun gjennomførte 1 av 150 planlagte stedlige tilsyn, og kun 62 av 400 planlagte dokumenttilsyn. Videre registrerer Riksrevisjonen at antall meldinger fra kommuner og andre om manglende dugelighet hos foretakene har økt mye de siste årene, og at kun 72 av 1194 meldinger ble fulgt opp i 2011.

Riksrevisjonen finner det kritikkverdig at departementet først i desember 2011 reduserte ambisjonsnivået for antall tilsyn dette året – til tross for at departementet tidlig på året var kjent med direktoratets vanskelige situasjon.

Departementet har i tildelingsbrevet til direktoratet for 2012 presisert at tilsynsaktiviteten må økes, og Riksrevisjonen forutsetter at departementet fastsetter måltall for tilsynsaktiviteten i tildelingsbrevet for 2013, samt at direktoratets måloppnåelse følges opp tett.

Anskaffelser

Riksrevisjonen finner det kritikkverdig at direktoratet har foretatt flere anskaffelser som ikke har

vært i tråd med regelverket for offentlige anskaffelser, og peker på viktigheten av at lov og forskrift om offentlige anskaffelser følges for å sikre økt verdiskaping i samfunnet og effektiv ressursbruk av offentlige midler.

Kommunal- og regionaldepartementet opplyser at direktoratet har satt i gang arbeid med å videreutvikle rutiner og heve kompetansen på anskaffelsesområdet. Riksrevisjonen vil framheve betydningen av at departementet i sin styringsdialog med direktoratet følger opp at anskaffelsesregelverket blir etterlevd.

Avvik fra kontantprinsippet og ettårsprinsippet

Riksrevisjonen anser det for uheldig at fakturaer med forfall i 2011 først er utbetalt og bokført i 2012. Riksrevisjonen understreker betydningen av at bevilgningsreglementet følges, og forutsetter at Direktoratet for byggkvalitet iverksetter rutiner som sikrer at fakturaer betales til rett tid. Riksrevisjonen merker seg at departementet vil følge opp saken i styringsdialogen med direktoratet.

11.1.2.2 OPPFØLGING AV TIDLIGERE RAPPORTERTE FORHOLD

Av tidligere rapporterte forhold er følgende saker avsluttet:

- merknader til Kommunal- og regionaldepartementets regnskap for 2010
- merknader til beregning og betaling av merverdiavgift i Den norske stats husbank

Følgende saker vil bli fulgt opp i den løpende revisjonen:

- Den norske stats husbanks forvaltning av investeringstilskuddet til omsorgsboliger og sykehjemsplasser

11.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til Riksrevisjonens revisjon og kontroll av Kommunal- og regionaldepartementet og dets underliggende virksomheter. Komiteen har merket seg at det er avgitt tre avsluttende revisjonsbrev uten merknader og ett med merknader til Direktoratet for byggkvalitet.

Riksrevisjonen har undersøkt mål- og resultatstyring for tilsynsvirksomheten med byggevaremarkedet i Direktoratet for byggkvalitet, og har merknader om omfang av tilsyn, etterlevelse av regelverket for offentlige anskaffelser og avvik i regnskapsførsel. Byggevaremarkedet har i liten grad vært underlagt tilsyn. For tilsyn etter ordningen med sentral godkjenning av foretak har antall stedlige tilsyn og antall gjennomførte dokumenttilsyn falt. Komiteen er av

den oppfatning at 2011 har vært et unntaksår grunnet omorganisering og flytting med 80 pst nytilsatte. Komiteen vil påpeke at tilsynsarbeid på et så lavt nivå ikke kan fortsette uten at tilsynsordningen undergraves. Departementet vil sammen med direktoratet vurdere hva som er et akseptabelt aktivitetsnivå framover. Videre er tiltak for bedret kompetanse, rutiner, med mer iverksatt. Komiteen legger til grunn at tiltakene vil føre til forbedringer og at departementet følger opp direktoratet tett i den løpende styringsdialogen.

Komiteen viser til sine merknader i Innst. 211 S (2011–2012) om Husbankens forvaltning av investeringstilskuddet til omsorgsboliger og sykehjem, og slutter seg til at dette viktige satsingsområdet følges opp i den løpende revisjonen.

12. Kulturdepartementet

12.1 Sammendrag

12.1.1 Innledning

Samlet utgiftsbevilgning til Kulturdepartementet i 2011 utgjorde 8 695 mill. kroner. Inntektsbevilgningen i 2011 utgjorde 1 047 mill. kroner. Kulturdepartementet har ansvaret for 12 virksomheter, to fond, åtte selskaper og ett særlovsselskap.

12.1.2 Riksrevisjonen uttaler

Riksrevisjonen har avgitt 15 avsluttende revisjonsbrev uten merknad.

12.1.2.1 KULTURDEPARTEMENTETS STYRING, MÅLOPPNÅELSE OG RESULTATRAPPORTERING TIL STORTINGET

12.1.2.1.1 Budsjettering og regnskapsføring av oppdragsvirksomhet

Riksrevisjonen finner det kritikkverdig at Kulturdepartementet ikke har overholdt reglene i bevilgningsreglementet. Departementet har gjennom flere år hatt retningslinjer for bokføring av oppdragsinntekter og oppdragsutgifter som har avveket fra ettårsprinsippet og kontantprinsippet i bevilgningsreglementet.

Stortinget har for flere av departementets kapitler vedtatt en utvidet merinntektsfullmakt som innebærer at oppdragsinntektene for 2012 regnskapsføres i samsvar med bevilgningsreglementets kontantprinsipp og ettårsprinsipp. Kulturdepartementet har i tildelingsbrev for 2012 gitt føringer om å endre regnskapsføringen av oppdragsinntektene, og har fått bekreftet at regnskapsføringen er endret.

Riksrevisjonen ser positivt på at departementet i tråd med Stortingets vedtak har fulgt opp at regnskapsføringen av oppdragsinntekter er endret fra

2012. Riksrevisjonen legger til grunn at departementet vil påse at regnskapsføringen av oppdragsvirksomheten skjer i samsvar med bevilgningsreglementet.

12.1.2.1.2 Risikostyring i underliggende virksomheter

Riksrevisjonen finner det kritikkverdig at departementet ikke har påsett at Medietilsynet har innført risikostyring. Statlige virksomheter har siden 2003 vært pålagt å ha risikostyring integrert i sin virksomhetsstyring. Manglende risikostyring kan føre til svakere måloppnåelse enn det Stortinget har forutsatt, og til brudd på lover og regler. Konsekvensene av manglende risikostyring kan også være en lite effektiv bruk av statlige midler.

Riksrevisjonen har ved flere anledninger orientert Stortinget om mangler og svakheter i risikostyringen i virksomheter som Kulturdepartementet har ansvar for. Ved behandlingen av Dokument 1 for regnskapsårene 2006, 2007 og 2008 forutsatte kontroll- og konstitusjonskomiteen at departementet fulgte opp at alle virksomhetene implementerte et system for risikostyring. Statsråden uttalte til regnskapet for 2007 at Medietilsynet ville ha innarbeidet risikostyring i løpet av 2009. Komiteen forventet da at statsråden snarest ville bringe dette i orden.

Departementet opplyser at Medietilsynet har foretatt en risikovurdering for 2012 som har tatt utgangspunkt i mål, utfordringer og satsingsområder. I tillegg har virksomheten de siste årene arbeidet med utvikling av en metodikk for tilsynsarbeidet basert på risiko- og vesentlighetsanalyser. Departementet vil følge opp risiko- og vesentlighetsvurderinger i styringsdialogen, og at Medietilsynets tilsynsarbeid videreutvikles og integreres i mål- og resultatstyringssystemet.

Riksrevisjonen forutsetter at departementet vil påse at Medietilsynet faktisk innfører og tar i bruk et system for risiko- og vesentlighetsvurderinger som er i tråd med økonomiregelverkets krav og det som forventes av virksomhetsstyring i staten.

12.1.2.2 OPPFØLGING AV TIDLIGERE RAPPORTERTE FORHOLD

Av tidligere rapporterte forhold er følgende saker avsluttet:

- manglende etterlevelse av anskaffelsesregelverket i Norsk Tipping AS
- mulig ulovlig subsidiering/krysssubsidiering av Norsk Tipping AS' datterselskaper og tilknyttede selskaper

Følgende sak vil bli fulgt opp i den løpende revisjonen:

- svakheter i departementets etatsstyring av Norsk filminstitutt

12.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til Riksrevisjonens revisjon og kontroll av Kulturdepartementet og dets underliggende virksomheter for 2011, og at det er avlagt 15 avsluttende revisjonsbrev uten merknader.

Komiteen har merket seg at Riksrevisjonen har hatt kritiske merknader til regnskapsføringen av oppdragsinntekter og oppdragsutgifter for to virksomheter under departementet. Regnskapsføringen har avveket fra ettårsprinsippet og kontantprinsippet, og har således ikke vært i samsvar med bevilgningsreglementet. Komiteen noterer seg imidlertid at departementet i løpet av 2012 har sørget for at regnskapsføringen i disse virksomhetene blir i tråd med gjeldende regelverk. Komiteen legger til grunn at departementet følger opp at underliggende virksomheter fortsetter å regnskapsføre oppdragsvirksomhet på korrekt måte.

Riksrevisjonen har gjennomført revisjon av risikostyringen ved seks av Kulturdepartementets underliggende virksomheter. Komiteen noterer seg at revisjonen viste at fem av disse virksomhetene helt eller delvis hadde gjennomført risikostyring. Kontrollen viste imidlertid at Medietilsynet ikke hadde implementert risikostyring, til tross for at departementet siden 2007 har stilt krav om dette i tildelingsbrevet. Komiteen viser til at den i brev til kulturministeren av 31. januar 2013 stilte spørsmål om hvorfor risikostyring ikke var kommet på plass i Medietilsynet i 2011. I brev av 11. februar 2013 svarte statsråden at hun var enig i at dette hadde tatt for lang tid. Videre opplyste statsråden at tildelingsbrevet for 2013 presiserte at videreutvikling av risikostyring må bli en integrert del av Medietilsynets virksomhetsstyring, og at departementet har bedt om en særskilt dokumentasjon på hvordan dette blir gjort. Komiteen legger til grunn at dette følges opp, og vil understreke betydningen av at alle virksomheter har systemer for å kartlegge og vurdere risikoer som kan true måloppnåelsen.

13. Kunnskapsdepartementet

13.1 Sammendrag

13.1.1 Innledning

Samlet utgiftsbevilgning til Kunnskapsdepartementet i 2011 utgjorde 71 874 mill. kroner. Inntektsbevilgningen i 2011 utgjorde 20 460 mill. kroner. Kunnskapsdepartementet har ansvaret for 49 virksomheter, 16 fond, 30 selskaper og 25 særlovsselskaper.

13.1.2 Riksrevisjonen uttaler

Riksrevisjonen har avgitt 43 avsluttende revisjonsbrev uten merknad, og seks avsluttende revisjonsbrev med merknad til henholdsvis Universitetet i Oslo, Norges musikkhøgskole, Norges idrettshøgskole, Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo, Høgskulen i Volda og Senter for internasjonalisering av utdanningen.

13.1.2.1 KUNNSKAPSDEPARTEMENTETS STYRING, MÅLOPPNÅELSE OG RESULTATRAPPORTERING TIL STORTINGET

13.1.2.1.1 Samarbeid, arbeidsdeling og konsentrasjon

Riksrevisjonen er kritisk til Kunnskapsdepartementets oppfølging av SAK-midler. Revisjonen har vist at det er varierende framdrift i de forskjellige SAK-prosessene, og midlene har i stor grad blitt brukt til å opprette nye studier. Målet om faglig konsentrasjon og arbeidsdeling, samt administrativt samarbeid, synes å være ivaretatt i mindre grad.

Tildelingsbrevene fra departementet om SAK-midler inneholder ikke mål og styringsparametre tilpasset samarbeidskonstellasjonene, og det er ikke bedt om en konkret samlet rapportering fra de samarbeidende virksomhetene av verken regnskapstall eller resultater av samarbeidet i regionen. Som følge av dette gir ikke virksomhetenes årsrapportering et helhetlig bilde av resultater og framdrift i SAK-prosessene. Riksrevisjonen stiller spørsmål ved departementets grunnlag for videre rapportering til Stortinget i Prop. 1 S (2011–2012), der det konkluderes med at SAK er et godt tiltak for kvalitetsheving, som har gitt gode resultater. Riksrevisjonen er kritisk til at det i rapporteringen ikke er gitt opplysninger om at tidligere års tildelinger til SAK er benyttet i liten grad. Riksrevisjonen konstaterer at rammene for bruken av midlene har vært så pass uklare at framdriften i arbeidet ikke har vært som forutsatt.

Riksrevisjonens kontroll av SAK-midler inkluderte blant annet tre vitenskapelige høgskoler i Oslo som har samarbeidet siden 2010. Dette gjelder Norges musikkhøgskole, Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo og Kunsthøgskolen i Oslo. Senere har også Norges idrettshøgskole knyttet seg til dette samarbeidet. Tre av disse skolene har for regnskapsåret 2011 mottatt avsluttende revisjonsbrev med merknad, jf. punkt 6.2.2, 6.2.3 og 6.2.4. Kunnskapsdepartementet ser samvirke med andre virksomheter som et viktig element i en langsiktig løsning, og forutsetter økt innsats i det administrative SAK-prosjektet som er etablert i Oslo-området. Riksrevisjonen konstaterer at samarbeidet så langt ikke har styrket den administrative kapasiteten i tråd med målsettingen.

Riksrevisjonen har merket seg at Kunnskapsdepartementet tar sikte på å legge fram en vurdering av SAK i forbindelse med statsbudsjettet for 2013.

13.1.2.1.2 Lønn for vitenskapelig ansatte i universitets- og høgskolesektoren

Riksrevisjonen er kritisk til virksomhetenes manglende etterlevelse av regelverket for lønn i universitets- og høgskolesektoren (UH-sektoren), slik det blant annet er nedfelt i arbeidsmiljøloven og Statens personalhåndbok. Mange virksomheter mangler tilstrekkelig dokumentasjon for når den enkelte har arbeidet, spesielt i forbindelse med utbetaling av overtidsgodtgjørelse. Det er også påpekt svakheter ved – og manglende dokumentasjon for – praktiseringen av regelverket om når vitenskapelig ansatte skal anses å ha en særlig uavhengig stilling.

Riksrevisjonen stiller spørsmål ved om Kunnskapsdepartementet har iverksatt tiltak som er tilstrekkelige for å sikre at virksomhetene følger regelverket på lønnsområdet. Riksrevisjonen har merket seg at flere virksomheter fortsatt viser liten vilje og evne til å følge det regelverket de er underlagt.

I Dokument 1 (2010–2011) presiserte Kunnskapsdepartementet at virksomhetene på UH-sektoren gjennom lovverket har en friere stilling og et særskilt selvstendig ansvar. Det var utviklet en egen styringsmodell for å ivareta dette. Departementets hovedstrategi for å oppnå god forvaltning i virksomhetene er å sikre ansvarlige styrer som tar selvstendig ansvar både for den faglige utviklingen og for at det etableres en forsvarlig administrasjon og økonomiforvaltning. På denne bakgrunn uttalte Riksrevisjonen at departementet har et særskilt oppfølgingsansvar.

Riksrevisjonen er i tvil om styringsmodellen er et godt verktøy for å løse utfordringene som virksomhetene står overfor på områder som lønn, bierverv og eierinteresser, jf. også punkt 6.1.3. Det er Riksrevisjonens oppfatning at på disse områdene har mange virksomheter utviklet kultur og holdninger som medfører at det er liten vilje og evne til å endre praksis. Departementets påpekinger og iverksatte tiltak har etter Riksrevisjonens oppfatning ikke rettet opp disse manglene i tilstrekkelig grad.

Riksrevisjonen understreker at departementet har et overordnet ansvar for at virksomhetene følger de lover og regelverk de er underlagt, og for at etatsstyringen legges opp i henhold til dette uavhengig av den etablerte styringsmodellen.

13.1.2.1.3 Bierverv og eierinteresser til ansatte i virksomheter underlagt Kunnskapsdepartementet

Riksrevisjonen er kritisk til at departementet i 2011 ikke synes å ha viet problemstillinger som bier-

verv og eierinteresser tilstrekkelig oppmerksomhet i sin styring og oppfølging av virksomhetene. Overordnet vurdering av mislighetsrisiko, og rutiner for å varsle Riksrevisjonen ved mistanke om misligheter, er fortsatt utilfredsstillende i flere virksomheter. Riksrevisjonen har fortsatt kartleggingen fra 2009 og 2010 av bierverv og roller i næringslivet for vitenskapelig ansatte ved virksomheter underlagt Kunnskapsdepartementet.

Riksrevisjonen har også i 2011 påvist en rekke bierverv og roller i næringslivet for vitenskapelig ansatte, uten at det eksisterer rutiner for å sikre tilstrekkelig åpenhet rundt disse. Som påpekt av kontroll- og konstitusjonskomiteen er det ønskelig at vitenskapelig ansatte i universitets- og høgskolesektoren er engasjert i nærings- og samfunnsnivå utenfor virksomheten, men det forutsettes at slike engasjement håndteres på en ryddig måte. Departementet opplyser at det er viktig med full åpenhet om bierverv og lignende som kan komme i konflikt med arbeidet i hovedstillingen, men mener det er opp til styrene ved virksomhetene å avgjøre om det skal opprettes egne registre over sidegjøremål. Videre viser departementet til Ethiske retningslinjer for statstjenesten.

Riksrevisjonen er også på disse områdene kritisk til at departementet ikke har iverksatt nødvendig oppfølging av virksomhetene, og forventer at denne bedres slik at det sikres tilfredsstillende etterlevelse av gjeldende regelverk og nødvendig åpenhet. Riksrevisjonen stiller spørsmål ved om styringsmodellen som departementet viser til er et hensiktsmessig virkemiddel i denne sammenhengen, jf. punkt 6.1.2, og påpeker at departementet har et overordnet ansvar.

Riksrevisjonen forutsetter at departementet – i tråd med uttalelsen fra kontroll- og konstitusjonskomiteen – følger opp at det blir etablert tilfredsstillende rutiner for oppfølging av bierverv, noe som kan bidra til å sikre åpenhet og tillit til vitenskapelig ansattes uavhengighet. Videre legger Riksrevisjonen til grunn at departementet presiserer overfor virksomhetene hvilket regelverk som gjelder når ansatte benytter ordinær arbeidstid til privat betalte oppdrag, uten at arbeidet for hovedarbeidsgiver tas igjen på et senere tidspunkt.

13.1.2.1.4 Videre- og etterutdanning av lærere

Riksrevisjonen er kritisk til at en betydelig del av midlene til videre- og etterutdanning av lærere ikke ble benyttet i 2011, og at ordningen er innrettet slik at et stort antall lærere fra flere små kommuner ikke ble innvilget kompetanseheving. Årsaken til dette er at kommunene ikke har hatt midler til å dekke sin andel av ordningen, eller har hatt vikarer til å dekke undervisningen ved studiefravær. Dette har medført at midler som er avsatt til kompetanseheving, ikke er brukt.

Kontroll- og konstitusjonskomiteen presiserte i sin innstilling at ordningen med kompetanseløft for lærere har stor og bred politisk støtte. Komiteen mente at det var viktig å se nærmere på om ordningen kunne forbedres, og avventet departementets arbeid. Riksrevisjonen har merket seg at departementet fra skoleåret 2012/2013 har endret finansieringsordningen for videreutdanning av lærere slik at staten vil øke sin andel av finansieringen.

13.1.2.2 REGNSKAPER DER RIKSREVISJONEN HAR VESENTLIGE MERKNADER

13.1.2.2.1 Universitetet i Oslo

Riksrevisjonen ser alvorlig på de svakheter som er avdekket i forbindelse med Universitetet i Oslos behandling av inntekter, gjennomføring av anskaffelser, vurdering av virksomhetskapskapitalen samt registrering av inngående fakturaer. Mangler ved billett- og kassesystemene og lagerføringen ved Naturhistorisk museum og Kulturhistorisk museum fører til at det ikke er mulig å bekrefte fullstendigheten av inntektene ved museene. Svakheter ved etterlevelsen av lov og forskrift om offentlige anskaffelser har ført til at universitetet ikke kan dokumentere at alle anskaffelser har fulgt gjeldende bestemmelser om likebehandling, konkurranse og effektiv ressursbruk. Det er avdekket mangelfulle rutiner for avslutning og regnskapsføring av oppdragsprosjekter. Enkelte prosjekter er avsluttet flere ganger, noe som har resultert i at virksomhetskapskapitalen per 31. desember 2011 er vurdert for høyt. Universitetet har også mangelfulle rutiner for innlesing og postering av fakturaer. Flere fakturaer har blitt betalt to ganger, og dette har bidratt til at det er ført kostnader i universitetets regnskap som ikke er reelle.

Riksrevisjonen har merket seg at departementet forventer at styret følger opp arbeidet med å bedre det økonomisk-administrative området ved universitetet. Videre har Riksrevisjonen merket seg at departementet har tatt opp med universitetet de svakhetene som er påpekt ved museenes butikkdrift, og at departementet er tilfreds med at universitetet legger betydelig vekt på å forbedre denne driften.

13.1.2.2.2 Norges musikkhøgskole

Riksrevisjonen er kritisk til at det er manglende rammeverk, strukturer og intern kontroll for anskaffelser og bidrags- og oppdragsfinansiert aktivitet ved Norges musikkhøgskole. Høgskolen har ikke fulgt opp Riksrevisjonens påpekninger på disse områdene godt nok etter tidligere års revisjoner. Det er påpekt mangler og svakheter i etterlevelsen av lov og forskrift om offentlige anskaffelser. Riksrevisjonen kan ikke bekrefte at høgskolen etterlever krav om effektiv ressursbruk, konkurranse og likebehandling ved

offentlige anskaffelser. Det er også avdekket mangler eller svakheter i etterlevelsen av regelverk for bidrags- og oppdragsfinansiert aktivitet. Dette kan føre til uklare ansvarsforhold, dårlig økonomisk styring og gjøre det vanskelig å bekrefte beslutningsgrunnlaget for bruk av midler fra grunnbevilgningen. Høgskolen har i tillegg presentert inntekter og kostnader for høyt i regnskapet.

Riksrevisjonen har merket seg at departementet understreker styrets ansvar for at virksomheten er innrettet slik at brudd på regelverket unngås, samt at departementet forventer at høgskolen vil se etter løsninger sammen med andre høgskoler gjennom administrativt SAK-samarbeid. Riksrevisjonen har også merket seg at departementet vil følge situasjonen ved Norges musikkhøgskole særskilt.

13.1.2.2.3 Norges idrettshøgskole

Riksrevisjonen ser alvorlig på at det er svak internkontroll ved Norges idrettshøgskole. Det er flere brudd på anskaffelsesregelverket, og høgskolen har utfordringer med å etterleve dokumentasjonskravene. Det kan dermed ikke bekreftes at krav til konkurranse, likebehandling og effektiv ressursbruk blir etterlevd. Det har også framkommet flere brudd på regelverket for bidrags- og oppdragsfinansiert aktivitet. Riksrevisjonen ser alvorlig på ulikhet i budsjettering, belastning av indirekte kostnader og manglende faglig begrunnelse for bruk av bevilgningsmidler på prosjekter. Dette fører til dårlig økonomistyring og at beslutningsgrunnlag ikke kan kontrolleres.

Riksrevisjonen har merket seg Kunnskapsdepartementets forventning om at styret ved Norges idrettshøgskole sørger for tiltak som motvirker brudd på regelverket. Riksrevisjonen har også merket seg at departementet forutsetter at høgskolen skal øke sin innsats i det administrative SAK-prosjektet som er etablert sammen med andre høgskoler i Oslo, og at departementet særskilt vil følge opp arbeidet ved høgskolen.

13.1.2.2.4 Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo

Riksrevisjonen finner det kritikkverdig at økonomiforvaltningen ved Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo fortsatt ikke tilfredsstillende krav til god virksomhetsstyring. Det gjelder særlig håndtering av prosjekter, anskaffelser og regnskapsføring, og at årsregnskapet ikke er framlagt i tråd med regnskapsmessige krav. Riksrevisjonen merker seg at høgskolen de siste årene har brukt ekstern konsulent for å forbedre regnskaps- og økonomifunksjonene. Det er bekymringsverdig at mangler som er påpekt i regnskapet for 2011 er av samme karakter som feil påpekt av revisjonen i 2009 og 2010. Riksrevisjonen understreker nødvendigheten av å følge gjeldende standarder og prinsipper for føring av regnskapet.

Riksrevisjonen merker seg at departementet vil fortsette å følge opp Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo særskilt, og at departementet har understreket overfor styret at virksomhetsstyringen må innrettes med den hensikt å forhindre framtidig brudd på lover og regelverk. Riksrevisjonen har også merket seg at departementet mener at SAK-samarbeid mellom høgskolen og andre virksomheter er et prioritert element i en langsiktig forbedring innenfor økonomiområdet ved høgskolen.

13.1.2.2.5 Høgskulen i Volda

Riksrevisjonen ser alvorlig på at Høgskulen i Volda har mangelfull internkontroll og ikke etterlever regelverk og retningslinjer for oppdragsfinansiert aktivitet. Konsekvensene har vært manglende budsjettering, dokumentasjon, avvikende regnskapspraksis og feil verdifastsettelse av virksomhetskapitalen. Videre er det en risiko for at oppdragsfinansiert aktivitet kan ha blitt finansiert ved ordinære budsjettmidler. Riksrevisjonen har merket seg at departementet vil følge arbeidet ved Høgskulen i Volda, med særskilt vekt på styringen av oppdragsfinansiert virksomhet.

13.1.2.2.6 Senter for internasjonalisering av utdanningen

Riksrevisjonen ser alvorlig på de svakheter som er avdekket med feil klassifisering av tilskuddsmidler ved Senter for internasjonalisering av utdanning. Dette har ført til en vesentlig reduksjon av inntektene, som samtidig har forårsaket et negativt resultat av ordinære aktiviteter. Feil klassifisering og presentasjon i regnskapet innebærer at økonomistyringen er basert på feil grunnlag. Riksrevisjonen ser også alvorlig på svak internkontroll, som bidrar til flere brudd på anskaffelsesregelverket, blant annet manglende dokumentasjon av formalkrav og kjøp foretatt uten forutgående konkurranse. Dette har gjort det vanskelig å bekrefte effektiv ressursbruk og likebehandling ved offentlige anskaffelser. Riksrevisjonen har merket seg at Kunnskapsdepartementet vil følge arbeidet ved sentret særskilt, med vekt på områdene der Riksrevisjonen har avdekket avvik.

13.1.2.3 OPPFØLGING AV TIDLIGERE RAPPORTERTE FORHOLD

Av tidligere forhold er følgende saker avsluttet:

- tilskuddsforvaltning
- mål- og resultatstyring i universitets- og høgskolesektoren
- informasjonssikkerhet i universitets- og høgskolesektoren
- økonomistyring

- Samisk høyskole
- Universitetet for miljø- og biovitenskap
- Høgskolen Stord/Haugesund
- Senter for IKT i utdanningen

Følgende sak vil bli fulgt opp i den løpende revisjonen:

- aktivisering av eiendommer og andre eiendeler i universitets- og høyskolesektoren

13.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til Riksrevisjonens revisjon og kontroll av Kunnskapsdepartementet og dets underliggende virksomheter. Komiteen har merket seg at det er avgitt 43 avsluttende revisjonsbrev uten merknader og seks med merknader til hhv. Universitetet i Oslo, Norges musikkhøgskole, Norges idretts-høgskole, Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo, Høgskulen i Volda og Senter for internasjonalisering av utdanningen.

Komiteen viser til at den i brev av 31. januar 2013 til departementet stilte spørsmål om manglende etterlevelse av regelverket for lønn til vitenskapelig ansatte i universitets- og høyskolesektoren (UH-sektoren) og brudd på reglene om offentlige anskaffelser. Statsråden svarte i brev av 8. februar 2013. Brevet følger som vedlegg til innstillingen.

Komiteen viser til at Riksrevisjonen er kritisk til bruken av tildelte midler under ordningen for samarbeid, arbeidsdeling og konsentrasjon (SAK-ordningen). Ifølge Riksrevisjonen har ordningen ikke hatt klare mål- og styringsparametere og det har vært mangler ved rapportering og fremdrift. Komiteen har merket seg at ordningen er omtalt i Prop.1 S (2012–2013) Kunnskapsdepartementet, hvor departementet uttaler at:

«Sjølvsagt om ikke alle prosessene isolert sett har nådd dei måla som opphavleg vart sette, vurderer departementet at institusjonane i sektoren arbeider godt med å gjennomføre SAK-strategien i tråd med intensjonane.»

For 2013 er det bevilget 50 mill. kroner til ordningen. Komiteen har videre merket seg at mål- og resultatstyring skal legges til grunn:

«...når resultatene av tiltak og prosesser innanfor SAK-strategien skal vurderast og følgjast opp. Det er òg nødvendig å evaluere strategien for å kunne måle framdrift og resultat av dei prosessane institusjonane har teke initiativ til.»

Komiteen har videre merket seg at flere virksomheter i universitets- og høyskolesektoren fortsatt

ikke etterlever regelverket for lønn til vitenskapelig ansatte.

Kunnskapsdepartementet har i svarbrevet til komiteen opplyst at det er iverksatt flere tiltak for å styrke og tydeliggjøre styrets rolle og forpliktelser, slik at institusjonene innretter seg slik at man unngår brudd på regelverket. Forholdene er tatt opp på etatsstyringsmøter med de institusjonene dette gjelder og i tildelingsbrevene for 2012. Dette vil også bli fulgt opp i styringsdialogen for 2013. Komiteen forventer at de institusjonene dette gjelder følger opp slik at de påpekte forhold blir brakt i orden.

Komiteen har videre merket seg at Riksrevisjonen også for 2011 har påvist at en rekke vitenskapelig ansatte har hatt bierverv og roller i det private næringsliv uten at det eksisterer rutiner for å sikre tilstrekkelig åpenhet rundt disse vervene. Komiteen mener det er ønskelig at vitenskapelig ansatte i sektoren er engasjert i nærings- og samfunnsnivå utenfor virksomheten, men understreker viktigheten av at bierverv og eierinteresser ikke kommer i konflikt med hovedstillingen, slik at tilliten til vitenskapelig ansattes uavhengighet svekkes. Det er viktig med åpenhet om disse spørsmål. Komiteen ber derfor departementet sørge for at regelverket følges, slik at det ikke oppstår rolle- og habilitetskonflikter.

Komiteen har merket seg at et gjennomgående tema for de virksomheter som har fått revisjonsbrev med merknader, er mangelfull etterlevelse av regelverket for anskaffelser. Dette gjelder fem av seks virksomheter.

Kunnskapsdepartementet har i svarbrevet opplyst at de ser alvorlig på de forhold som Riksrevisjonen har avdekket både når det gjelder etterlevelse av regelverket og selve regnskapsavleggelsen for 2011. Alle institusjonene som har fått vesentlige merknader til årsregnskapet for 2011 er fulgt opp av departementet på ulike møter våren og høsten 2012, for å sikre at nødvendige tiltak er iverksatt. Komiteen har merket seg at departementet i 2013 skal ha etatsstyringsmøter med de virksomheter som har fått vesentlige merknader til årsregnskapet 2011 og at departementet da vil vurdere om det er behov for ytterligere oppfølgingstiltak overfor de institusjonene dette gjelder.

14. Landbruks- og matdepartementet

14.1 Sammendrag

14.1.1 Innledning

Samlet utgiftsbevilgning til Landbruks- og matdepartementet i 2011 utgjorde 16 395 mill. kroner. Inntektsbevilgningen i 2011 utgjorde 1 059 mill. kroner. Landbruks- og matdepartementet har ansvaret for syv virksomheter og fem selskaper.

14.1.2 Riksrevisjonen uttaler

Riksrevisjonen har avgitt seks avsluttende revisjonsbrev uten merknad, og ett avsluttende revisjonsbrev med merknad til Bioforsk.

14.1.2.1 STYRING, MÅLOPPNÅELSE OG RESULTATRAPPORTERING TIL STORTINGET I FORHOLD TIL DET ÅRLIGE BUDSJETTET

14.1.2.1.1 Implementering av statlige regnskapsstandarder for instituttsektoren – åpningsbalanse

Riksrevisjonen er kritisk til hvordan Landbruks- og matdepartementet har styrt implementeringen av de nye statlige regnskapsstandardene (SRS) i instituttsektoren. Riksrevisjonen konstaterer at departementets oppfølging av utarbeidelse av åpningsbalanser ble igangsatt så sent at det ikke var mulig å få gjennomført de kontrollene som virksomhetsledelsen og departementet skulle foreta før regnskapsavlegget for 2011. Departementet har heller ikke sørget for at instituttene har fulgt veiledningen for utarbeidelse av åpningsbalanser, utarbeidet av Direktoratet for økonomiforvaltning (DFØ). Dette innebærer at det i regnskapsavlegget opplyses at forskningsinstituttene bruker SRS, uten at grunnlaget for innføringen av SRS i form av godkjent åpningsbalanse foreligger.

Landbruks- og matdepartementet har i tildelingsbrevene til forskningsinstituttene for 2011 forutsatt at de statlige regnskapsstandardene (SRS) skulle tas i bruk. Riksrevisjonen mener at departementet dermed også har et ansvar for å styre prosessen med denne overgangen på en slik måte at den kan gjennomføres som planlagt. Riksrevisjonen viser til at departementet etter økonomiregelverket i staten har et overordnet styringsansvar overfor underliggende virksomheter, jf. reglement for økonomistyring i staten §§ 2, 4, 15-1 og 18. Departementet har også et overordnet ansvar for at virksomhetene rapporterer relevant og pålitelig resultatinformasjon, jf. bestemmelser om økonomistyring i staten punkt 1.2 d. Riksrevisjonen ser det slik at påliteligheten av slik informasjon avhenger hvordan implementeringen av et rammeverk som SRS, med åpningsbalansen, kvalitetssikres.

Riksrevisjonen har merket seg at Landbruks- og matdepartementet i sitt svar anfører at veilederen til DFØ om utarbeidelse av åpningsbalanser ikke er et bindende regelverkskrav. Riksrevisjonen registrerer imidlertid at departementet likevel velger å følge de anbefalingene veilederen gir. Riksrevisjonen har merket seg at Landbruks- og matdepartementet undervurderte arbeidet med innføring av SRS og godkjenning av åpningsbalanser for 2011, og at departementet vil gå gjennom inngående balanser for 2012 med de nødvendige vurderinger for godkjenning.

14.1.2.2 REGNSKAPER DER RIKSREVISJONEN HAR VESENTLIGE MERKNADER

14.1.2.2.1 Bioforsk

Riksrevisjonen kan ikke bekrefte regnskapet for Bioforsk for 2011.

Riksrevisjonen finner det svært kritikkverdig at Bioforsk 1. januar 2011 implementerte et nytt ERP-system, som omfattet regnskap, budsjett, finansiering og prosjektstyring, uten at det forelå systemdokumentasjon og uten at systemet var testet slik økonomiregelverket i staten krever. Det vil si at Bioforsk ikke kunne dokumentere systemet eller sporbarhet av transaksjonene i systemet.

Riksrevisjonen har tidligere hatt merknader til Bioforsk sitt regnskap – med påfølgende omtale i Dokument 1 for årene 2007, 2008, 2009 og 2010. Dette har omfattet manglende styring og brudd på regnskapsloven og regelverk for statlige virksomheter. Departementet viser til at Bioforsk har gjort grep for å rette opp de påpekte merknadene fra Riksrevisjonen, blant annet ved å engasjere flere eksterne konsulenter på ulike områder. Riksrevisjonen har merket seg at tiltakene det vises til i stor grad er de samme som er oppgitt for oppfølging av merknader de foregående årene. I departementets svar på merknadene i Dokument 1 for 2010 uttalte statsråden «at styrets respons og gjennomføring så langt er et klart signal om Bioforsk sin vilje og evne til å identifisere og gjennomføre nødvendige tiltak».

Riksrevisjonen konstaterer at Landbruks- og matdepartementet innser at deres styringsdialog og kontroll med instituttet ikke har hatt tilstrekkelig effekt. Videre merker Riksrevisjonen seg at departementet vil oppnevne nytt styre for Bioforsk som følge av at Bioforsk får merknad fra Riksrevisjonen for femte år på rad.

Riksrevisjonen forutsetter at Landbruks- og matdepartementet har tett oppfølging gjennom styringsdialogen, og iverksetter nødvendige og gjennomgripende tiltak som sikrer at Bioforsk styres og drives forsvarlig innenfor gjeldende regelverk for statlige virksomheter.

14.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til at Riksrevisjonen har avgitt seks avsluttende revisjonsbrev uten merknad, og ett avsluttende revisjonsbrev med merknad til Bioforsk.

Komiteen viser til at Riksrevisjonen er kritisk til hvordan Landbruks- og matdepartementet har styrt implementeringen av de nye statlige regnskapsstandardene i instituttsektoren. Riksrevisjonen konstaterer at departementets oppfølging av utarbeidelse av åpningsbalanser ble igangsatt så sent at det ikke var mulig å få gjennomført de kontrollene som virk-

somhetsledelsen og departementet skulle foreta før regnskapsavlegget for 2011. Komiteen viser til at departementet i tildelingsbrevene til forskningsinstituttene for 2011 forutsatte at de statlige regnskapsstandardene (SRS) skulle tas i bruk. Komiteen har merket seg at departementet undervurderte arbeidet med innføring av SRS, og at departementet vil gå gjennom inngående balanser for 2012 med de nødvendige vurderinger for godkjenning.

Komiteen har merket seg at Riksrevisjonen ikke kan bekrefte regnskapet for Bioforsk for 2011. Komiteen finner i likhet med Riksrevisjonen at dette er svært kritikkverdig og viser til at Bioforsk har fått merknader til sitt regnskap – med påfølgende omtale i Dokument 1 for årene 2007, 2008, 2009 og 2010. Dette har omfattet manglende styring og brudd på regnskapsloven og regelverk for statlige virksomheter. Komiteen viser til at departementet innser at deres styringsdialog og kontroll med instituttet ikke har hatt tilstrekkelig effekt. Komiteen merker seg også at departementet oppnevnte et nytt styre for Bioforsk som følge av at Bioforsk fikk merknad av Riksrevisjonen for femte år på rad.

Komiteen forutsetter at departementet nå iverksetter nødvendige og gjennomgripende tiltak som sikrer at Bioforsk styres og drives forsvarlig innenfor gjeldende regelverk for statlige virksomheter.

15. Miljøverndepartementet

15.1 Komiteens merknader

15.1.1 Innledning

Samlet utgiftsbevilgning til Miljøverndepartementet i 2011 utgjorde 5 147 mill. kroner. Inntektsbevilgningen i 2011 utgjorde 1 383 mill. kroner. Miljøverndepartementet har ansvaret for seks virksomheter, tre fond og ett selskap.

15.1.2 Riksrevisjonen uttaler

Riksrevisjonen har avgitt syv avsluttende revisjonsbrev uten merknad, og to revisjonsbrev med merknad til Direktoratet for naturforvaltning og Norsk kulturminnefond.

15.1.2.1 BUDSJETT – REGNSKAP

15.1.2.1.1 Realistisk budsjettering

Revisjonen har avdekket vesentlige avvik mellom bevilgningene på kap. 4427 post 1 Ymse inntekter og kap. 4427 post 9 Internasjonale oppdrag, og regnskapsførte inntekter for 2011. Riksrevisjonen er kritisk til at departementets budsjetteringspraksis ikke samsvarer med inntektsutviklingen på nevnte poster, og viser til bevilgningsreglementets § 4 om realistisk budsjettering. Riksrevisjonen har merket

seg at departementet vil vurdere bevilgningsnivået i forbindelse med arbeidet med statsbudsjettet for 2013 i samarbeid med Direktoratet for naturforvaltning.

15.1.2.2 REGNSKAPER DER RIKSREVISJONEN HAR VESENTLIGE MERKNADER

15.1.2.2.1 Direktoratet for naturforvaltning

Tilskudd til forebyggende og konfliktdempende tiltak i rovviltforvaltningen

Riksrevisjonen finner det kritikkverdig at departementet ikke har gjennomført en evaluering av ordningen for tilskudd til forebyggende og konfliktdempende tiltak i rovviltforvaltningen. Revisjonen har vist at rapporteringen om tilskuddsordningen, som innhentes av Direktoratet for naturforvaltning, er mangelfull, og at det tildeles midler til tiltak som vurderes å ikke ha en direkte tapsreducerende effekt.

Riksrevisjonen har merket seg at departementet er enig i at det er enkelte sider ved tilskuddsordningen som bør vurderes, og at departementet vil gjennomgå regelverket for å sikre mest mulig lik praktisering av tilskuddstildelingen. Riksrevisjonen konstaterer at departementet vil utarbeide en forskrift som vil sette klarere krav til rapportering og oppfølging av fylkesmennenes bruk av tilskuddsposten.

15.1.2.2.2 Norsk kulturminnefond

Riksrevisjonen er kritisk til at Miljøverndepartementet ikke har fulgt opp fastsatte forutsetninger for Kulturminnefondets tilskuddsforvaltning på en tilstrekkelig måte. Det innebærer blant annet at tilsagn om tilskudd kun skal være gyldig i tilsagnsåret og de to påfølgende år. Riksrevisjonen har avdekket at 324 av 435 tilsagn som er bevilget av Kulturminnefondet i perioden 2003 til og med 2009, fortsatt ikke var benyttet i 2011.

Riksrevisjonen ser alvorlig på at vesentlige tilskuddsmidler er bundet opp i tilsagn som ikke er fulgt godt nok opp av Kulturminnefondet, og vil peke på at dette kan ha bidratt til at prosjekter for sikring av verneverdige kulturminner eller kulturmiljøer ikke har blitt gjennomført som forutsatt.

Riksrevisjonen har merket seg at Kulturminnefondet har informert Miljøverndepartementet om at det vil gjennomgå tilsagnsporteføljen i 2012 og rydde opp i alle eldre, åpne tilsagn. Riksrevisjonen forutsetter at departementet følger opp dette arbeidet gjennom styringsdialogen.

15.1.2.3 OPPFØLGING AV TIDLIGERE RAPPORTERTE FORHOLD

Følgende sak vil bli fulgt opp i den løpende revisjonen:

- forvaltning av tilskuddsmidler

15.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til at Riksrevisjonen har avgitt syv avsluttende revisjonsbrev uten merknad, og to avsluttende revisjonsbrev med merknad til Direktoratet for naturforvaltning og Norsk kulturminnefond.

Komiteen viser videre til at Riksrevisjonen har vesentlige merknader knyttet til regnskapene for tilskudd til forebyggende og konfliktdempende tiltak i rovdyrforvaltningen og Norsk kulturminnefond.

Komiteen merker seg at Riksrevisjonen finner det kritikkverdig at departementet ikke har gjennomgått en evaluering av ordningen for tilskudd til forebyggende og konfliktdempende tiltak i rovviltforvaltningen. Komiteen har også merket seg at revisjonen har vist at rapporteringen om tilskuddsordningen, som innhentes av Direktoratet for naturforvaltning, er mangelfull, og at det har vært tildelt midler til tiltak som vurderes ikke å ha en direkte tapsreducerende effekt. Komiteen finner det svært uheldig hvis det tildeles midler til tiltak som vurderes ikke å ha en direkte tapsreducerende effekt. Komiteen merker seg at departementet har informert Riksrevisjonen om at de vil gjennomgå regelverket for å sikre mest mulig lik praktisering av tilskuddsordningen. Komiteen vil vise til at Direktoratet for naturforvaltning, på oppdrag fra departementet, har fastsatt ny forskrift for tilskudd til forbyggende og konfliktdempende tiltak i rovviltforvaltningen gjeldende fra 1. januar 2013.

Komiteen viser til at Riksrevisjonen er kritisk til at Miljøverndepartementet ikke har fulgt opp fastsatte forutsetninger for Kulturminnefondets tilskuddsforvaltning på en tilstrekkelig måte. Komiteen vil vise til at begrunnelsen for opprettelsen av Kulturminnefondet var behovet for å styrke arbeidet med å sikre verneverdige kulturminner og kulturmiljøer. Komiteen ser i likhet med Riksrevisjonen alvorlig på at tilskuddsmidler som er bundet opp i tilsagn, som følge av for dårlig oppfølging av Kulturminnefondet, kan ha bidratt til at prosjekter for sikring av verneverdige kulturminner eller kulturmiljøer ikke har blitt gjennomført som forutsatt. Komiteen merker seg at Kulturminnefondet har informert Miljøverndepartementet om at det i 2012 ville rydde opp i alle eldre, åpne tilsagn. Komiteen legger derfor til grunn at dette har blitt gjort.

Komiteen merker seg at sak om forvaltning av tilskuddsmidler vil bli fulgt opp i den løpende revisjonen.

16. Nærings- og handelsdepartementet

16.1 Sammendrag

16.1.1 Innledning

Samlet utgiftsbevilgning til Nærings- og handelsdepartementet i 2011 utgjorde 92 956 mill. kroner. Inntektsbevilgningen i 2011 utgjorde 66 091 mill. kroner. Nærings- og handelsdepartementet har ansvaret for 10 virksomheter, 23 selskaper og 1 særlovsselskap.

16.1.2 Riksrevisjonen uttaler

Riksrevisjonen har avgitt åtte avsluttende revisjonsbrev uten merknad, og to avsluttende revisjonsbrev med merknad til henholdsvis Garantiinstituttet for eksportkreditt og Norsk Romsenter.

16.1.2.1 NÆRINGS- OG HANDELSDEPARTEMENTETS STYRING, MÅLOPPNÅELSE OG RESULTATRAPPORTERING TIL STORTINGET

16.1.2.1.1 Altinn

Riksrevisjonen ser alvorlig på at svakhetene ved den eksisterende løsningen har medført forsinkelser i tjenesteproduksjonen, og dermed at realisering av gevinster har blitt skjøvet framover i tid. Riksrevisjonen anser det som svært alvorlig at det nå er skapt usikkerhet om Altinn-løsningen kan takle de volumene som særlig arbeids- og velferdsetaten har behov for, noe som var en viktig forutsetning for Altinn. Riksrevisjonen ser derfor med bekymring på om Altinn-løsningen vil oppfylle de mål og budsjett-rammer som lå til grunn for mandatet og Stortingets vedtak og forutsetninger for Altinn.

Etter Riksrevisjonens vurdering er det samtidig behov for å utvikle og styrke etatsstyringen i de aktuelle departementene, og koordineringen mellom disse for å samordne pågående ikt-prosjekter. Riksrevisjonen anser det som viktig å få flere virksomheter til å ta i bruk Altinn på en måte som reduserer skjemabelastningen og bidrar til størst mulig effekt for samfunnet. Riksrevisjonen anser det videre som nødvendig at Nærings- og handelsdepartementet så raskt som mulig sørger for at Altinn-løsningen blir robust nok til å ta imot både nye tjenesteeiere og nye tjenester.

Riksrevisjonen ser alvorlig på at det har vært en økning i antall uønskede hendelser, slik som driftsavbrudd og kritiske feilsituasjoner. I 2011 ble det registrert flest alvorlige feil knyttet til utvikling og drift av Altinn mot slutten av året. I tillegg oppsto det en ny alvorlig hendelse i forbindelse med utleggingen av selvangivelsen våren 2012. Etter Riksrevisjonens vurdering har departementets overordnede styring av utviklingen av Altinn-løsningen ikke vært god nok. Spesielt etter at den kritiske hendelsen oppsto ved

utsendelse av selvangivelsen i mars 2011, burde det blitt iverksatt tiltak for å unngå nye hendelser i 2012. Selv om det ifølge departementet har vært en tettere oppfølging av prosjektet gjennom vinteren 2012, burde departementet i en tidligere fase ha prioritert tettere oppfølging av utviklingen i Altinn.

Riksrevisjonen registrerer at departementet arbeider med å iverksette nye tiltak framover. Riksrevisjonen vil understreke behovet for konkrete og proaktive tiltak for å møte det risikobildet som Altinn har til enhver tid, og påpeker viktigheten av at departementet i sin framtidige etatsstyring angir målbare styringsparametre for å sikre at målene for Altinn blir nådd.

Riksrevisjonen ser videre alvorlig på at departementet ikke har initiert endringer i de overordnede beredkapsplanene for Altinn etter den kritiske hendelsen i 2011. Riksrevisjonen har merket seg at det nå arbeides med en full gjennomgang av planverket i løpet av 2012, men er likevel kritisk til at den planlagte beredkapsøvelsen i 2012 kun skal gjennomføres som en skrivebordsøvelse.

Riksrevisjonen er kritisk til at Nærings- og handelsdepartementet ikke har vært mer opptatt av å sikre kompetanseoverføring fra innleide konsulenter til Brønnøysundregistrenes egen organisasjon. Riksrevisjonen har merket seg at departementet nå har initiert en gjennomgang for å synliggjøre kompetansegapet, og samtidig har gitt Brønnøysundregistrene i oppdrag å styrke og tydeliggjøre Altinn i organisasjonen.

Riksrevisjonen konstaterer at Nærings- og handelsdepartementet heller ikke i 2011 har holdt løpende oversikt over totalkostnaden for Altinn fra satsingens oppstart. Riksrevisjonen ser alvorlig på at departementet ikke har etablert et rapporteringssystem for Brønnøysundregistrene og andre tjenesteiere som kan dokumentere at totalt forbrukte ressurser på Altinn-satsingen er innenfor de budsjettrammene som Stortinget har vedtatt. Riksrevisjonen registrerer at det nå skal legges opp til en årlig gjennomgang av alle kostnadene relatert til Altinn. Riksrevisjonen anser det kritikkverdig at Nærings- og handelsdepartementet fortsatt ikke har lagt fram en oppstilling over totalkostnaden for Altinn ved utgangen av 2011.

16.1.2.2 REGNSKAPER DER RIKSREVISJONEN HAR VESENTLIGE MERKNADER

16.1.2.2.1 *Garantiinstituttet for eksportkreditt (GIEK)*

Departementets styring

Riksrevisjonen anser det som kritikkverdig at Nærings- og handelsdepartementets oppfølging og styring av GIEK framstår som mangelfull. Revisjo-

nen for 2011 viser at styringsdialogen og myndighetsstrukturen for GIEK er utfordrende, likeså forståelsen av rammeverket som gjelder for GIEKs monopolbaserte tjenesteyting og virksomhetens administrasjon.

Riksrevisjonen merker seg departementets understreking av GIEKs delegerte myndighet, jf. statens økonomiregelverk og styrets ansvar i henhold til GIEKs vedtekter og hovedinstruks. Departementet har likevel et selvstendig ansvar for oppfølging og styring av forvaltningsbedriften GIEK. Riksrevisjonen understreker at GIEK er en del av forvaltningen, og at staten bærer et økonomisk og juridisk ansvar for virksomheten, der statsråden i Nærings- og handelsdepartementet er parlamentarisk og konstitusjonelt ansvarlig for alle sider ved virksomheten. Det omfatter blant annet både økonomisk styring og virksomhetens utførelse av tillagte oppgaver.

Riksrevisjonen merker seg at departementet framover vil vurdere risiki knyttet til GIEK, spesielt innenfor de områdene Riksrevisjonen har hatt merknader til, som håndtering av habilitetsspørsmål og bruk av informasjon, samt overholdelse av regelverk for offentlige anskaffelser. I forbindelse med risikovurderingene vil Nærings- og handelsdepartementet vurdere om det er behov for å iverksette nye tiltak. Dette vil Riksrevisjonen følge opp i den løpende revisjonen framover.

Habilitetsmessige forhold og bruk av informasjon

GIEK har en sentral markedsrolle, og informasjon fra garantisøkere inneholder ofte svært sensitiv finansiell informasjon. Riksrevisjonen finner det kritikkverdig at GIEK har mindre restriktive føringer for handel i finansielle instrumenter, og for å inneha eierandeler i selskaper som virksomheten har garantiansvar for, enn det andre statlige finansaktører har innenfor sine ansvarsområder. Riksrevisjonen ser alvorlig på at departementet ikke synes å se at dette kan få alvorlige konsekvenser for GIEKs tillit og omdømme, og at et strengere regelverk vil kunne redusere risikoen for misbruk av informasjon.

Riksrevisjonen er videre kritisk til at verken GIEK eller departementet anser det som et problem for styrets kollegiale saksbehandling og styringsdyktighet at det nesten uten unntak er ett eller flere styremedlemmer som er inhabile i de garantisaker som er til behandling. Dette innebærer at styremedlemmenes faglige kompetanse i mange saker ikke vil kunne anvendes i styrets saksbehandling, siden medlemmene ofte vurderes å være inhabile i de garantisakene de faktisk har størst kompetanse innenfor.

Riksrevisjonen ser positivt på at GIEK nå skal gå gjennom rutiner for dokumentasjon av de habilitetsvurderingene som gjøres i garantisaksbehandlingen. Riksrevisjonen merker seg også at GIEK skal gå

gjennom habilitetsrutinene og retningslinjene for handel i verdipapirer på nytt, og at departementet skal se til at GIEKs styre følger opp arbeidet med habilitetsvurderinger og mulig tiltak for i større grad å kunne hindre spredning av sensitiv informasjon internt og utad.

Internkontroll

Riksrevisjonen ser alvorlig på at GIEK innenfor flere områder har mangelfull styring over egen virksomhet. Særlig framstår kostnadskontrollen og budsjettstyringen som svak, herunder oppfølgingen av anskaffelser og konsulentbruk.

GIEK har siden 2009 hatt en omfattende økning i bruk av eksterne konsulenter og rådgivere. Riksrevisjonen vil peke på at økningen i kostnader til konsulenter ikke har vært tilstrekkelig budsjettert, og at dette de siste årene har gitt behov for ekstraveilgning i revidert nasjonalbudsjett. Dette viser mangelfull virksomhetsplanlegging. Riksrevisjonen merker seg GIEKs omfattende bruk av konsulenter blant annet til utførelse av administrative kjerneoppgaver. Riksrevisjonen er kritisk til at GIEK har gjort seg avhengig av eksterne konsulenter for å utføre sine oppgaver.

Riksrevisjonen konstaterer at Nærings- og handelsdepartementet har godkjent opprettelsen av et eget advokatkontor i GIEK etter å ha forelagt saken for Regjeringsadvokaten. Riksrevisjonen vil peke på at det er opplyst at dette ikke vil redusere bruken av ekstern advokatbistand.

Riksrevisjonen merker seg at GIEK har iverksatt flere tiltak for å forbedre internkontrollen, og at departementet i sin risikovurdering av virksomheten vil ha et spesielt fokus på internkontroll og etterlevelse.

Behandling av garantisak – Partsrederiet P/R Havskip III DA

Riksrevisjonen ser alvorlig på at GIEK gjennomførte en tapsbegrensningsløsning ved etableringen av partsrederiet P/R Havskip III DA. Riksrevisjonen merker seg at departementet er av den oppfatning at GIEK ved mislighold kan gjøre bruk av en partsrederiløsning. Riksrevisjonen understreker at dette virkemiddelet ikke er eksplisitt hjemlet i GIEKs vedtekter eller regelverk for virksomheten. Etter Riksrevisjonens oppfatning er aksjeerverv og låneytelser ikke virkemidler som er forenlig med en forvaltningsbedrift med formålet å være en nøytral og uavhengig garantistiller. GIEKs etablering av eierandel i og ytelse av lån til partsrederiet kan ha påvirket konkurransen i et marked som GIEK har stor eksponering i, og det kan ha brutt med markedets forutsetninger til GIEKs rolle. Riksrevisjonen er kritisk til at departementet ikke i større grad har vurdert GIEKs tilnær-

mede monopolistrolle og de begrensninger som ligger i formålet til GIEK.

Riksrevisjonen merker seg at Nærings- og handelsdepartementet ikke mener at partsrederisaken P/R Havskip III DA oppfyller vesentlighetskriteriet i bestemmelsene punkt 8.3.6 i statens økonomiregelverk, og at GIEK derfor ikke behøvde å forelegge saken for departementet. Riksrevisjonen vil peke på at GIEKs innleide internrevisor anbefalte GIEK å avklare forhold vedrørende etableringen av partsrederiløsningen med overordnet myndighet. Riksrevisjonen understreker at praktiseringen av regelverk og retningslinjer for GIEKs rapportering og foreleggelse av vesentlige saker framstår som utilstrekkelig for å ivareta departementets styringsansvar.

16.1.2.2.2 Norsk Romsenter

Riksrevisjonen ser alvorlig på at Nærings- og handelsdepartementet de siste årene har øremerket en stor andel midler fra en konkurransebasert tilskuddsordning, følgemiddelordningen, til Andøya Rakettskytefelt AS, der departementet eier 90 prosent av selskapet. Følgemiddeltilskuddet framstår som direkte statlig støtte til driften av selskapet. Riksrevisjonen er kritisk til at departementet ikke har vurdert markedsposisjonen til Andøya Rakettskytefelt AS, og dermed andre måter for kapitaloverføring til selskapet. Riksrevisjonen vil påpeke at bruk av tilskuddsmidler til subsidiering av driften av et statlig selskap kan være ulovlig statsstøtte i henhold til EØS-regelverket, og at øremerking av midler ikke er nevnt som en del av departementets notifisering av følgemiddelordningen til EFTAs overvåkingsorgan ESA. Revisjonen har i tillegg vist at det er svak etterlevelse av økonomiregelverket ved manglende oppdatering av retningslinjene for følgemiddelordningen. Riksrevisjonen merker seg at departementet mener øremerking av midler kan være uheldig sett i forhold til regelverket, og at det heretter vil bli vurdert andre løsninger.

Riksrevisjonen anser det som kritikkverdig at Norsk Romsenters årsregnskap for 2011 ikke er i samsvar med kravene til regnskapsføring. En vesentlig del av årets overskudd består av overskuddet på et stort løpende prosjekt der virksomhetens egeninnsats ikke er regnskapsført. I tillegg er inntekter og kostnader tilknyttet følgemiddelordningen feilaktig presentert i regnskapet. Riksrevisjonen merker seg at Nærings- og handelsdepartementet anser kategoriseringen av nevnte prosjekt som utydelig. Dette tydeliggjør behovet for å følge opp at Norsk Romsenter etablerer rutiner for prosjektkategorisering og korrekt regnskapsføring. Riksrevisjonen har merket seg at Norsk Romsenter skal følge statlige regnskapsstandarder fra 2012.

Riksrevisjonen merker seg at organiseringen av de statlige aktørene i romsektoren i Norge kan gi utfordringer med hensyn til å dokumentere at økonomiske transaksjoner og andre forhold ikke påvirkes av nære relasjoner eller strukturer som kan gi urettmessige fordeler for enkelte aktører. Riksrevisjonen er kritisk til at mange personer har flere ulike roller i de statlige virksomhetene, og at ansvar og oppgaver, herunder styringen og eierutøvelsen av selskapene Andøya Rakettskytefelt AS og Norsk Romsenter Eiendom AS, er delt mellom eier (departementet) og forvalteren av eierskapet i disse (Norsk Romsenter). Riksrevisjonen vil påpeke at det er viktig med grundige habilitetsvurderinger og avklarte roller og styringssystemer i statsforvaltningen.

16.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til Riksrevisjonens revisjon og kontroll av Nærings- og handelsdepartementet og dets underliggende virksomheter. Komiteen har merket seg at det er avgitt åtte avsluttende revisjonsbrev uten merknader og to revisjonsbrev med merknader til Norsk Romsenter og Garanti-instituttet for eksportkreditt (GIEK).

Komiteen viser til at den i brev av 31. januar 2013 til departementet stilte spørsmål om Altinn, GIEK og Norsk Romsenter. Statsråden svarte i brev av 11. februar 2013. Brevene følger som vedlegg til innstillingen.

Komiteen ser det som svært alvorlig at det de siste årene har vært en økning i antall uønskede hendelser i Altinn, slik som driftsavbrudd og kritiske feilsituasjoner. Det er også svært alvorlig at problemene med den eksisterende løsning har vanskeliggjort innføring av nye tjenester og skapt usikkerhet om Altinn kan takle de volumene som Nav har behov for i løsningen.

Ifølge departementets svarbrev til komiteen skal den nåværende Altinn-plattformen fases ut i løpet av sommeren 2013. Sammen med arbeidet med en ny selvangivelsesløsning som skal gjennomføres i løpet av første halvår 2013, forventer departementet at ny Altinn-løsning både skal være robust nok og ha kapasitet nok til å ta imot nye tjenester og tjenesteiere, herunder flere av Navs tjenester. Komiteen forventer at departementet følger opp og vurderer om det er behov for tiltak for å sikre at også den nåværende Altinn-løsningen har den driftssikkerhet som er nødvendig ved behandlingen av selvangivelsen våren 2013.

Komiteen viser til at GIEK innenfor flere områder har hatt mangelfull styring over egen virksomhet, blant annet kostnadskontroll og budsjettstyring.

Departementet opplyser i svarbrevet at de i møter med GIEK har tatt opp de påpekte merknader fra

Riksrevisjonen og diskutert nødvendige oppfølgings tiltak. Komiteen har merket seg at departementet i tildelingsbrevet for 2013 har bedt om at tiltakene prioriteres og at departementet vil følge opp dette arbeidet i den ordinære styringsdialogen med GIEK.

Komiteen viser til at Riksrevisjonen har stilt spørsmål ved om tilskudd fra følgemiddelordningen til Norsk Romsenter kan være ulovlig statsstøtte i henhold til EØS-regelverket.

Ifølge departementet kan øremerking av midler til AISSat-1 og Andøya rakettskytefelt forvares grunnet FoU- og tjenesteutviklingsaspektet ved prosjektene. For å fjerne eventuelle uklårheter er midlene overført til en ny post 74 Nasjonal infrastruktur og tekniske aktiviteter i Prop. 1 S (2012–2013) som i tillegg til å omfatte de nevnte aktiviteter også omfatter Norges deltakelse i EUs jordobservasjonsprogram Copernicus.

17. Olje- og energidepartementet

17.1 Sammendrag

17.1.1 Innledning

Samlet utgiftsbevilgning til Olje- og energidepartementet i 2011 utgjorde 27 001 mill. kroner. Inntektsbevilgningen i 2011 utgjorde 161 842 mill. kroner. Olje- og energidepartementet har ansvaret for tre virksomheter, tre fond og seks selskaper.

17.1.2 Riksrevisjonen uttaler

Riksrevisjonen har avgitt fire avsluttende revisjonsbrev uten merknad, og to avsluttende revisjonsbrev med merknad til Norges vassdrags- og energidirektorat og Konesjonsavgiftsfondet.

17.1.2.1 STYRING, MÅLOPPNÅELSE OG RESULTATRAPPORTERING TIL STORTINGET I FORHOLD TIL DET ÅRLIGE BUDSJETTET

17.1.2.1.1 Olje- og energidepartementets etatsstyring

Riksrevisjonen er kritisk til at Olje- og energidepartementet i liten grad har fastsatt målstruktur med tilhørende styringsparametre i styringen av underlagte etater. Riksrevisjonens kontroll viser at det er vanskelig å skille beskrivelse av mål fra tilstandsbeskrivelse, hovedutfordringer og strategier. Det er også vanskelig å skille mellom mål, oppgaver og aktiviteter. Riksrevisjonen vil peke på at mål- og resultatstyring er grunnleggende for hva virksomheten skal oppnå. Riksrevisjonen har merket seg at departementet arbeider med forbedringer av beskrivelsen i Prop. 1 S og tildelingsbrevene til etatene. Riksrevisjonen har videre merket seg at departementet vil forbedre målstrukturen for styring av etatenes

virksomhet, med blant annet bruk av styringsparametre og systematiske evalueringer, som et av virkemidlene for å gi helhetlig og balansert informasjon om virksomhetene og utviklingen av resultater og måloppnåelse over tid. Riksrevisjonen ser det slik at bruk av hensiktsmessige kvantitative og kvalitative styringsparametre i etatsstyringen kan bidra til å sikre at virksomhetens måloppnåelse kan følges opp på en best mulig måte.

17.1.2.2 REGNSKAPER DER RIKSREVISJONEN HAR VESENTLIGE MERKNADER

17.1.2.2.1 Norges vassdrags- og energidirektorat

Flomvarsling

Riksrevisjonen ser alvorlig på at NVE ikke kunne legge fram dokumentasjon for utvelgelsen av prioriterte flomvarslingsstasjoner og hvilke faglige kriterier flomvarslingsstasjonene er valgt ut fra. Videre ser Riksrevisjonen alvorlig på at det ikke har vært rutiner på overordnet nivå for å følge opp at den årlige stasjonskontrollen er gjennomført, og at eventuelle avvik er rettet opp. Riksrevisjonen legger til grunn at en tilfredsstillende operativ flomvarslings-tjeneste er viktig blant annet for å kunne ha nødvendig beredskap som kan redusere konsekvensene av flommer forårsaket av klimaendringer med store lokale nedbørmengder. Riksrevisjonen har merket seg at NVE har innført en ny praksis for å behandle og vedta endringer for valg av prioriterte flomvarslingsstasjoner, og at NVE har presisert og dokumentert de nye rutinene for oppfølging av nettet av flomvarslingsstasjoner på overordnet nivå. Det omfatter blant annet å følge opp at stasjonskontrollen blir gjennomført. Riksrevisjonen har videre merket seg at departementet forutsetter at de nye rutinene vil bedre NVEs internkontroll for flomvarsling og tilfredsstillende økte krav til en operativ varslings-tjeneste.

Anleggsvirksomhet

Riksrevisjonen ser alvorlig på at NVEs interne styringsdokumenter ikke er tilpasset anleggsvirksomheten. Riksrevisjonen viser til at anleggsvirksomheten er en del av NVEs beredskapsorganisasjon, og forutsetter at det utarbeides interne styringsdokumenter for å sikre tilfredsstillende internkontroll, og at det blir etablert beredskapsrutiner og tiltak. Riksrevisjonen har merket seg at departementet vil følge opp i styringsdialogen at de interne styringsdokumentene er tilpasset anleggsvirksomheten.

17.1.2.2.2 Konesjonsavgiftsfondet

Riksrevisjonen kan ikke bekrefte Konesjonsavgiftsfondets regnskap for 2011.

Riksrevisjonen finner det kritikkverdig at NVEs interne kontroll for Konesjonsavgiftsfondet ikke er

tilpasset risiko og vesentlighet med tilhørende tiltak og kontrollaktiviteter. Riksrevisjonen viser til at det ikke er foretatt risiko- og vesentlighetsvurdering, at rutinedokumentene ikke beskriver alle aktivitetene for beregning og innkreving av konsesjonsavgifter, og at utførte kontroller ikke blir dokumentert og oppbevart. Videre ser Riksrevisjonen alvorlig på at det ikke finnes system- og brukerdokumentasjon som beskriver hvordan kravene i økonomibestemmelsene oppfylles, at det ikke føres logg i konsesjonsdatabasen (KDB) av endringer i faste data, og at det ikke finnes dokumentasjon for at beregningsprogrammet for konsesjonsavgifter er kvalitetssikret. Riksrevisjonen ser også alvorlig på at det ikke kan legges fram dokumentasjon for beregning av vannføring for en betydelig del av det utvalget som ble lagt til grunn for etterprøving av konsesjonsavgift, fordi saksmapper er overlevert Riksarkivet.

Riksrevisjonen har merket seg at NVE har satt i gang arbeid med å oppdatere rutinebeskrivelsene for Konesjonsavgiftsfondet og å utføre risiko- og vesentlighetsvurderinger med nødvendige tiltak og kontrollaktiviteter. Riksrevisjonen forutsetter at departementet følger opp NVEs tiltak i styringsdialogen med sikte på at risikofaktorene skal bringes til et akseptabelt nivå.

17.1.2.3 OPPFØLGING AV TIDLIGERE RAPPORTERTE FORHOLD

Av tidligere rapporterte forhold er følgende saker avsluttet:

- mål- og resultatstyring for CO₂-håndtering
- Olje- og energidepartementets tilskuddsforvaltning

Følgende sak vil bli fulgt opp i den løpende revisjonen:

- Norges vassdrags- og energidirektorats tilsynsvirksomhet

17.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til at Riksrevisjonens har avgitt fire avsluttende revisjonsbrev uten merknad, og to avsluttende revisjonsbrev med merknad til Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) og Konesjonsavgiftsfondet.

Komiteen viser til at Riksrevisjonen er kritisk til hvordan Olje- og energidepartementet i liten grad har fastsatt målstruktur med tilhørende styringsparametre i styringen av underlagte etater. Komiteen merker seg at Riksrevisjonens kontroll viser at det er vanskelig å skille beskrivelse av mål fra tilstandsbeskrivelse, hovedutfordringer og strategier. I likhet med Riksrevisjonen ser komiteen at bruk av hen-

siktsmessige styringsparametre i etatsstyringen kan bidra til å sikre at virksomhetens måloppnåelse kan følges opp på en best mulig måte.

Komiteen ser i likhet med Riksrevisjonen alvorlig på at NVE ikke kunne legge fram dokumentasjon for utvelgelse av prioriterte flomvarslingsstasjoner og hvilke faglige kriterier disse er valgt ut fra. Komiteen ser videre alvorlig på at det ikke har vært rutiner på overordnet nivå for å følge opp at den årlige stasjonskontrollen er gjennomført, og at eventuelle avvik er rettet opp. Komiteen har merket seg at NVE har innført ny praksis for å behandle og vedta endringer for valg av prioriterte flomvarslingsstasjoner, og forutsetter at departementet følger opp dette og arbeidet med tilpassingen av interne styringsdokumenter.

Komiteen har merket seg at Riksrevisjonen ikke kan bekrefte Konesjonsavgiftsfondets regnskap for 2011. Komiteen finner i likhet med Riksrevisjonen at dette er kritikkverdig, og viser til at NVEs interne kontroll for Konesjonsavgiftsfondet ikke er tilpasset risiko og vesentlighet med tilhørende tiltak og kontrollaktiviteter. Komiteen ser alvorlig på at det ikke er foretatt risiko- og vesentlighetsvurdering, at rutinedokumentene ikke beskriver alle aktivitetene for beregning og innkreving av konesjonsavgifter, og at utførte kontroller ikke blir dokumentert og bevart. Det finnes heller ikke system- og brukerdokumentasjon som beskriver hvordan kravene i økonomibestemmelsene oppfylles.

Komiteen har merket seg at NVE har satt i gang arbeid med å oppdatere rutinebeskrivelsene for Konesjonsavgiftsfondet og å utføre risiko- og vesentlighetsvurderinger med nødvendige tiltak og kontrollaktiviteter. Komiteen forutsetter at departementet sikrer tilfredsstillende oppfølging av NVEs arbeid med sikte på at risikofaktorene skal bringes på et akseptabelt nivå.

18. Samferdselsdepartementet

18.1 Sammendrag

18.1.1 Innledning

Samlet utgiftsbevilgning til Samferdselsdepartementet i 2011 utgjorde 31 218 mill. kroner. Inntektsbevilgningen i 2011 utgjorde 3 590 mill. kroner. Samferdselsdepartementet har ansvaret for seks virksomheter og seks selskaper.

18.1.2 Riksrevisjonen uttaler

Riksrevisjonen har avgitt fem avsluttende revisjonsbrev uten merknad, og ett avsluttende revisjonsbrev med merknad til Jernbaneverket.

18.1.2.1 STYRING, MÅLOPPNÅELSE OG RESULTATRAPPORTERING TIL STORTINGET I FORHOLD TIL DET ÅRLIGE BUDSJETTET

18.1.2.1.1 Tilskudd til rassikring på fylkesveger

Riksrevisjonen finner det kritikkverdig at det i 2011 kun er brukt 53 prosent av bevilgningen til rassikring av fylkesveger på kap. 1320 post 62, og at 361,5 mill. kroner av bevilgningen står ubrukt. Riksrevisjonen konstaterer at det også var et mindreforbruk i 2010, og at akkumulert beløp som overføres til 2012 har økt med 122,5 mill. kroner.

Riksrevisjonen har merket seg at Samferdselsdepartementet har skissert nye retningslinjer for Statens vegvesens bruk og rapportering av midler til rassikring på fylkesveger, og at det vil være anledning til å omdisponere midler mellom vegstrekninger internt i fylket og mellom fylker. Riksrevisjonen har også merket seg at departementet vil vurdere ytterligere tiltak på grunnlag av rapporter og regnskapet for 2012.

Riksrevisjonen forutsetter at Samferdselsdepartementet følger opp saken gjennom styringsdialogen med Statens vegvesen.

18.1.2.1.2 Tilskudd til miljøvennlig transport

Riksrevisjonen er kritisk til at det i 2011 bare ble brukt 45,5 mill. kroner av en bevilgning på 143,6 mill. kroner, på kap. 1320 post 62 Tilskudd til miljøvennlig transport, Transnovaprojektet. Riksrevisjonen registrerer at akkumulert beløp som overføres til 2012, er 98,1 mill. kroner. Riksrevisjonen viser til bevilgningsreglementets § 3 om blant annet realistisk budsjettering.

Riksrevisjonen har merket seg at Transnova, som administrerer ordningen, har iverksatt tiltak for å redusere etterslepet i utbetalingene. Riksrevisjonen har også merket seg at departementet vil stille krav til intensjonsavtaler med samarbeidsparter og detaljerte finansieringsplaner ved innsending av søknad, og at tidspunkt for utbetaling vil bli flyttet for å sikre at flere utbetalinger kommer med i regnskapet for gjeldende år.

18.1.2.2 REGNSKAPER DER RIKSREVISJONEN HAR VESENTLIGE MERKNADER

18.1.2.2.1 Jernbaneverket

Anskaffelser

Riksrevisjonen finner det kritikkverdig at Jernbaneverket for 2011 ikke hadde oversikt over sine innkjøpsavtaler, at det var vanskelig å finne dokumentasjon for at anskaffelsesregelverket ble fulgt og hvilke kontrollrutiner som eksisterte.

Riksrevisjonen konstaterer at Jernbaneverket har satt i gang arbeid med å samle alle rammeavtaler og

gjøre disse tilgjengelige på eget intranett. Videre har Riksrevisjonen merket seg at Jernbaneverket har startet arbeidet med å kvalitetssikre at alle anskaffelser som er foretatt av eller med bistand av etatens forsyningsenhet, er korrekt registrert i kontraktsregisteret, og at et elektronisk konkurransegjennomføringsverktøy for anskaffelser over 500 000 kroner vil bli implementert høsten 2012.

Kjøp over terskelverdier

Riksrevisjonen ser alvorlig på at etterlevelse av kravene til kunngjøring i EØS-regelverket ikke kunne dokumenteres på revisjonstidspunktet for 11 av 18 anskaffelser. Disse hadde en samlet kostnad på over tre mrd. kroner. Ved revisjonen ble det heller ikke lagt fram dokumentasjon for gyldig unntak fra EØS-regelverkets krav. Videre er Riksrevisjonen kritisk til at det manglet gyldig skatteattest for 9 og HMS-erklæring for 7 av de 18 kontrollerte anskaffelsene.

Anskaffelser uten dokumentasjon

Riksrevisjonen vil peke på at det i regnskapet var mangler ved referanse og sporbarhet til underliggende dokumentasjon i form av kontrakt eller avtale slik anskaffelsesregelverket forutsetter. Manglende sporbarhet svekker muligheten for en effektiv intern kontroll med at kostnadsføring og utbetaling er i samsvar med underliggende forpliktelse eller vilkår. Den manglende sporbarhet svekker også muligheten for ekstern kontroll og revisjon. Riksrevisjonen mener det er alvorlig at Jernbaneverkets praksis ved kontering av bilag har ført til manglende henvisning til underliggende dokumentasjon, svekket sporbarhet og internkontroll knyttet til ca. 1,11 mrd. kroner kostnadsført i regnskapet for 2011.

Dokumentasjon for listeføring av materiell

Riksrevisjonen ser alvorlig på at Jernbaneverket ikke har tilfredsstillende oversikt over lett omsettelig ikt-utstyr. Riksrevisjonen vil peke på at Jernbaneverket bare kan dokumentere listeføring av ikt-utstyr for ca. 40 mill. kroner av en total anskaffelse i 2011 på 73 mill. kroner.

Riksrevisjonen har merket seg at Jernbaneverket nå gjennomgår sin forvaltning av lett omsettelig ikt-utstyr, og at nye rutiner forventes implementert i løpet av 2012.

Avsluttende kommentar om anskaffelser

Riksrevisjonen vil peke på at mangler ved etterlevelse av krav til nødvendig dokumentasjon og sporbarhet svekker administrasjonens mulighet til å gjennomføre god internkontroll i samsvar med økonomi- og anskaffelsesregelverket. Riksrevisjonen forutset-

ter at dokumentasjonen kvalitetssikres fortløpende, og at den kan gjøres tilgjengelig ved gjennomføringen av revisjonen, og ikke først etter at revisjonen i praksis må være avsluttet. Riksrevisjonen legger til grunn at Samferdselsdepartementet gjennom styringsdialogen følger opp Jernbaneverkets arbeid med å legge til rette for god internkontroll, blant annet med at regelverket for anskaffelser følges.

18.1.2.2.2 Regnskapsmessige mangler

Riksrevisjonen kan ikke bekrefte Jernbaneverkets regnskap for 2011.

Hull i bilagsrekkefølgen

Riksrevisjonen finner det kritikkverdig at det på revisjonstidspunktet manglet forklaring på hull i bilagsrekkefølgen i Jernbaneverkets regnskap for 2011. Den manglende fullstendigheten i regnskapet representerer en andel på ca. 40 prosent av totalt antall bilagsnummer. Dette innebærer at Riksrevisjonen ikke kan bekrefte fullstendigheten i Jernbaneverkets regnskap. Riksrevisjonen vil peke på at usikkerhet rundt en relativt stor andel av data i regnskapssystemet gjør sporbarhet vanskelig. Det skaper dermed også usikkerhet om underliggende transaksjoner i Jernbaneverkets regnskap er uten vesentlige feil og mangler.

Forsystemer mot regnskapssystem

Riksrevisjonen ser alvorlig på at det foreligger betydelige svakheter i den interne kontrollen og at det mangler avstemminger mellom forsystemer/hjelpesystemer og regnskapssystemet i Jernbaneverket. Mangler ved avstemmingene gjør at Riksrevisjonen ikke kan bekrefte en fullstendig overføring av data fra forsystemene til regnskapssystemet for driftskritisk materiell, lager av skinnegående anleggsmaskiner og lønnsdata. Riksrevisjonen vil peke på at også manglende avstemminger skaper usikkerhet om Jernbaneverkets regnskap for 2011 er fullstendig, og om virksomhetens verdier er forvaltet på en tilfredsstillende måte.

Riksrevisjonen har merket seg at Samferdselsdepartementet viser til at Jernbaneverkets arbeid med endret økonomimodell vil bidra til etterlevelse av økonomibestemmelsene med mer effektive avstemmingsprosedyrer.

Konvertering fra virksomhets- til kontantregnskapet

Riksrevisjonen ser alvorlig på at Jernbaneverkets regnskap mangler avstemminger og forklaringer til konti mellom kontant- og virksomhetsregnskapet. Riksrevisjonen peker på at dette skaper usikkerhet om Jernbaneverkets kontantregnskap for 2011. Riksrevisjonen mener at svakhetene og manglene ved

konverteringen fra virksomhets- til kontantregnskapet ikke tilfredsstilte kravene til internkontroll i økonomireglementet. Riksrevisjonen har merket seg at Samferdselsdepartementet viser til at Jernbaneverket nå legger opp til å gjennomføre tertialvise avstemminger.

Avstemming av balansekontoaer

Riksrevisjonen finner det kritikkverdig at avstemming av balansekontoaer for 2011 ikke var gjennomført før innrapporteringen til statsregnskapet. Riksrevisjonen vil presisere at det er viktig at alle balansekonti er avstemt og dokumentert i samsvar med bestemmelsene i økonomireglementet, for å sikre at data under samferdselsområdet ikke inneholder feil.

Riksrevisjonen har merket seg at Samferdselsdepartementet viser til at Jernbaneverket har iverksatt tiltak for å bedre dokumentasjonen av gjennomførte avstemminger.

Avsluttende kommentar om regnskap

Revisjon av Jernbaneverkets regnskap for 2011 har avdekket flere alvorlige forhold. Riksrevisjonen har i ettertid mottatt en del dokumentasjon på de forholdene som er tatt opp. Dette bekrefter at Jernbaneverket gjennom året har hatt manglende sporbarhet og manglende forutsetninger for en effektiv internkontroll i henhold til økonomiregelverket. Flere av de forholdene som er tatt opp for 2011, ble også tatt opp for 2010.

Riksrevisjonen har merket seg at Samferdselsdepartementet legger til grunn at gjennomførte og planlagte tiltak vil gi en bedre innretning og dokumentasjon av Jernbaneverkets regnskap. Riksrevisjonen forutsetter at Samferdselsdepartementet følger opp de påpekte forholdene i styringsdialogen med Jernbaneverket.

18.1.2.3 OPPFØLGING AV TIDLIGERE RAPPORTERTE FORHOLD

Av tidligere rapporterte forhold er følgende saker avsluttet:

- kostnadsøkninger og konkurransesituasjonen ved fornyelse av driftskontrakter
- kostnadsoverskridelser og forsinkelser i prosjekter
- depositum i partnerskapet ERESS
- vedlikehold av jernbanebruer

Av tidligere rapporterte forhold vil følgende saker bli fulgt opp i den løpende revisjon:

- tilskudd til tilgjengelighetstiltak
- byggherrens oppfølging av entreprenørene

- styring av drifts- og vedlikeholdsområdet
- utarbeiding og arkivering av dokumentasjon
- konsulenter

18.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til Riksrevisjonens revisjon og kontroll av Samferdselsdepartementet og dets underliggende virksomheter. Komiteen har merket seg at det er avgitt fem avsluttende revisjonsbrev uten merknad og ett med merknad til Jernbaneverket.

Komiteen viser til at den i brev av 31. januar 2013 til departementet stilte spørsmål om Jernbaneverkets regnskap. Statsråden svarte i brev av 13. februar 2013. Brevet følger som vedlegg til innstillingen.

Komiteen har merket seg at halvparten av bevilgningene til rassikring av fylkesveiene står ubrukt. Det var også et underforbruk i 2010. Komiteen har merket seg at det i 2012 ble satt i verk nye retningslinjer for bruk av midler til rassikring på fylkesveger. Komiteen forutsetter at departementet ut fra regnskapet for 2012 vurderer om det er behov for ytterligere tiltak for å forbedre dette.

Komiteen finner det kritikkverdig at Jernbaneverkets regnskap for 2011 har så store mangler at Riksrevisjonen ikke kan bekrefte regnskapet. Blant annet skyldes dette hull i bilagsrekken, manglende avstemminger mellom for-/hjelpesystemer og regnskapssystemet, avstemming av balansekontoaer og konvertering fra virksomhets- til kontantprinsippet.

Departementet har i svarbrevet til komiteen opplyst at Jernbaneverket fra 1. januar 2013 har iverksatt en ny regnskapsløsning basert på en felles økonomimodell for hele virksomheten med én teknisk løsning og ikke fem modeller som ble benyttet tidligere. Denne løsningen vil ifølge departementet gi bedre kvalitet og forenkle de interne transaksjonsprosessene i Jernbaneverket. Departementet forventer at overgangen til ny økonomimodell fra 1. januar 2013 og øvrige aktiviteter for bedre regnskaps- og økonomiprosesser vil bidra til en vesentlig bedre regnskapskvalitet i Jernbaneverket. Departementet vil i styringsdialogen med Jernbaneverket også følge opp og påse at de nødvendige tiltak iverksettes for å lukke de avvik Riksrevisjonen har påpekt.

Komiteen har merket seg at det er iverksatt tiltak og at departementet vil følge opp disse, slik at de påpekte feil og mangler blir brakt i orden.

Komiteen mener videre det er kritikkverdig at Jernbaneverket ikke har hatt oversikt over sine innkjøpsavtaler, og at det har vært vanskelig å finne dokumentasjon for at anskaffelsesregelverket er fulgt og for hvilke kontrollrutiner som eksisterte.

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig

Folkeparti og Venstre ser svært alvorlig på dette og ber departementet umiddelbart rydde opp i disse forholdene.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet har merket seg at Jernbaneverket har satt i verk tiltak og forutsetter at departementet følger opp disse forholdene.

19. Utenriksdepartementet

19.1 Sammendrag

19.1.1 Innledning

Samlet utgiftsbevilgning til Utenriksdepartementet i 2011 utgjorde 34 289 mill. kroner. Inntektsbevilgningen i 2011 utgjorde 84 mill. kroner. Utenriksdepartementet har ansvaret for to virksomheter og ett særlovsselskap.

19.1.2 Riksrevisjonen uttaler

Riksrevisjonen har avgitt to revisjonsbrev uten merknad.

19.1.2.1 UTENRIKSDEPARTEMENTETS STYRING, MÅLOPPNÅELSE OG RESULTATRAPPORTERING TIL STORTINGET

19.1.2.1.1 Bistand til Zambia

Riksrevisjonen anser det som kritikkverdig at risikovurderinger og risikodempende tiltak mot korrupsjon og misligheter i prosjektene i liten grad ble vurdert før avtaleinngåelse. Et gjennomgående trekk i program- og beslutningsdokumenter var at det fokuseres på eksterne risikomomenter i stedet for å identifisere interne svakheter. Vurderinger av mottakers interne kontrollrutiner, finansiell styring og evne til å forvalte tildelte midler var i liten grad dokumentert.

Riksrevisjonen merker seg at departementet har gjort endringer i maler og retningslinjer for forberedelsesfasen av tilskuddsforvaltningen. Videre registrerer Riksrevisjonen at det i nyere beslutningsdokumenter blir foretatt vurdering av internrisiko hos mottaker, og at departementet arbeider med videre utvikling av metode for risikostyring i tilskuddsforvaltningen.

Riksrevisjonen er kritisk til at departementet ikke har sikret tilstrekkelig innsyn i mottakerlandets finansiering og oppfyllelse av avtaleforpliktelser i UNDP-prosjektet General Support Programme. Riksrevisjonen registrerer at UNDP ikke har plikt til å rapportere om mottakers bidrag til programmet, og finner det uheldig at avtalefestede krav ikke framgår i finansiell rapportering.

Riksrevisjonen har påvist svakheter og utfordringer ved ambassadens samarbeid med UNDP. Riksrevisjonen finner det kritikkverdig at departementet har en rammeavtale som er mangelfull når det gjelder rapportering og revisjonskrav. Riksrevisjonen registrerer at departementet planlegger å reforhandle gjeldende rammeavtale med UNDP og andre FN-organisasjoner for å foreta oppdateringer i tråd med nåværende krav og forventninger.

19.1.2.2 OPPFØLGING AV TIDLIGERE RAPPORTERTE FORHOLD

Av tidligere rapporterte forhold er følgende saker avsluttet:

- bistand til Afghanistan
- Den globale vaksinealliansen
- tilskudd til ikke-norske frivillige organisasjoner

19.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til Riksrevisjonens revisjon og kontroll av Utenriksdepartementet og dets underliggende virksomheter. Komiteen viser videre til at Riksrevisjonen i 2011 har revidert ni utenriksstasjoner og at det ikke ble avdekket vesentlige feil eller mangler i noen av stasjonsregnskapene.

Komiteen er tilfreds med at Riksrevisjonen ikke har avgitt avsluttende revisjonsbrev med merknad i 2011.

Komiteen viser også til at den i brev av 31. januar 2013 til utviklingsministeren stilte spørsmål om reforhandling av rammeavtalen med FNs utviklingsprogram, UNDP. Statsråden svarte i brev av 11. februar 2013. Brevet følger som vedlegg til innstillingen.

Komiteen viser til at oppdaterte og godkjente tall fra OECD-DAC gir en norsk bistandsandel på 0,96 pst av BNI for 2011. Den totale norske bistanden var i 2011 på om lag 26,7 milliarder kroner.

Komiteen mener det er viktig at de ressursene som brukes til administrasjon, forvaltning, rapportering og revisjon av den norske utviklingshjelpen holdes på et nivå som muliggjør at bistanden blir strategisk og målrettet, at den kommer fram dit den skal og at korrupsjon og misligheter reduseres.

Oppfølging av tidligere rapporterte forhold

Komiteen viser til Innst. 211 S (2011–2012), jf. Dokument 1 (2011–2012) Riksrevisjonens rapport om den årlige revisjon og kontroll for budsjettåret 2010, der det ble rapportert om mangler og svakheter ved bistanden til Afghanistan, Den globale vaksinealliansen (GAVI) og tilskudd til ikke-norske frivillige organisasjoner, og merker seg at disse sakene nå er avsluttet. Komiteen mener dette er positivt.

Bistand til Zambia

Komiteen har merket seg at Riksrevisjonen har merknader til forvaltningen av bistanden til Zambia. Riksrevisjonen har konstatert manglende risikovurderinger og mangelfullt iverksatte tiltak når det gjelder forebygging av korrupsjon og misligheter i prosjektene. Komiteen er klar over de problemene som eksisterer med hensyn til korrupsjon og økonomiske misligheter i Zambia. Komiteen vil vektlegge at nulltoleranse for korrupsjon må være retningsgivende for all norsk utviklingsbistand.

Komiteen viser videre til at Riksrevisjonen stiller spørsmål ved hvilke tiltak Utenriksdepartementet vil iverksette for å sikre tilfredsstillende forvaltning før avtaleinngåelse. Komiteen vil peke på at god resultatoppgåelse er avhengig av klare mål og adekvat styring og forvaltning.

Norge har støttet viltforvaltningen i Zambia de siste 20 årene, og har siden 2004 gitt støtte til programmet «Support to the rehabilitation and development of Kafue National Park». Komiteen viser til at Riksrevisjonen stiller spørsmål ved om Utenriksdepartementet har iverksatt tilstrekkelige tiltak for å sikre at investerte midler og parkens overlevelses- evne etter utfasing av giverstøtte, er ivarettatt.

Komiteen viser videre til at Riksrevisjonen har påvist svakheter og utfordringer ved ambassaden i Lusakas samarbeid med UNDP når det gjelder avtalekrav, møtepunkter, rapportering og tilgang til revisjonsrapporter. Videre påpeker Riksrevisjonen at rammeavtalen med FN-organisasjonen framstår som upresis og mindre bindende, spesielt når det gjelder rapporterings- og revisjonskrav, enn hva som er standardkrav generelt i bilaterale avtaler. Komiteen finner det positivt at Utenriksdepartementet planlegger å reforhandle gjeldende rammeavtale med UNDP, så vel som rammeavtalene med andre FN-organisasjoner, for å foreta nødvendige oppdateringer i tråd med nåværende krav og forventninger.

20. Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og rå Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 1 (2012–2013) – Riksrevisjonens rapport om den årlige revisjon og kontroll for budsjettåret 2011 – vedlegges protokollen.

Oslo, i kontroll- og konstitusjonskomiteen, den 12. mars 2013

Anders Anundsen

leder og ordf. for
Statsministerens kontor, Kunnskapsdepartementet
og Nærings- og handelsdepartementet

Geir Jørgen Bekkevold

ordf. for Justis- og beredskapsdepartementet

Jette F. Christensen

ordf. for Fiskeri- og kystdepartementet
og Helse- og omsorgsdepartementet

Per Kristian Foss

ordf. for Landbruks- og matdepartementet
og Olje- og energidepartementet

Trine Skei Grande

ordf. for Kulturdepartementet

Ulf Erik Knudsen

ordf. for Barne-, likestillings- og
inkluderingsdepartementet og Fornyings-,
administrasjons- og kirke departementet

Martin Kolberg

ordf. for Finansdepartementet og
Kommunal- og regionaldepartementet

Per Olaf Lundteigen

ordf. for Forsvarsdepartementet og
Miljøverndepartementet

Marit Nybakk

ordf. for Arbeidsdepartementet og
Utenriksdepartementet, utviklingssaker

Øyvind Vaksdal

ordf. for Samferdselsdepartementet og
Utenriksdepartementet, utenrikssaker

Vedlegg 1

Brev fra Arbeidsdepartementet v/statsråden til kontroll- og konstitusjonskomiteen, datert 11. februar 2013

Spørsmål fra Kontroll- og konstitusjonskomiteen vedrørende Dokument 1 (2012-2013)

Jeg viser til brev fra Kontroll- og konstitusjonskomiteen av 31. januar.

Kontroll- og konstitusjonskomiteen ber om en begrunnelse for hvorfor mål for akseptable feilandeler for sykepenger, arbeidsavklaringspenger og foreldrepenger ikke er kommet på plass tidligere.

I min styring av Arbeids- og velferdsetaten har jeg stor oppmerksomhet rettet mot god kvalitet på forvaltningen av ytelser. Dette har vært tydelig beskrevet i de styringssignalene som er gitt, og Arbeids- og velferdsetaten har lagt stor vekt på arbeidet med intern kontroll og kvalitetsutvikling av saksbehandlingen i ytelsesforvaltningen.

Nøkkelkontroller, som er blitt en integrert del av saksbehandlingen, er innført og etterlevs i stor grad. Etaten arbeider videre med utvikling av kvalitetssystemet som skal gi gode saksbehandlingsprosesser, være brukerorientert og føre til kontinuerlig forbedring der det avdekkes kvalitetssvikt. Arbeids- og velferdsetaten har utviklet saksbehandlingsstandarder for de fleste ytelsesområder, blant annet sykepenger, arbeidsavklaringspenger og foreldrepenger. Saksbehandlingsstandardene skal forenkle arbeidet med saksbehandling og sikre mer enhetlig praksis. Som en del av kvalitetssystemet skal det også utvikles et godt system for kvalitetsmålinger, som skal gi sikre funn om feilandeler i saksbehandlingen og hvilke beløpsmessige konsekvenser de formelle saksbehandlingsfeilene fører til.

Til dette formålet kreves det bl.a. god kvalitet i datagrunnlaget for måling av ulike typer feilandeler. Om målingene skal gi signifikante resultater og gi et

riktig bilde av kvaliteten, må også saksbehandlingsstandardene være godt innarbeidet i etaten. For å unngå for stor usikkerhet må utvalget av stikkprøver være av en relativt omfattende størrelse. Samlet sett er dette viktige forutsetninger som må være oppfylt før man eventuelt kan fastsette akseptable feilandeler. Her vil jeg vise til mitt brev som er innarbeidet i Dokument 1 (2012-2013) Arbeidsdepartementet.

For å sette mål for akseptable feilandeler må det være avklart hva det skal være mål for, og hvordan det skal måles. Feil kan forekomme både som resultat av feil i selve utbetalingen og feil ved ulike sider av saksbehandlingen. Risikoen for feil er også ulik for ulike ytelser og på ulike stadier i saksbehandlingen. Videre vil ulike feil kunne ha ulike konsekvenser. Feil på løpende ytelser vil for eksempel få større konsekvenser enn feil på engangsytelser. Riksrevisjonen skiller bl.a. mellom konsekvenser for brukerne og konsekvenser for regnskapet.

Arbeids- og velferdsdirektoratet har utarbeidet en metodikk for utforming av løpende stikkprøvemålinger i ytelsesforvaltningen. Dette er et system som gradvis implementeres for flere ytelser etter hvert som man høster erfaring med både kvalitet, nøyaktighet og signifikans i målingene.

Alt i alt vil jeg fremheve at arbeidet med konkrete mål for akseptable feilandeler for ytelser er krevende. Erfaringer fra tester har så langt bl.a. vist at det ikke har vært tilstrekkelig godt metodisk grunnlag for å operere med mål for akseptable feilandeler av god nok kvalitet. Det vil fortsatt kunne ta noe tid før kvaliteten på slike målinger vurderes som tilstrekkelig god.

Vedlegg 2**Brev fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet v/statsråden til kontroll- og konstitusjonskomiteen, datert 11. februar 2013****Riksrevisjonens rapport om den årlige revisjon og kontroll for budsjettåret 2011 - Dokument 1 (2012–2013)**

Jeg viser til brev fra Kontroll- og konstitusjonskomiteen av 31. januar, der komiteen ber om svar på to spørsmål knyttet til komiteens behandling av Riksrevisjonens Dokument 1 (2012-2013) for budsjettåret 2011.

Nedenfor følger mitt svar på komiteens spørsmål:

1. Foreldrepenger

Riksrevisjonens kontroll har avdekket et uakseptabelt høyt nivå av feil i utbetalinger av foreldrepenger. Departementet har derfor satt i gang et arbeid med forbedring og forenkling på dette området. Hva er resultatet av dette arbeidet?

Det regelverket som er vedtatt av Stortinget er tildels komplisert og detaljert.

Som komiteen viser til, har departementet satt i gang et arbeid med forbedring og forenkling av foreldrepengeordningen. Departementet sendte 20. desember 2012 på høring forslag til endringer i folketrykkløvens bestemmelser om foreldrepenger. Formålet er å få en enklere og bedre ordning som støtter opp om målet om en jevnere fordeling av foreldrepengeperioden mellom mor og far og som ivaretar hensynet til fleksibilitet for foreldrene.

Høringsfristen utløp 1. februar i år og departementet arbeider nå med oppfølging av høringen. Det er for tidlig å si når eventuelle lovendingsforslag kan fremmes for Stortinget.

Arbeids- og velferdsetaten arbeider målrettet for å bedre kapasiteten og kvaliteten i ytelsesforvaltningen. Det arbeides med et bredt knippe av tiltak. Av gjennomførte tiltak i den senere tid, kan det nevnes at det er utarbeidet saksbehandlingsstandarder bl.a. på foreldrepengeområdet. Fra 2012 er disse standardene tatt i bruk ved alle enheter som behandler foreldrepengesaker. Innføring av saksbehandlingsstandarder er en del av arbeidet med kvalitetssystemet i NAV og har som et hovedsiktemål å redusere antall feil i saksbehandlingen.

2. Bufetat

Bufetat har fått revisjonsbrev med merknader for flere forhold. Departementet har i sitt svar til Riksrevisjonen opplyst at dette vil bli tatt opp i styringsdialogen med etaten og at de vil vurdere behov for end-

ringer i retningslinjer og embetsoppdrag. Hvordan er dette fulgt opp konkret?

I tildelingsbrevet til Bufdir for 2012 fremkommer det at der hvor Riksrevisjonen har tatt opp konkrete forhold, skal Bufdir iverksette nødvendige tiltak, slik at de forhold som påpekes blir rettet opp. Departementet skal i etatsstyringsmøtene orienteres om hvordan merknader fra Riksrevisjonen er fulgt opp. Dette er gjort i flere etatsstyringsmøter.

Når det gjelder merknaden i pkt. 2.1.2 om system for administrasjon av turnus og beregning av arbeidstimer i barneverninstitusjoner (TTA), viser jeg til departementets brev til Riksrevisjonen av 17. august 2012. I brevet vises det til en rekke oppfølgingstiltak Bufdir skulle gjennomføre i 2012. Saken ble tatt opp på etatsstyringsmøtet i oktober. Bufdir fikk deretter utsatt frist for rapportering av status for tiltakene til årsrapporten for 2012. Departementet vil, etter at årsrapporten er mottatt, vurdere om det er behov for ytterligere oppfølging av de forhold Riksrevisjonen hadde merknader til.

Vedrørende merknaden i pkt. 2.1.3 om lav kapasitetsutnyttelse i Multifunksjonell behandling i institusjon og nærmiljø, viser jeg til ovennevnte brev fra departementet til Riksrevisjonen. Bufdir ble i tildelingsbrevet for 2012 gitt i oppdrag i årsrapporten å vurdere dimensjoneringen av kapasiteten i dette behandlingstilbudet. Departementet vil, i etterkant av at årsrapporten er mottatt, vurdere om det er behov for å foreta endringer i tilbudet.

Vedrørende merknaden i pkt. 3.3.2 om svakheter i forvaltningen av tilskudd til Norsk senter for studier av problematferd og innovativ praksis AS, viser jeg til departementets svar til Riksrevisjonen av 17. august 2012. Departementet har etter dette bedt om at Bufdir i løpet av februar orienterer departementet om utviklingen i denne saken og gir en vurdering av om praksis nå er i samsvar med oppdragsbrevet fra Bufdir til Atferdssenteret.

Riksrevisjonen har bedt departementet vurdere om embetsoppdraget til fylkesmennene og retningslinjene for tilsynet med familievernkontorene i tilstrekkelig grad bidrar til at tilsynene styres mot sentrale områder basert på risikovurderinger og barnas beste, jf. pkt. 2.1.1.

Jeg viser her til at departementet i embetsoppdraget til fylkesmennene for 2013 ber om at risikovurdering av familievernkontorets virksomhet skal ligge til grunn for valg av tema for tilsynet. Tilsynet skal rettes mot sentrale og prioriterte områder med høy

risiko for mangler eller avvik. Det anbefales videre at fylkesmannens tilsyn gjennomføres som systemrettet

tilsyn, herunder vurdering av familievernkontorenes arbeid med internkontroll.

Vedlegg 3

Brev fra Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet v/statsråden til kontroll- og konstitusjonskomiteen, datert 11. februar 2013

Riksrevisjonens rapport om den årlige revisjon og kontroll for budsjettåret 2011 - Dokument 1 (2012-2013)

Jeg viser til Kontroll- og konstitusjonskomiteens brev av 31. januar 2013, med spørsmål om hva departementet har gjort for å sikre at underlagte virksomheter gjennomfører risikostyring i tråd med økonomireglementet.

Departementet startet høsten 2011 en omfattende prosess for å revidere underliggende virksomhets- og økonomiinstruks. Det er utarbeidet ny felles mal der kravene til risikostyring er tatt inn. Alle departementets underliggende virksomheter er pålagt å etablere gode prosesser for håndtering av risiko, og risikostyringen skal ivaretas i samsvar med fastlagte retningslinjer. Arbeidet er fulgt opp i 2012 gjennom et eget brev til virksomhetene. Kopi av brevet følger vedlagt.

Tildelingsbrevene og virksomhets- og økonomiinstruksene for 2013 stiller krav om tilfredsstillende systemer og rutiner for risikostyring. Gjennomføring av pålegget om risikostyring tas opp i etatsstyringsmøter med den enkelte virksomheten. Risikostyring tas også opp i departementets ledersamtaler med topplerne i virksomhetene.

Vedlegg 1

Brev fra Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet v/departementsråden til alle departementets underliggende virksomheter, datert 12. desember 2012

KRAV TIL RISIKOSTYRING I MÅL- OG RESULTATSTYRINGEN

Reglement for økonomistyring i staten (økonomireglementet), og tilhørende Bestemmelser om

økonomistyring i staten (bestemmelsene), inneholder krav om at styring, oppfølging, kontroll og forvaltning skal tilpasses virksomhetens egenart, risiko og vesentlighet. Det vises spesielt til Bestemmelsene Kap 2.4 Intern kontroll. Risikostyring skal være integrert i mål- og resultatstyringen og bidra til større sikkerhet for at vesentlige mål nås. Risikostyring er nødvendig for å utøve god intern kontroll, og skal dermed dokumenteres. Alle tiltak for å sikre at vesentlige mål nås, skal forankres på overordnet nivå for å sikre relevans og fullstendighet i risikobildet.

Gjennom styringsdialogen (tildelingsbrev og instruks) til departementets underliggende virksomheter settes det krav til at virksomheten har system og rutiner for risikostyring som tilfredsstillende kravene i økonomireglementet. For enkelte virksomheter er dette også et tema i ledersamtalen.

Gjennom Riksrevisjonens årlige revisjon og kontroll 2011 av Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet ble det påpekt at det var enkelte av departementets underliggende virksomheter som fortsatt ikke gjennomfører risikostyring iht. regelverket. Departementet vil derfor med dette understreke viktigheten av at virksomhetens risikostyring er implementert og dokumentert i henhold til anerkjent metodikk og integrert i virksomhetens eksisterende mål- og resultatstyringssystem.

Departementet legger til grunn at alle virksomheter gjennomfører risikostyring i henhold til kravene. Videre oppfølging av virksomhetens implementering av risikostyring vil foregå gjennom ordinær styringsdialog.

Kopi: Riksrevisjonen

Vedlegg 4**Brev fra Forsvarsdepartementet v/statsråden til kontroll- og konstitusjonskomiteen, datert 11. februar 2013****Svar på spørsmål fra Stortingets kontroll- og konstitusjonskomité ifm. Riksrevisjonens rapport om den årlige revisjon og kontroll for budsjettåret 2011 – Dokument 1 (2012–2013)**

Jeg viser til brev datert 31. januar 2013 fra Stortingets kontroll- og konstitusjonskomité med spørsmål vedrørende Riksrevisjonens rapport om den årlige revisjon og kontroll for budsjettåret 2011 – Dokument 1 (2012–2013).

Vedlagt følger svar.

Svar på spørsmål fra Stortingets kontroll- og konstitusjonskomité vedrørende Riksrevisjonens rapport om den årlige revisjon og kontroll for budsjettåret 2011 – Dokument 1 (2012–2013)**SPØRSMÅL NR. 1**

Riksrevisjonen mener å kunne dokumentere at det er forsinkelser i nær halvparten av de reviderte investeringsprosjektene i forsvarssektoren. Riksrevisjonen mener forsinkelsene i stor grad skyldes ressursituasjonen i FLO, mens departementet selv mener at det skyldes leverandørforsinkelser. Hva er det som er riktig?

SVAR:

Det er uheldig at kontraktsfestede leveranser av materiell til Forsvaret blir forsinket, men det er ikke uvanlig. Forsinkelser i flere store investeringsprosjekter skyldes i hovedsak leverandørforsinkelser og ligger således i vesentlig grad utenfor Forsvarets kontroll.

Dette fører til at Forsvaret må endre rekkefølgen på gjennomføringen av andre investeringsprosjekter. Dermed kan det oppstå tilfeller der prosjektorganisasjonen må løse oppdrag uten planlagte personellressurser, noe som kan gi utfordringer. Forsinkelsene i investeringsporteføljen skyldes i mindre grad ressursituasjonen i FLO. Der dette er tilfellet skyldes det økt ressursbehov i forbindelse med de forsinkede, store investeringsprosjektene.

Det er iverksatt tiltak for å styrke gjennomføringskapasiteten i investeringsvirksomheten gjennom å leie inn personell på midlertidig prosjektfinan-

siert basis. Ved utgangen av 2012 var det tilsatt 55 personer, mens om lag 75 ytterligere slike stillinger var i prosess.

Omsetningsevnen følges tett opp av departementet i etatsstyringen av Forsvaret, og departementet har gitt egne styringsparametre for mål- og resultatoppnåelse innenfor kontraheringsgrad som forsvarsjefen rapporterer på inn i etatsstyringsmøtene.

SPØRSMÅL NR. 2

Bemanningssituasjonen for de nye fregattene er krevende. Særlig gjelder dette for teknisk personell som kan føre til problemer med å holde fartøyene i operativ stand. Departementet har opplyst at det vil ta noe tid før iverksatte tiltak gir nødvendig effekt. Når kan det forventes at bemanningen er på et akseptabelt nivå?

SVAR:

Jeg er kjent med at det fortsatt er bemanningsutfordringer knyttet til enkelte personellkategorier i fregattvåpenet. Det er iverksatt en rekke tiltak for å rekruttere og beholde tilstrekkelig og kompetent personell, blant annet gjennom økt inntak ved Sjøforsvarets skoler, lønnstillegg for å beholde personell og rekruttering av personell som har sluttet. Som eksempler på at tiltakene virker har Generalinspektøren for Sjøforsvaret trukket frem at en del av stillingene på lavere nivå er meget godt bemannet og at elevproduksjonen ved Sjøforsvarets skoler går for fullt. Dette legger grunnlaget for en tilfredsstillende dekningsgrad for kompetanse også på høyere gradsnivå.

Forsvarsdepartementet bemerker samtidig at Sjøforsvaret seiler fregattene stadig mer. Aktiviteten i 2011 var allerede oppe på det nivået som var planlagt ved langtidsplanperiodens utløp i 2012. Aktiviteten ble videreført på dette høye nivået i 2012, og planlegges ytterligere økt i 2013. Norge vil i 2013 også stille med en fregatt som kommandofartøy i NATO-operasjonen Ocean Shield utenfor kysten til Somalia. Dette viser at vi har et meget kompetent og slagkraftig fregattvåpen som høster internasjonal anerkjennelse.

Vedlegg 5

Brev fra Helse- og omsorgsdepartementet v/statsråden til kontroll- og konstitusjonskomiteen, datert 12. februar 2013

Vedrørende Riksrevisjonens rapport om den årlige revisjon og kontroll for budsjettåret 2011 - Dokument 1 (2012-2013)

Jeg viser til brev datert 31. januar hvor kontroll- og konstitusjonskomiteen stiller følgende spørsmål:

«Helsedirektoratet har for tredje året på rad ikke kunnet legge frem et reviderbart regnskap. I påvente av nye elektroniske fag- og økonomisystemer er det iverksatt kompensierende manuelle kontroller for å gjennomføre de revisjonshandlinger og innhente de bevis som er nødvendig for å bekrefte regnskapet. Riksrevisjonen har tidligere uttalt at kvaliteten på de kompensierende kontrollene ikke har vært god nok. Hva er årsaken til at departementet ikke har evnet å rydde opp i disse forholdene tidligere?»

Helseøkonomiforvaltningen ble overført fra arbeids- og velferdsetaten til Helsedirektoratet i 2009, og organisert i HELFO. Etaten utbetaler årlig til sammen 27 milliarder kroner basert på om lag 7000 transaksjoner daglig. Søknader fra enkeltpersoner og leverandører av helsetjenester blir behandlet i ulike fagsystemer før de overføres til økonomisystemer for blant annet utbetaling og regnskapsføring. Eierskapet til systemene er delt mellom HELFO og NAV. I tillegg benyttes noen av fag- og økonomisystemene i dag både av HELFO og av NAV. Datasystemene er av en slik kvalitet at det ikke har vært mulig å spore saksgangen elektronisk mellom de ulike systemene, og å foreta uttrekk fra systemene for elektronisk avstemming av transaksjonene.

Riksrevisjonen har i sin revisjon av regnskapsåret 2011 påpekt at transaksjonene mellom to av fagsystemene på helserefusjonsområdet ikke kan avstemmes mot ett av regnskapssystemene, nemlig Oppdragssystemet. Riksrevisjonen finner at manglende aggregerte avstemming mellom disse systemene innebærer at dokumentasjonen ikke er tilstrekkelig for å gjennomføre nødvendige revisjonshandlinger for å kunne bekrefte regnskapet for Helsedirektoratet. Manglende aggregerte kontroller i henhold til krav i bestemmelser om økonomistyring i staten er påpekt ved revisjon også i 2009 og 2010.

Det er de samme fag- og økonomisystemene som benyttes i dag som før helserefusjonsområdet ble overført fra NAV til Helsedirektoratet i 2009.

Arbeids- og velferdsetaten utviklet i sin tid Oppdragssystemet uten funksjonalitet for periodiske rapporter for mottatte oppdrag fordelt på fagsystemer. Helse- og omsorgsdepartementet var kjent med at denne funksjonaliteten ikke eksisterte da helseøko-

nomiforvaltningen ble overført. Helsedirektoratet og NAV har siden overføringen samarbeidet med å utvikle systemer for aggregert avstemming for HELFOs stønadshåndtering. Kompleksiteten i arbeidet er stor.

I 2012 utarbeidet NAV og Helsedirektoratet en egen rapport for aggregert avstemming. Avstemmingsrapporten ble under utvikling forelagt Riksrevisjonen, som har hatt anledning til å gi tilbakemeldinger og komme med spørsmål underveis. Helsedirektoratets vurdering er at den nye avstemmingsrapporten vil tilfredsstillende kravene til økonomioppfølging, herunder aggregert avstemming. Rapporten vil bli lagt til grunn for totalavstemming av stønadsregnskapet for 2012. Den gir en helt ny mulighet for å verifisere HELFOs økonomitransaksjoner inn mot NAVs utbetalingssystemer. Direktoratet opplyser at så langt har rapporten avdekket svært få avvik i regnskapet, og den har gitt HELFO mulighet for å foreta nødvendige justeringer, og dermed kunne også legge fram reviderbart regnskap.

Som følge av arbeidet med å utvikle elektroniske avstemmingssystemer ble det i en periode lagt mindre vekt på kompensierende manuelle kontroller som en løsning. Slike manuelle kontroller er svært arbeidskrevende med tanke på det store utbetalingsnivået og antall utbetalinger som genereres på helserefusjonsområdet daglig. Manuelle kompensierende rutiner kan vanskelig fullt ut erstatte aggregert maskinell avstemming. Det vil i så fall kreve avsetning av uforholdsmessig store ressurser. HELFO har anslått at det per i dag medgår om lag 6 årsverk til arbeidet. I tillegg kommer årsverk i NAV.

Helse- og omsorgsdepartementet har helt siden overføringen av helseøkonomiforvaltningen vært opptatt av å utvikle bedre IKT-systemer for HELFO. I styringsdialogen med Helsedirektoratet har departementet tatt opp nødvendigheten av å forbedre regnskapsrutinene på helserefusjonsområdet gjennom manuelle kompensierende kontrolltiltak.

Ved Stortingets behandling av statsbudsjettet for 2013 ble det bevilget 30 mill. kroner til etablering av ny elektronisk plattform i Helsedirektoratet og HELFO. Utviklingsarbeidet vil gå over flere år og nye systemer erstatter dagens systemer fortløpende over tid. Målet er at virksomhetene kun skal ha en saksbehandlingsløsning og en økonomiløsning på sikt, tilpasset etatenes egne behov. Det vil gjøre det mulig å koble seg av de systemer hvor man i dag er avhengig av leveranser fra NAV.

Vedlegg 6**Brev fra Kulturdepartementet v/statsråden til kontroll- og konstitusjonskomiteen, datert 11. februar 2013****Riksrevisjonens rapport om den årlige revisjon og kontroll for budsjettåret 2011 – Dokument 1 (2012-2013)**

Jeg viser til brev fra Kontroll- og konstitusjonskomiteen av 31.01.13 med følgende spørsmål i forbindelse med behandlingen av ovennevnte:

«Medietilsynet

Økonomireglementet har krav om at risikostyring skal være integrert i mål- og resultatstyringen i den enkelte virksomhet. Medietilsynet har over flere år fått kritikk for at dette ikke har vært på plass. Risikovurderingen for 2012 inneholder en beskrivelse av risikomomenter knyttet mot mål, samt risikoreduserende tiltak, men inneholder i følge Riksrevisjonen ingen beskrivelse av hvordan risikostyringen er integrert i virksomhetens mål- og resultatstyring.

Kulturdepartementet har i brev av 17. august 2012 opplyst til Riksrevisjonen at departementet særskilt vil følge opp Medietilsynet, for å sikre at risikostyringen videreutvikles og integreres med virksomhetens mål- og resultatstyringssystem.

Hva er årsaken til at dette ikke er på plass?»

Svar:

Jeg viser til forklaringene i brev av 17. august 2012.

Det framgår av brevet at departementet er enig i at implementering av risikostyring i Medietilsynet har tatt for lang tid. Jeg vil bemerke at vurdering av risiko og vesentlighet har vært høyt prioritert, både i Medietilsynets planlegging av eget arbeid, og i den løpende styringsdialogen mellom departementet og virksomheten. Imidlertid har arbeidet med å systematisere og dokumentere risiko- og vesentlighetsvurderinger som en integrert del av virksomhetens mål- og resultatstyringssystem gått for sent og var ikke fullendt i 2011. Det har blant annet tatt tid å bygge opp nødvendig kompetanse i virksomheten.

Departementet har overfor Medietilsynet vært tydelige på at det er nødvendig at risikovurderingen systematiseres og dokumenteres, og at den brukes aktivt i styringsdialogen og i virksomhetens mål- og resultatstyringssystem.

I tildelingsbrevet til Medietilsynet for budsjettåret 2013 presiserer departementet at tilsynet må videreutvikle sin risikostyring, og at denne må bli en integrert del av virksomhetens mål- og resultatstyring. Departementet har bedt tilsynet om en særskilt dokumentasjon på hvordan dette blir gjort, og vil følge opp dette spesielt.

Departementet forutsetter nå at risikostyring blir en integrert del av Medietilsynets mål- og resultatstyring, i tråd med økonomiregelverkets krav og det som må forventes av virksomhetsstyring i staten.

Vedlegg 7**Brev fra Kunnskapsdepartementet v/statsråden til kontroll- og konstitusjonskomiteen, datert 8. februar 2013****Riksrevisjonens rapport om den årlige revisjon og kontroll for budsjettåret 2011 - Dokument 1 (2012-2013)**

Kunnskapsdepartementet viser til Stortingets brev av 31. januar 2013 der det stilles et par spørsmål om den årlige revisjon og kontroll for budsjettåret 2011.

I. Vitenskapelig ansatte

Riksrevisjonen har påpekt manglende etterlevelse av regelverket for lønn til vitenskapelig ansatte

i universitets- og høyskolesektoren slik det er nedfelt i arbeidsmiljøloven og Statens personalhåndbok. Mange virksomheter mangler tilstrekkelig dokumentasjon for når den enkelte har arbeidet, spesielt i forbindelse med utbetaling av overtidsgodtgjørelse. Det er også påpekt svakheter ved - og manglende dokumentasjon for praktiseringen av regelverket om når vitenskapelig ansatte skal anses å ha en særlig uavhengig stilling. Riksrevisjonen har merket seg at flere virksomheter viser liten vilje og evne til å følge det regelverket de er underlagt og har stilt spørsmål ved om Kunnskapsdepartementets tiltak er tilstrekkelige

for å sikre at virksomhetene følger regelverket. Hva har departementet gjort for å sikre at regelverket blir fulgt?

Styringsdialogen er den naturlige arenaen for kommunikasjon mellom departementet og styret ved institusjonene. Kunnskapsdepartementet har i styringsdialogen i 2012 med institusjonene vist til Riksrevisjonens undersøkelser og understreket styrets ansvar for at institusjonene innretter seg slik at man unngår brudd på regelverket. Styringsmodellen, og departementets praktisering av den, er basert på at universitets- og høyskoleloven fastsetter at styret er det øverste styringsorgan ved institusjonen med ansvar for at lover og regler etterleves på alle nivåer ved institusjonen.

Departementet har iverksatt flere tiltak for å styrke og tydeliggjøre styrets rolle og forpliktelser, både når det gjelder den enkelte institusjons interne organisering og avklaring av ansvars- og myndighetsforhold på de ulike organisatoriske nivåer. I tillegg er styrets ansvar for regelverk og krav fastsatt av departementet tatt inn i tildelingsbrev for 2012 og tatt opp på etatsstyringsmøter med de institusjoner som har fått merknader fra Riksrevisjonen. Saken blir satt på dagsorden på personallederseminarene og på andre arenaer der ledere og saksbehandlere med ansvar for personal- og lønnsområdene møtes. Det er videre igangsatt oppfølging av de institusjoner som er omtalt av Riksrevisjonen.

Det stilles spørsmål om manglende dokumentasjon i forbindelse med når den enkelte har arbeidet, spesielt i forbindelse med utbetaling av overtidsgodtgjøring. Ved enkelte institusjoner er det utbetalt overtidsgodtgjøring uten at det kan dokumenteres at vilkårene for utbetaling er oppfylt. Departementet vil følge opp dette i styringsdialogen med sektoren i 2013.

Regelverket gir et handlingsrom for ulike måter å skaffe seg oversikt over hvor mye arbeidstakerne har arbeidet. En innføring av strengere krav, enn det som følger av lov og tariffavtale, vil kunne gi negative effekter i form av svekket motivasjon og manglende fleksibilitet i hvordan oppgavene løses. Departementet ser det som svært lite ønskelig og hensiktsmessig å fastsette andre krav enn det som direkte følger av lov og avtaleverk. Det at det har forekommet utbetalinger i strid med regelverket enkelte steder, bør ikke føre til at det generelt blir pålagt rigid arbeidstidsregistrering utover de krav som følger av arbeidsmiljøloven. Det er for øvrig så stor variasjon mellom de ulike institusjonene, både med hensyn til hvilke arbeidsoppgaver som skal løses og hvordan undervisnings- og forskerpersonalet er satt sammen, at regler om hvordan arbeidstid skal registreres må finne sin løsning lokalt.

Arbeidstilsynet har i brev av 24. september 2012 til universiteter og høyskoler tatt opp forhold vedrø-

rende ansattes arbeidsforhold. Det er arbeidsgivers ansvar å sørge for utvikling og iverksettelse av rutiner som gjør det mulig å ha en oversikt over hvor mye de enkelte faktisk har arbeidet og sørge for at arbeidsmiljøet er forsvarlig. Arbeidstilsynet forventer at arbeidsgiverne og arbeidstakerne selv griper fatt i de utfordringer som foreligger, og at de i samarbeid kommer frem til både hensiktsmessige og lovlige løsninger. Arbeidstilsynet har vist til at noen arbeidstakere kan ha særlig uavhengig stilling og i disse tilfellene vil i hovedsak arbeidsmiljølovens bestemmelser om arbeidstid ikke gjelde. Arbeidsgiver har imidlertid også her et ansvar for å sikre at disse arbeidstakerne har arbeidstidsordninger slik at de ikke utsettes for uheldige fysiske eller psykiske belastninger, og sikkerhetshensyn blir ivaretatt. Der det lokalt utvikles retningslinjer for og iverksettes rutiner for registrering av arbeidstid ser KD det som avgjørende at dette skjer innenfor de avtaler og systemer for arbeidstakeres medbestemmelse som gjelder i staten.

Det er videre stilt spørsmål ved, hvordan regelverket om når vitenskapelige ansatte kan sies å ha en særlig uavhengig stilling, blir praktisert ved universiteter og høyskoler.

Forskere, samt ansatte i vitenskapelige stillinger ved universiteter og høyskoler som har en stor andel av arbeidstiden avsatt til forsknings- og utviklingsarbeid, herunder kunstnerisk utviklingsarbeid mv., kommer som regel inn under betegnelsen "særlig uavhengig stilling". En stor del av arbeidet i slike stillinger er skapende egenaktivitet som skjer på personlig initiativ og av egen interesse. Tidsbruken og organisering av arbeidsprosessene når det gjelder forskning kan vanskelig kontrolleres av overordnede eller innpasses i arbeidsplaner. Det samme vil for øvrig gjelde forberedelsesarbeid knyttet til undervisning.

Universiteter og høyskoler fastsetter selv eventuelle retningslinjer om fordeling av arbeidsoppgaver innenfor arbeidstiden. Der institusjonene har fastsatt slike retningslinjer for grupper av arbeidstakere, legger vi til grunn at man kan ta utgangspunkt i disse når det vurderes om en gruppe arbeidstakere kommer inn under begrepet "særlig uavhengig stilling". For arbeidstakere som ikke kommer inn under slike retningslinjer må det foretas en konkret vurdering. Etter departementets mening må det også være opp til den enkelte institusjon selv å vurdere hvilket nivå i organisasjonen som har kompetanse til å foreta en slik vurdering. Dersom det allikevel skulle være tvil om en tilsatt har en særlig uavhengig stilling, må spørsmålet avgjøres i det enkelte tilfellet.

Etter det vi er kjent med, er det ikke grunnlag for å hevde at arbeidstakere som ikke har særlig uavhengig stilling, blir behandlet som om de skulle ha det.

2. Regnskaper med vesentlige merknader

Flere virksomheter har fått vesentlige merknader ved regnskapsavleggelsen for 2011. Et gjennomgående problem er offentlige anskaffelser. Departementet har opplyst til Riksrevisjonen at de vil ta opp forholdene gjennom etatsstyringen med virksomhetene og følge særskilt opp de områder hvor det er avdekket avvik. Hva er resultatet av denne oppfølgingen så langt?

Kunnskapsdepartementet ser alvorlig på at Riksrevisjonen avdekker svakheter både når det gjelder etterlevelse av regelverket på anskaffelsesområdet, bevilgnings- og oppdragsfinansiert aktivitet, inntektsområdet og årsregnskapet for 2011. De institusjoner som ble omtalt i Dokument 1 er Universitetet i Oslo, Arkitektur- og designhøgskolen, Norges musikkhøgskole, Norges idrettshøgskole, Høgskolen i Volda og Senter for internasjonalisering av utdanning.

Departementet har fulgt opp alle institusjonene som fikk vesentlige merknader til årsregnskapet 2011, både gjennom korte møter på våren 2012 og dialogmøter på høsten. Rapporter etter dialogmøtene skal legges fram for styret ved den enkelte virksomhet til orientering. Institusjonene er pålagt ulike oppfølgingstiltak. Nedenfor følger en kort oppsummering av tiltak iverksatt overfor de enkelte institusjoner og en vurdering av behovet for videre oppfølgingstiltak fra departementets side:

Universitetet i Oslo har iverksatt tiltak og lagt fram en orientering til styret om status for oppfølging av revisjonens merknader. Departementet har også bedt universitetet følge opp og lage en statusrapport som oppsummerer hvilke aktiviteter som er gjennomført og hvilke videre planer som foreligger for å etablere hensiktsmessige retningslinjer, rutiner og prosedyrer for økonomiforvaltningen. Departementet vil følge arbeidet ved Universitetet i Oslo videre.

Arkitektur- og designhøgskolen er også fulgt opp gjennom dialogmøte. Høgskolen har iverksatt tiltak

for å lukke de avvik som Riksrevisjonen har avdekket. Departementet vil følge det videre arbeidet ved AHO og har bedt om styrebehandlet statusrapport som skal omhandle revisjonens merknader til årsregnskapet 2011.

Norges idrettshøgskole var i gang med tiltak på anskaffelsesområdet på høsten 2011 før Riksrevisjonens merknader ble kjent. Høgskolen har laget handlingsplaner for det pågående oppfølgingsarbeidet med å lukke avvik og etablere rutiner for anskaffelsesområdet og BOA. Departementet har hatt dialogmøte med høgskolen og vurderer at de planlagte tiltak vil bli fulgt opp uten ytterligere oppfølging.

Norges musikkhøgskole har i flere år hatt et etterlevelsproblem i forhold til å følge etablerte retningslinjer og rutiner på anskaffelsesområdet og BOA. I dialogmøte med Kunnskapsdepartementet bekrefter høgskolen at de har oppfølgingstiltak for å rydde opp og klargjøre rutiner innenfor både anskaffelser og BOA. Departementet vurderer at det fortsatt er nødvendig å følge opp Norges musikkhøgskole gjennom styringsdialogen og statusrapportering på tiltaksplanene.

Senter for internasjonalisering i utdanning følger opp Riksrevisjonens merknader og arbeider med å oppdatere retningslinjer og rutiner på hele økonomiområdet. Det er gjennomført dialogmøte og SIU er bedt om å lage tiltaksplaner for videre arbeid. Arbeidet som pågår ved SIU vil bli fulgt opp av departementet gjennom rapportering og nytt dialogmøte.

Høgskolen i Volda har vesentlige merknader til mangelfulle rutiner og etterlevelse av regelverket for oppdragsfinansiert aktivitet. Departementet har hatt en oppfølging gjennom dialogmøte og har bedt høgskolen oppdatere tiltaksplaner for ferdigstilling av intern økonomihåndbok. Høgskolen vil bli bedt om å rapportere status i forhold til oppfølging av planen.

Departementet skal i 2013 ha etatsstyringsmøter med de virksomheter som har hatt vesentlige merknader til årsregnskapet 2011.

Vedlegg 8

Brev fra Næringsdepartementet v/statsråden til kontroll- og konstitusjonskomiteen, datert 11. februar 2013

Svar på spørsmålene fra Stortingets kontroll- og konsitusjonskomité.

Det vises til brev av 31.01.2013 vedr. Riksrevisjonens rapport om den årlige revisjon og kontroll for budsjettåret 2011 – Dokument 1 (2012-2013).

Vedlagt følger svar om Altinn, GIEK og Norsk Romsenter.

Altinn

SPØRSMÅL: Problemer med den eksisterende løsningen har vanskeliggjort innføring av nye tjenester og skapt usikkerhet om Altinn kan takle de volumene som NAV har behov for i løsningen. Dette har vært under utredning. Hva er status på dette arbeidet? Når kan det forventes at Altinn blir robust nok til å ta i mot nye tjenester og tjenesteeiere?

SVAR: I forbindelse med utarbeidelse av en ny strategi for Altinn, fikk Nærings- og handelsdepartementet (NHD) og Brønnøysundregistrene utarbeidet en rapport fra CapGemini sommeren 2012. Teknisk egnethet var et av temaene i rapporten, herunder om Altinn takler store volumer, som for eksempel arbeids- og velferdsetatens behov. I rapporten skriver CapGemini at det blir viktig å betjene et stort antall sluttbruker-tjenester og tjenesteeiere (10 ganger dagens volum). Videre at «Det stilles strengere krav til en løsning som skal dekke et stort marked. Samtidig øker gevinsten ved å ha en felles løsning. Capgemini mener at Altinn II vil kunne videreutvikles i takt med behovene slik at den håndterer forventet volum...»

Alt dette krever imidlertid at det gjennomføres en rekke tiltak, som CapGemini har påpekt. Tiltakene som ble igangsatt i Altinn i 2012, vil videreføres i 2013, og det er tiltak som NHD mener skal gjøre Altinn mer robust og stabil. Etter at arbeidet med ny selvangivelsesløsning er gjennomført i første halvår 2013, og den gamle Altinn-plattformen fases ut i løpet av sommeren, forventer NHD at Altinn både skal være robust nok og ha kapasitet nok til å ta imot nye tjenester og tjenesteeiere, herunder flere av NAVs tjenester.

SPØRSMÅL: Det har tidligere manglet oversikter som viser de totale kostnader knyttet til prosjektet. Det har blant annet resultert i at det har vært vanskelig å se om de mål og budsjettammer som lå til grunn for Stortingets vedtak og forutsetninger er oppfylt. Departementet har etter kritikk fra Riksrevisjonen fått utarbeidet en oversikt over tjenesteeiernes totale kostnader vedrørende Altinn. Hva viser denne?

SVAR: For budsjettåret 2011 viser oversikten over tjenesteeiernes totale kostnader vedrørende Altinn at tjenesteeierne samlet har brukt 59,7 mill. kroner til drift og forvaltning av Altinn. Dette er kostnader til leverandørene Accenture og Basefarm. I tillegg har tjenesteeierne brukt 20 mill. kroner på flytting fra gammel til ny Altinn-plattform og 10,1 mill. kroner på bistand til utvikling av Altinn II-plattformen. Dette er kostnader som kan betraktes som en del av Altinn II-prosjektet.

I tillegg har tjenesteeierne brukt 93,1 mill. kroner til opplæring og bruk, utvikling og vedlikehold av egne sluttbrukertjenester og utvikling og tilpasning av egne løsninger, samt 11 mill. kroner til utgifter som er relaterte til Altinn, men som ikke kommer inn under noen av kategoriene nevnt foran.

Det ble for øvrig også utarbeidet slik totaloversikt for 2010, som ble oversendt Riksrevisjonen. Når prosjektet er avsluttet, vil tjenesteeiernes kostnader for hele perioden 2008-2013 sammenfattes.

GIEK

SPØRSMÅL: Etter Riksrevisjonens vurdering har departementets oppfølging av GIEK vært til dels mangelfull. Departementet har i sitt svar til Riksrevisjonen opplyst at det vil vurdere om det er behov for å iverksette nye tiltak knyttet til de områdene Riksrevisjonen har hatt merknader til som anskaffelser, habilitet, bruk av innleide konsulenter mv. Hvordan er Riksrevisjonens merknader fulgt opp?

SVAR: Departementet har i etatsstyringsmøte med GIEKs administrasjon og møte med GIEKs styre gjennomgått Riksrevisjonens merknader og diskutert nødvendige oppfølgingstiltak. GIEK har fulgt opp Riksrevisjonens merknader på flere områder i 2012 og det er iverksatt en rekke tiltak for å bedre internkontrollen i GIEK. Alle styremøtene i GIEK innledes med en habilitetsgjennomgang, som dokumenteres i styreprotokollene.

Følgende tiltak er igangsatt/gjennomført:

- En person i GIEK er gitt et særlig ansvar for å følge opp internkontrollsystemet.
- GIEK har ansatt en økonomicontroller.
- GIEK har gjennomgått rutinene for anskaffelser og forbedret disse. Videre er det ansatt en person

med spesielt ansvar for anskaffelsesområdet, og anskaffelsene følges også opp av juridisk avdeling i GIEK.

- Regelverket for GIEK ansattes verdipapirhandel er gjennomgått av et revisjonsfirma, og regelverket har i etterkant blitt endret. Et nytt regelverket trådte i kraft 1. februar 2013. GIEK er også i ferd med å anskaffe et nytt saksbehandlingssystem, som vil gjøre det mulig å begrense informasjonstilgangen til de ansatte.
- GIEK har også startet arbeidet med en strategi for innkjøp av konsulenttjenester, basert på en vurdering av hva som skal være GIEKs kjernekompetanse og kapasitet, og hva som skal/bør kjøpes inn eksternt.

I Nærings- og handelsdepartementets tildelingsbrev til GIEK for 2013 har departementet bedt om at oppfølging av merknadene fra Riksrevisjonen og planlagte tiltak for å bedre internkontrollen skal prioriteres også i 2013. Nærings- og handelsdepartementet vil følge opp dette arbeidet i den ordinære styringsdialogen.

SPØRSMÅL: I følge Riksrevisjonen er ikke partsrederløsningen som ble valgt ved etableringen av partsrederiet P/R Havskip III DA eksplisitt hjemlet i GIEKs vedtekter eller regelverk for virksomheten. Departementet er av den oppfatning at GIEK ved mislighold kan gjøre bruk av en partsrederløsning. Hva bygger departementet dette på?

SVAR: I henhold til § 8 i GIEKs vedtekter skal GIEK drive aktiv gjenvinning etter erstatningsutbetalinger både overfor private og offentlige debitorer og garantister m.v. Videre står det i punkt 14 i Regelverket for GIEKs garantiordninger at «Ved mislighold

skal GIEK reagere raskest mulig og sette i verk egnede tiltak for å søke å unngå tap». Som eksempler er det nevnt nedbetalingsordninger, rettslig forfølgning, konkursbegjæring og realisering av aktiva, i en ikke-uttømmende liste.

Norsk Romsenter

SPØRSMÅL: Riksrevisjonen har stilt spørsmål ved om tilskudd fra følgemiddelordningen til Norsk Romsenter kan være ulovlig statsstøtte i henhold til EØS-regelverket. Departementet har opplyst at det vil vurdere andre løsninger for å håndtere eventuelle fremtidige bevilgninger av samme type. Hvilke andre løsninger er aktuelle og hvordan har departementet konkludert i saken?

SVAR: Nærings- og handelsdepartementet har hatt dialog med Riksrevisjonen om følgemiddelordningen til Norsk Romsenter. Det er departementets vurdering at Riksrevisjonen har mottatt relevant og tilstrekkelig svar på sin bemerkning om hvorvidt øremerking av midler i følgemiddelordningen kan være ulovlig statsstøtte. Øremerking av midler til AISSat-1 og Andøya rakettskytefelt kan forsvares grunnet FoU- og tjenesteutviklingsaspektet ved prosjektene.

For å fjerne eventuelle uklarheter er det i Prop. 1 S (2012-2013) likevel opprettet en ny post 74 Nasjonal infrastruktur og tekniske aktiviteter. Posten omfatter øremerkede bevilgninger til oppgradering av Andøya Rakettskytefelt og til videreutvikling av norske AIS-satellitter, som tidligere har vært tildelt over post 72 Nasjonale følgemidler. I tillegg omfatter posten øremerkede midler til tekniske følgeaktiviteter for å utnytte Norges deltakelse i EUs jordobservasjonsprogram Copernicus. Praksisen med å øremerke midler over post 72 har dermed blitt avsluttet.

Vedlegg 9

Brev fra Samferdselsdepartementet v/statsråden til kontroll- og konstitusjonskomiteen, datert 13. februar 2013

Spørsmål vedr. Dok. 1 (2012-2013) Riksrevisjonens rapport om den årlige revisjon og kontroll for budsjettåret 2011

Det vises til brev av 31. januar 2013 fra Stortingets kontroll- og konstitusjonskomité vedrørende overstående.

Spørsmål:

Jernbaneverkets regnskap for 2011 har så store mangler at Riksrevisjonen ikke kan bekrefte regnska-

pet for dette året. De alvorlige forhold som er påpekt gjelder blant annet hull i bilagsrekken, manglende avstemming mellom forsystemer/hjelpesystemer og regnskapssystemet, avstemming av balansekontanter og konvertering fra virksomhets- til kontantregnskapet. Departementet har opplyst at det ser svært alvorlig på situasjonen og at departementet vil følge opp dette i styringsdialogen med Jernbaneverket.

Hvorfor har ikke departementet oppdaget denne alvorlige svikten tidligere?

Svar:

Samferdselsdepartementet ser alvorlig på at Riksrevisjonen ikke har kunnet bekrefte regnskapet for 2011. Også for regnskapsåret 2010 pekte Riksrevisjonen på hull i bilagsrekkefølgen og at avstemminger av balansekonti ikke tilfredsstilte kravene som stilles i økonomibestemmelsene. Riksrevisjonens merknader til Jernbaneverkets regnskap for 2010 ble fulgt opp i styringsdialogen mellom Samferdselsdepartementet og Jernbaneverket, og Jernbaneverket har rapportert til Samferdselsdepartementet om hvilke tiltak som er iverksatt for å følge opp Riksrevisjonens merknader. Bedre rapportering og regnskapskvalitet er viktige forhold som tas opp i styringsdialogen mellom departementet og etaten.

Riksrevisjonen som Stortingets kontrollorgan med en uavhengig stilling i forhold til forvaltningen, har ansvaret for å revidere departementenes og underliggende etaters regnskaper. Gjennom etatsstyringsdialogen følger Samferdselsdepartementet opp etatens bruk av tildelte bevilgninger, investeringsprosjekter og andre tiltak som er viktige i den overordnede styringen av etatene.

Samferdselsdepartementet har fulgt opp Riksrevisjonens merknader til regnskapet for 2011 overfor Jernbaneverket og kan opplyse om følgende:

- Fra 1. januar 2013 har Jernbaneverket iverksatt en ny regnskapsløsning basert på en felles økonomimodell for hele virksomheten med en teknisk løsning og ikke fem modeller som var benyttet tidligere. Denne løsningen vil gi bedre kvalitet i regnskapet og forenkler interne transaksjonsprosesser i Jernbaneverket. I 2013 skal Jernbaneverket dessuten videreutvikle den nye regnskapsløsningen for å bedre data- og regnskapskvaliteten og effektivisere de interne rapporteringsprosessene.
- Høsten 2011 iverksatte Jernbaneverket et prosjekt for å bedre økonomistyringen i etaten. Dette hadde sin bakgrunn i oppfølgingen av Riksrevisjonens merknader og flere analyser gjennomført

av Jernbaneverket som pekte på mulighetene for å effektivisere økonomistyringen og behovet for bedre kvalitet i regnskapsdata. Prosjektet avdekket svakheter i Jernbaneverkets regnskaps- og økonomiprosesser og det ble startet opp fire prosjekter: «Regnskap, rapportering og styringsinformasjon», «Lønn og timeregistrering», «Innkjøp, lager og logistikk», og «Plan og gjennomføring i drifts- og vedlikeholdsprosessen».

De pågående prosjektene skal bidra til:

- Jernbaneverket skal ha en enhetlig regnskapsrapportering og regnskapet skal være i tråd med økonomiregelverket og god regnskapsskikk i staten.
- Relevant og pålitelig økonomisk styringsinformasjon skal være enkelt tilgjengelig på alle nivå i organisasjonen.
- Oppdaterte budsjetter og regnskapsinformasjon.
- Enhetene i Jernbaneverket bruker mindre ressurser på de relevante prosessene.
- Kvaliteten på planer og rapporter skal være i henhold til økonomiregelverket og slik at det gir best mulig beslutningsgrunnlag for alle beslutningstakere.
- Aktuelle systemer og verktøy skal mest mulig automatiserte og selvbetjente slik at de blir enklere å bruke.

Departementet har merket seg de tiltak som Jernbaneverket har iverksatt og er i ferd med å gjennomføre for å følge opp merknadene fra Riksrevisjonen. Departementet forventer at overgangen til ny økonomimodell fra 1. januar 2013 og øvrige aktiviteter for bedre regnskaps- og økonomiprosesser, vil bidra til en vesentlig bedre regnskapskvalitet i Jernbaneverket.

Departementet vil i styringsdialogen med Jernbaneverket følge opp og påse at nødvendige tiltak iverksettes for å lukke de avvik Riksrevisjonen har påpekt og at Jernbaneverket fortsetter arbeidet med å forbedre sine regnskaps- og økonomiprosesser.

Kopi: Jernbaneverket

Vedlegg 10**Brev fra Utenriksdepartementet v/utviklingsministeren til kontroll- og konstitusjonskomiteen, datert 11. februar 2013****Utenriksdepartementets besvarelse på Kontroll- og konstitusjonskomiteens oppfølging av Riksrevisjonens rapport om den årlige revisjon og kontroll for budsjettåret 2011 - Dokument 1 (2012-2013)**

Det vises til henvendelse fra Kontroll- og konstitusjonskomiteen av 31.01.2013 med spørsmål om reforhandling av rammeavtalen med FNs utviklingsprogram, UNDP. Utenriksdepartementet har denne

type rammeavtale med i alt 10 FN-organisasjoner/programmer. Det arbeides nå med forberedelse til reforhandling av rammeavtalene. I dette arbeidet samarbeider Norge med andre givere. Ett av de forholdene som vil bli tatt opp med FN-organisasjonene er krav som sikrer tilstrekkelig innsyn i mottakerens finansiering og oppfyllelse av avtaleforpliktelser.

Det tas sikte på å starte forhandlingene i løpet av våren 2013.

